

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 11.2.2004
KOM(2004) 64 endelig

**BERETNING FRA KOMMISSIONEN
TIL RÅDET OG EUROPA-PARLAMENTET**

om gennemførelsen af det europæiske charter for små virksomheder

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	Centrale budskaber.....	3
1.1.	Skabelse af det bedst mulige miljø for små virksomheder.....	3
1.2.	Fremskridt i gennemførelsen af chartret	4
1.3.	Gensidig udveksling af viden og nye muligheder	7
1.4.	Bedre koordinering af politikken vedrørende små virksomheder	8
1.5.	Fremtidsudsigterne	9
2.	Fremskridtene i medlemsstaterne, Norge og Kommissionen inden for de udvalgte prioriterede områder i denne rapporteringsperiode.....	11
2.1.	Inledning.....	11
2.2.	Finansiering.....	13
2.2.1.	Den seneste udvikling	15
2.2.2.	Konklusioner og anbefalinger	24
2.3.	Styrke små virksomheders teknologiske kapacitet, herunder innovation	25
2.3.1.	Den seneste udvikling	28
2.3.2.	Konklusioner og anbefalinger	36
2.4.	Stærkere og mere effektiv repræsentation af de små virksomheders interesser på EU-plan og nationalt plan	39
2.4.1.	Den seneste udvikling	40
2.4.2.	Konklusioner og anbefalinger	45
ANNEKS – Sammenfatning af de nationale rapporter og Kommissionens aktiviteter inden for de øvrige charterområder		
1.	Iværksætteruddannelse	48
2.	Billigere og hurtigere virksomhedsetablering	52
3.	Bedre lovgivning og regulering.....	54
4.	Relevante kvalifikationer	60
5.	Bedre adgang til internettet	64
6.	Større udnyttelse af det indre marked	67
7.	Beskatning.....	71
8.	Succesfulde forretningskoncepter for e-handel og støtte til særligt fremgangsrige virksomheder	73

1. CENTRALE BUDSKABER

1.1. Skabelse af det bedst mulige miljø for små virksomheder

Små virksomheder har stor betydning for den europæiske økonomi. Den gennemsnitlige europæiske virksomhed beskæftiger kun seks personer. Små virksomheder spiller en langt vigtigere rolle i Europa end i andre dele af verden¹. Disse virksomheder udgør en væsentlig kilde til job, dynamik og innovation i erhvervssektoren.

For at give små virksomheder mulighed for at bidrage fuldt ud til at nå Lissabon-målet og sikre, at de kan blomstre under optimale forhold, godkendte stats- og regeringscheferne i Santa Maria da Feira i juni 2000 det europæiske charter for små virksomheder.

Dette er den fjerde årlige rapport om gennemførelsen af chartret². Målet er at give et overblik over de vigtigste initiativer, som medlemsstaterne og Kommissionen har iværksat for at gennemføre chartret i løbet af det seneste år. Rapporten sigter mod at udpege stærke og svage sider i hele Den Europæiske Union, at fremhæve lovende initiativer på nationalt plan og at fremsætte anbefalinger om fremtidige initiativer og derved bidrage til at styrke politikken til støtte for små virksomheder og sikre fremdrift i processen fra Lissabon.

Chartrets anbefalinger er lige så relevante for virksomheder i andre europæiske lande. Efter at kandidatlandene havde godkendt chartret i april 2002 i Maribor, blev det godkendt af de vestlige Balkan-lande³ ved topmødet mellem dem og Den Europæiske Union i Thessaloniki i juni 2003. 34 lande har nu forpligtet sig til at anvende princippet om at "*tænke småt først*", som indgår i chartret.

Chartret samler alle politiske aspekter, som påvirker små virksomheder på europæisk og nationalt plan. Takket være anvendelsen af denne vidtfavnende tilgangsvinkel bidrager chartret til at rette de centrale politiske beslutningstageres opmærksomhed mod behovet for at foretage løbende forbedringer.

Rådet (konkurrenceevne) afholdt i marts 2003 en debat på grundlag af rapporten om gennemførelse af chartret og en række andre dokumenter. I Rådets konklusioner vedrørende iværksætterånd og små virksomheder⁴ opfordrer man medlemsstaterne til at lytte til de små virksomheder, fremskynde gennemførelsen af chartret og lægge stor vægt på god praksis. Derudover opfordrer Rådet både medlemsstaterne og Kommissionen til i højere grad at integrere anvendelsen af frivillige kvantitative og kvalitative mål i gennemførelsen af chartret.

¹ I Japan står SMV'erne for eksempel for 33 % af den samlede private beskæftigelse, og den gennemsnitlige japanske virksomhed beskæftiger 10 personer. I USA står SMV'erne for 46 % af den samlede private beskæftigelse, og den gennemsnitlige amerikanske virksomhed beskæftiger 19 personer. SMV'erne i EU og de lande, der er knyttet til EU via EØS-aftalen, plus Schweiz (19 lande) står for 66 % af den samlede private beskæftigelse, svarende til mere end 80 mio. job. Disse tal gælder private virksomheder i den ikke-primære sektor. Observatory of European SMEs 2002 / No 2, "SMEs in Europe, including a first glance at the candidate countries".

² Første rapport KOM(2001) 122, endelig udg., 7.3.2001; anden rapport KOM(2002) 68, endelig udg., 6.2.2002; tredje rapport KOM(2003) 21, endelig udg., 21.1.2003.

³ Albanien, Bosnien og Hercegovina, Kroatien, Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien, Serbien og Montenegro.

⁴ Rådets (konkurrenceevne) konklusioner om iværksætterkultur og små virksomheder, 3. marts 2003.

Umiddelbart derefter, ligeledes i marts 2003, satte Det Europæiske Råd i Bruxelles⁵ fornyet skub i charterprocessen. Rådet opfordrede medlemsstaterne til at fremskynde gennemførelsen af chartret på en nyskabende måde for at sikre mere effektiv inddragelse og høring af små virksomheder i forbindelse med den politiske beslutningsproces. Desuden anmodede Rådet medlemsstaterne om at rette øget opmærksomhed mod chartret og udnytte de muligheder, der ligger i hensigtsmæssige nationale mål og faglige evalueringer, i fuld udstrækning.

Konferencen blandt ministre med ansvar for små og mellemstore virksomheder, som blev afholdt af det græske formandskab i februar 2003 i Thessaloniki, bidrog også i høj grad til at holde gang i processen.

I forbindelse med denne konference havde ministrene lejlighed til at drøfte de opnåede fremskridt med repræsentanter for små virksomheder og høre om eventuelle problemer. Det er naturligvis helt afgørende, at erhvervsorganisationerne deltager i charterprocessen. De initiativer, der gennemføres med særlig fokus på erhvervslivet, skal selvfølgelig vurderes af repræsentanter for virksomhederne for at opnå den bedste bedømmelse af deres indvirkning i praksis. Den store interesse, som erhvervsorganisationerne udviser for charteret, og deres øgede inddragelse i gennemførelsen af det, påskønnes i høj grad.

Kommissionen ser med glæde på den fortsatte støtte, som Europa-Parlamentet⁶, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg⁷ og Regionsudvalget⁸ yder med hensyn til at forbedre betingelserne for små virksomheder og sikre, at chartret gennemføres fuldt ud.

1.2. Fremskridt i gennemførelsen af chartret

3½ år efter godkendelsen af det europæiske charter for små virksomheder er chartret for mange organisationer, som repræsenterer SMV'er⁹, blevet et symbol på, at offentlige myndigheder – på EU-plan, nationalt plan samt regionalt og lokalt plan – tager hensyn til små virksomheders problemer.

Der er utvivlsomt gjort fremskridt i forhold til chartrets anbefalinger i løbet af denne periode. De enkelte foranstaltninger, der træffes, kan til tider synes meget små, men de bidrager bestemt til de samlede forbedringer af klimaet for små virksomheder.

I dette års rapport fokuseres der på de opnåede fremskridt inden for tre udvalgte prioriterede områder: Høring af små virksomheder, adgang til finansiering – navnlig venturekapital og mikrolån – samt innovation og teknologioverførsel.

Høring af små virksomheder er et område, hvor der tidligere har været en skillelinje mellem de medlemsstater, som systematisk fører samråd med små virksomheder, og dem, som ikke gør det. Selv om mængden af nye initiativer på dette område er begrænset, har man alligevel set opmuntrende tendenser i løbet af det seneste år. For eksempel åbner udvekslingsprogrammerne mellem de offentlige myndigheder og SMV'erne i Nederlandene og Det Forenede Kongerige nye muligheder for at lytte til små virksomheder.

⁵ Formandskabets konklusioner fra Det Europæiske Råds møde i Bruxelles, 20.-21. marts 2003, pkt. 23.

⁶ Europa-Parlamentets beslutning om iværksætterkultur i Europa, PE 322.026, 23.10.2003.

⁷ Udtalelser fra Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg: "Små virksomheders og mikrovirksomheders rolle i EU's økonomi og erhvervsliv", INT/174, 18.6.2003, og "Grønbog – En iværksætterkultur i Europa", INT/178, 24.9.2003.

⁸ Udtalelse fra Regionsudvalget af 9. oktober 2003 om meddelelsen fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om industripolitik i et udvidet Europa, ECOS-017, 27.10.2003

⁹ Små og mellemstore virksomheder.

I det hele taget er der tegn på, at flere lande nu har veletablerede systemer til høring af virksomheder. Der findes en bred vifte af høringsmekanismer, og strukturerne varierer fra land til land afhængigt af de nationale forhold. I Sverige har man en etableret praksis, hvor man gennem undersøgelsesudvalg, som regeringen nedsætter for at udarbejde lovgivning, kan inddrage interessenterne i hele udarbejdelsesprocessen. Andre medlemsstater kan finde inspiration i denne fremgangsmåde.

I betragtning af, hvor afgørende det er at lytte til små virksomheder for at kunne tænke småt, skal der fortsat lægges vægt på at sikre forbedret, regelmæssig og systematisk høring af små virksomheder. Det at "lytte til SMV'erne" er et centralt element i handlingsplanen til fremme af iværksætterånd, og Best-projektet vedrørende inddragelse af SMV'er i fastlæggelsen af den nationale politik vil give medlemsstaterne yderligere eksempler på god praksis og anbefalelsesværdige politikker.

Adgang til finansiering er afgørende for at kunne virkeliggøre en god forretningsidé. Selv om man har gjort store fremskridt på dette område, siden chartret blev udformet, ser virksomhederne stadig mangelen på finansiering som en alvorlig hindring¹⁰. Et nyskabende eksempel blandt de seneste foranstaltninger synes at være den finske "*DIILI*"-ordning, hvor man forsøger at tiltrække kvalificeret personale, som bidrager til selskabets aktiekapital. Et nyt skatteincitament i Det Forenede Kongerige fremmer tilstrømningen af privat kapital til finansieringsinstitutioner, som tilbyder mikrokreditter til virksomheder i ugunstigt stillede områder. I Frankrig etablerer man lokale investeringsfonde, der gør det muligt for investorer, som også nyder godt af et skatteincitament, at bidrage til udviklingen af en region ved at investere i dens virksomheder.

For at lette små virksomheders adgang til finansiering skal opmærksomheden rettes mod finansiering og forøgelse af aktiekapitalen i den tidlige fase. Den østrigske startfinansieringsmodel, hvor man begrænser den eksterne indblanding i de daglige forretningsmæssige beslutninger, er et interessant eksempel på en metode til tilvejebringelse af risikovillig kapital i den offentlige sektor. Der er i løbet af det seneste års tid udviklet flere andre nye instrumenter, men der er behov for yderligere bestræbelser for at sikre tilstrækkelige instrumenter og garantier i forhold til mikrokredit. Den italienske "*CONFIDI*"-ordning, som har været i kraft i længere tid, er et godt eksempel på et velfungerende system med gensidige garantiordninger. Opmærksomheden skal navnlig rettes mod at øge små virksomheders aktiekapital.

Man har truffet flere nye foranstaltninger på området for **innovation og teknologioverførsel**. For eksempel er der klare tegn på bedre koordination af programmer om innovation i det nederlandske "*TechnoParter*"-initiativ, hvor man samler alle ordninger vedrørende opstart af innovative virksomheder, og det portugisiske innovationsagentur, hvor man arbejder på at skabe tættere forbindelser mellem iværksættere og det nationale videnskabelige og teknologiske miljø. Alligevel har mange små virksomheder i Europa stadig store problemer med at forbedre innovationsgraden. Netop fordi disse virksomheder er så små, mangler de fleste den kompetence og de ressourcer, der er nødvendige for, at de selv kan forske og udvikle og dermed indføre ny teknologi og uddanne deres ansatte.

Små virksomheder er i høj grad afhængige af et miljø, som understøtter innovation. For de fleste af dem er det afgørende, at der udvikles velegnede initiativer rettet mod udveksling af

¹⁰ Adgang til finansiering er den største hindring for SMV'er næsteften mangel på kvalificeret arbejdskraft ifølge ENSR Survey 2003 (rapporteret i "Benchmarking Enterprise Policy: Results from the 2003 Scoreboard", SEC(2003) 1278, 4.11.2003).

viden og teknologi. De danske teknologiske serviceinstitutter, som har en særlig forpligtelse til at betjene små virksomheder, er et interessant eksempel på et veltilpasset serviceorgan i forhold til SMV'erne. I Norge har man ændret lovgivningen vedrørende rettigheder til ansattes opfindelser, således at rettighederne til et patent nu gives til universitetet og ikke til forskeren. Som følge heraf er universiteterne i Oslo og Bergen nu i færd med at etablere deres egne teknologioverførselskontorer. I Irland skaber det såkaldte Shannon Development Network tættere forbindelser mellem erhvervslivet, uddannelsessektoren og de innovative kræfter. I Belgien kan iværksættere, der ønsker at udvikle deres aktiviteter og innovere, finde oplysninger og vejledning i brochuren "100 spørgsmål om innovation". Der skal gøres yderligere bestræbelser på at udvikle hensigtsmæssige mekanismer til teknologioverførsel for at styrke samarbejdet mellem videnskaben og erhvervslivet.

Netværkssamarbejde mellem selskaber og klynger er vigtige redskaber, som kan anvendes til at fremme små virksomheders innovationspotentiale og udbrede innovation. Denne form for samarbejde skal også række ud over de nationale grænser. De nye tyske og østrigske ordninger, som skal lette samarbejde på tværs af grænserne, er lovende eksempler herpå, men der er behov for yderligere initiativer, som opmuntrer til samarbejde blandt virksomheder, herunder grænseoverskridende samarbejde.

Siden chartret blev udarbejdet, har man gjort hastige fremskridt inden for nogle af de områder, som det dækker. Dette gælder blandt andet **billigere og hurtigere virksomhedsetablering**. Her har man udvist megen politisk opmærksomhed på højt plan, flere medlemsstater har opstillet egne mål, og et Best-projekt¹¹ har resulteret i konkrete forslag til forbedringer. I flere medlemsstater har man således kunnet nedbringe tidsforbruget og omkostningerne ved at etablere en virksomhed væsentligt. I nogle medlemsstater har man i løbet af det seneste år etableret onlineregistreringssystemer.

Senest har Spanien gennem projektet "*Nueva Empresa*" (ny virksomhed) skåret kraftigt i den tid, som det tager at registrere et selskab, idet det nu er muligt at etablere en lille virksomhed online på blot 48 timer. Disse 48 timer omfatter alle de syv trin, som man tidligere skulle igennem (såsom registrering hos skattemyndighederne, handelsregistret og socialsikringsmyndighederne). Før i tiden tog dette 30-60 dage¹². Dette er et imponerende resultat, som langt overstiger det mål på 42 dage, som Spanien har opstillet for 2006. *Nueva Empresa*-projektet omfatter desuden et forenklet bogføringssystem, skattemæssige og økonomiske fordele samt støttetjenester, der udgør en samlet pakke, som skal hjælpe iværksætteren med ikke blot at søsætte en ny virksomhed hurtigere, men også med større held.

Blandt andre områder, hvor man i tidligere rapporter om gennemførelsen af chartret har meldt om fremskridt og øgede bestræbelser, kan nævnes bedre lovgivning om og uddannelse i iværksætterånd.

Alle regeringer er forpligtet til at **forbedre og forenkle lovgivningen**, og opmærksomheden rettes i stigende grad mod behovet for at mindske virksomhedernes administrative byrder. Desuden er flere medlemsstater i færd med at revidere deres konkurslovgivning. Nogle

¹¹ "Benchmarking af administrationen af virksomhedsetablering". Best-initiativet, som er omfattet af den åbne koordinationsmetode, skaber rammer, som understøtter medlemsstaternes bestræbelser på at udpege og udveksle bedste praksis inden for nogle få specifikke områder, som har særlig betydning for virksomheder.

¹² 30-60 dage ifølge den nationale spanske rapport fra oktober 2003; 24 dage ifølge den endelige rapport fra Best-projektet fra januar 2002; 83 dage ifølge et arbejdsdokument fra United States National Bureau of Research fra 2000.

medlemsstater har i flere år foretaget konsekvensanalyser af lovgivningen, men enkelte medlemsstater anvender tilsyneladende stadig ikke konsekvensanalyser, før de vedtager lovgivning. Kommissionen lægger på baggrund af sin handlingsplan om bedre lovgivning fra 2002 også megen vægt på at forbedre lovgivningens kvalitet og på at vurdere dens indvirkning på små virksomheder.

Hvad angår **iværksætteruddannelse**, bliver medlemsstaterne stadig mere bevidste om behovet for at fremme iværksætterånden på alle uddannelsesniveauer, og de har således lanceret en lang række initiativer på dette område. For eksempel har Frankrig for nylig etableret "*Observatoire des Pratiques Pédagogiques en Entrepreneuriat*" (et center til overvågning af uddannelsesmæssig praksis), som skal fremme udveksling af god praksis blandt undervisere. Best-projektet vedrørende iværksætteruddannelse har bidraget til den positive udvikling på dette område, men det er stadig vanskeligt at fastslå foranstaltningernes reelle indvirkning, da der naturligvis går et stykke tid, før der fremkommer synlige resultater.

Alt i alt har man således gjort gode fremskridt med hensyn til at gennemføre chartret i løbet af de seneste par år. Men vi skal fortsat bestræbe os på at blive bedre i Europa. Arbejdet med at forbedre klimaet for små virksomheder er en fortløbende proces. Derfor er det afgørende, at medlemsstaterne fortsat træffer foranstaltninger i overensstemmelse med chartrets anbefalinger. Medlemsstaterne skal sikre, at initiativerne og foranstaltningerne rækker ud over planlægningsstadiet, og sørge for, at de gennemføres, evalueres og forbedres på hensigtsmæssig vis.

1.3. Gensidig udveksling af viden og nye muligheder

Charterprocessen har vist sig at være effektiv, hvad angår udpegning af områder, hvor medlemsstaterne har gjort fremskridt med hensyn til fremme af små virksomheders muligheder. Derudover frembringer processen vigtige oplysninger om de områder, hvor der skal gøres en yderligere indsats. Det står klart, at selv om medlemsstaterne har bestræbt sig på at gennemføre initiativer inden for alle chartrets områder, har de typisk forskellige specialer og ekspertiseområder. Samlet set udgør disse en nyttig videnbank til brug ved forbedring af klimaet for små virksomheder i hele Europa, og den reelle merværdi ved charterprocessen ligger navnlig i at kunne udpege og udbrede denne viden.

Stadig flere medlemsstater beretter, at de har fundet inspiration i nye tiltag, som er udviklet i andre medlemsstater, og i anbefalingerne fra Best-projekterne, og herved har de draget fordel af hinandens stærke sider. Den åbne koordinationsmetode giver gode resultater. Vellykkede initiativer holdes ikke længere inden for landegrænserne. Dette er et reelt fremskridt, som åbner bedre muligheder for at udjævne forskellene i mellem EU-medlemsstaterne.

For eksempel har flere medlemsstater opstillet mål for at nedbringe de administrative byrder og udviklet metoder til at måle fremskridtet i forhold til disse mål. Sverige er i færd med at udvikle en målemetode på grundlag af erfaringerne i Belgien, Danmark og Nederlandene. På baggrund af Nederlandenes eksempel har man i Belgien etableret et kontaktpunkt, hvor enkeltpersoner og virksomheder kan indberette modstridende bestemmelser og bestemmelser, som det er vanskeligt at overholde.

I tråd med det imponerende eksempel fra Spanien foretager man i Østrig forbedringer af infrastrukturen for notarer med henblik på at fremskynde registreringen af nyetablerede virksomheder, således at den kan gennemføres inden for 48 timer, idet man fastholder den samme høje retssikkerhed. Dette sikres ved hjælp af elektronisk registrering af juridiske dokumenter.

I Danmark har man på flere områder styrket konsekvensvurderingerne for virksomheder, idet man har fulgt anbefalingerne fra Best-projektet.

Spanien har i særlig grad bestræbt sig på at sikre, at resultaterne fra Best-projekterne anvendes i praksis. Generaldirektoratet med ansvar for SMV-politik har indsamlet resuméer af hvert enkelt projekt, som man har sendt til ministerier, regioner, erhvervsorganisationer og SMV-eksperter. Desuden har man afholdt møder med de spanske eksperter, som har deltaget i Best-projekterne og andre projekter under det flerårige program til fremme af initiativ og iværksætterånd¹³, for at gøre eksperterne opmærksomme på behovet for at offentliggøre resultaterne og gennemføre anbefalingerne fra projekterne.

Desuden henter Kommissionen inspiration fra medlemsstaterne. På baggrund af eksempler fra Nederlandene og Det Forenede Kongerige vil Kommissionens tjenestemænd, som beskæftiger sig med virksomhedsrelaterede spørgsmål, som led i et pilotprojekt få mulighed for at blive udstationeret i 1-2 uger hos små og mellemstore virksomheder.

Denne proces med gensidig udveksling af viden skal intensiveres yderligere. Som et supplement til anbefalingerne i selve chartret findes der en stor mængde oplysninger, anbefalinger og eksempler på god praksis i rapporterne om Best-projekterne og de årlige charterrappporter, som langt fra er blevet udnyttet fuldt ud. Den åbne koordinationsmetode har vist sig at være et effektivt redskab på dette område, og anvendelsen af den skal forbedres yderligere ved at gøre bedre brug af alle de værktøjer, som den kan tilbyde.

Kommissionen vil selv bestræbe sig yderligere på at øge udbredelsen af de eksempler på god praksis, som udpeges. De drøftelser, som man i 2003 indledte med generaldirektørerne med ansvar for erhvervsliv og SMV'er i medlemsstaterne og de tiltrædende stater ved de regelmæssige møder i Gruppen for Erhvervspolitik¹⁴, udgør et skridt i denne retning, og de danner allerede en nyttig ramme for fælles undersøgelse af eksempler på god praksis¹⁵.

Charterkonferencen i Tallinn¹⁶ i efteråret 2003 rummede også muligheder for at udveksle erfaringer med særlig fokus på kandidatlandene. På baggrund af de gode resultater fra konferencerne i Tallinn og Maribor vil Kommissionen fortsat tilrettelægge årlige konferencer om chartret med henblik på at fremme udveksling af erfaringer blandt medlemsstaterne¹⁷.

Der vil blive oprettet en databank med alle anbefalinger og eksempler på god praksis fra tidligere charterrappporter og gennemførte Best-projekter for at gøre oplysningerne lettere tilgængelige og mere brugervenlige.

1.4. Bedre koordinering af politikken vedrørende små virksomheder

Rammebetingelserne for små virksomheder afhænger af en bred vifte af faktorer. Hvis disse betingelser skal forbedres, skal der gribes ind på en lang række områder. Derfor er det afgørende at sikre hensigtsmæssig koordination af alle politikker vedrørende emner, som

¹³ Rådets beslutning 2000/819/EF af 20. december 2000 om et flerårigt program til fremme af initiativ og iværksætterånd, navnlig for små og mellemstore virksomheder (SMV) (2001-2005), EFT L 333 af 29.12.2000, s. 84.

¹⁴ En gruppe, som rådgiver Kommissionen om erhvervspolitiske spørgsmål. [Gruppens medlemmer](#) er højststående eksperter fra erhvervslivet og repræsentanter for medlemsstaterne.

¹⁵ Blandt emner på dagsordenen i 2003 kan nævnes god praksis inden for iværksætteruddannelse, virksomhedsoverdragelse og mikrokredit.

¹⁶ Arrangeret af Kommissionen i samarbejde med det estiske økonomi- og kommunikationsministerium, 30. september - 1. oktober 2003.

¹⁷ Dette harmonerer også med anmodningen fra Rådet (konkurrenceevne) i marts 2003.

påvirker små virksomheder. I charteret og dets ti aktionslinjer tager man hånd om disse emner, idet man beskæftiger sig med andet end blot erhvervspolitik i snæver forstand. Hvis chartret skal gennemføres hensigtsmæssigt, skal mange forskellige aktører foretage konkrete forbedringer.

I nogle lande synes selve charterprocessen at have bidraget til bedre intern koordination. Kommissionens og medlemsstaternes årlige bilaterale møder og udarbejdelsen af de nationale rapporter forudsætter, at forskellige ministerier og myndigheder yder et bidrag, idet de således fremmer øget samarbejde og koordination.

Koordinationen mellem ministerier og myndigheder på nationalt plan kan sikres på forskellige måder. Flere lande har udviklet paraplyinitiativer eller handlingsplaner vedrørende iværksætterånd og innovation.

Senest har Norge etableret et særlig ambitiøst tværministerielt samarbejde om udformning af landets plan for innovationspolitikken, som blev præsenteret i oktober 2003. Et udvalg bestående af fem ministre med handels- og industriministeren som formand anførte arbejdet og blev bistået af en arbejdsgruppe med repræsentanter for tre ministerier og af 12 tværministerielle udvalg vedrørende særlige emner. Man har desuden benyttet sig af ekstern kompetence i processen. For at sikre opfølgning på planen har man etableret et innovationspanel bestående af ni ministre. Derudover vil repræsentanter for virksomheder og andre interessenter blive inviteret til regelmæssige møder, hvor de kan præsentere deres synspunkter om udformningen og gennemførelsen af politikken.

Den fælles indsats kan også give sig udtryk i aftaler mellem ministerier eller ministre. I Italien har ministeriet for produktive aktiviteter og ministeriet for innovation og teknologi underskrevet et aftalememorandum med det mål at gennemføre en fælles handlingsplan til fremme af innovation blandt SMV'er. I Frankrig har ministeren for SMV'er og undervisningsministeren underskrevet en protokolaftale. Målet med aftalen, som er den første af sin art i Frankrig, er at øge undervisernes, elevernes og de studerendes viden om virksomheder og iværksætterånd.

Den store betydning, som håndtering af politikken vedrørende små virksomheder har, gør sig naturligvis også gældende i forhold til Kommissionen. Udover at chartret er et dynamisk redskab til gennemførelse af politikken i forhold til små virksomheder, hænger det også fint sammen med Fællesskabets øvrige politikker, navnlig den europæiske beskæftigelsesstrategi og strategien for det indre marked, som begge netop er blevet revideret, forskningspolitikken, samhørighedspolitikken og de overordnede retningslinjer for de økonomiske politikker.

Charterprocessen har tydeligvis medført bedre samarbejde og koordination blandt de tjenestegrene, som beskæftiger sig med politikker, der berører små virksomheder. Denne gavnlige effekt er blevet styrket yderligere gennem udnævnelsen af SMV-repræsentanten og gennem det SMV-netværk, som for nylig blev etableret internt i Kommissionen. Dette tværtjenstlige netværk har været et nyttigt middel til at øge bevidstheden om SMV'er i Kommissionen og til at forbedre koordinationen i forbindelse med spørgsmål om SMV'er. SMV-netværket bliver i stadig større udstrækning det vigtigste redskab til koordination af SMV-politikken hos Kommissionen, og det bidrager i stigende grad til udvikling af "SMV-venlige" tilgangsvinkler til alle relevante EU-programmer og -initiativer.

1.5. Fremtidsudsigterne

På baggrund af analysen af de fremskridt, som man har opnået med chartret og den veletablerede charterproces, åbnede Kommissionen med sin grønbog om iværksætterkultur i

januar 2003 en bredere debat om iværksætterkulturen i Europa¹⁸. På basis af den offentlige høring fremlægger Kommissionen en handlingsplan¹⁹ hvori den præsenterer strategiske rammer og en række nøgleaktioner, som skal sætte skub i debatten om iværksætterkulturen i Europa. Rapporterne om handlingsplanen vil blive integreret i mekanismerne til rapportering om gennemførelsen af chartret fra og med 2005.

¹⁸ Grønbog - En iværksætterkultur i Europa, KOM(2003) 27, endelig, 21.3.2003.

¹⁹ Handlingsplan: Den europæiske dagsorden for iværksætterkultur", COM(2004) 70 endelig, 11.02.2004.

2. FREMSKRIDTENE I MEDLEMSSTATERNE, NORGE OG KOMMISSIONEN INDEN FOR DE UDVALGTE PRIORITEREDE OMRÅDER I DENNE RAPPORTERINGSPERIODE

2.1. Indledning

Dette er den fjerde årlige rapport om gennemførelsen af chartret. Målet er at give et kort overblik over de vigtigste initiativer, som medlemsstaterne, Norge og Kommissionen har iværksat for at gennemføre chartret i løbet af det seneste år. Norge har sagt ja tak til en invitation fra Kommissionen om at deltage i charterprocessen. De øvrige medlemmer af Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, Island og Liechtenstein, har ikke udtrykt ønske om at deltage. Chartret blev vedtaget af alle kandidatlandene i april 2002 og af de vestlige Balkan-lande i juni 2003, og deres fremskridt analyseres i separate rapporter²⁰.

Målet med nærværende rapport er at udpege stærke og svage sider i hele Den Europæiske Union og Norge, at fremhæve lovende initiativer på nationalt plan og at fremsætte anbefalinger vedrørende fremtidige initiativer og derved bidrage til at styrke politikken til støtte for små virksomheder og sikre fremdrift i processen fra Lissabon.

Et andet mål med rapporten er at fremme udveksling af erfaringer og god praksis i Europa. Der findes forskellige definitioner af, hvad der er "god praksis". I denne rapport fremhæves initiativer, som synes at have været særligt gavnlige i national sammenhæng, og som også kunne have interesse for andre lande²¹. På baggrund af den vægt, som Europa-Parlamentet²² og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg²³ lægger på at præsentere de eksempler på god praksis, der udpeges i charterprocessen, på en brugervenlig måde, fremlægges flere oplysninger om særligt interessante foranstaltninger.

På grund af rapportens formål og af hensyn til dens omfang indeholder den dog ikke en udtømmende eller detaljeret liste over foranstaltninger. Mere detaljerede beskrivelser af de nationale programmer og nærmere oplysninger om kontakter findes i de nationale rapporter, som offentliggøres på Kommissionens hjemmeside²⁴.

Det miljø, som små virksomheder opererer i, afhænger for det meste af beslutninger, som ligger inden for medlemsstaternes kompetence²⁵. Derfor drages der i denne rapport primært konklusioner om medlemsstaternes fremskridt, idet Kommissionens fremskridt dog også fremhæves. Derudover præsenterer man i den fælles rapport om beskæftigelsen²⁶ på baggrund

²⁰ "Report on the Implementation of the European Charter for Small Enterprises in Acceding and Candidate Countries", SEK(2004) xxxx under udarbejdelse; "Report on the Implementation of the European Charter for Small Enterprises in the countries of the Western Balkans", SEK(2004) 149.

²¹ Et nationalt initiativ kan kun betragtes som virkelig "god praksis", hvis det fuldt ud overholder Fællesskabets relevante lovgivning, herunder reglerne vedrørende konkurrence og statsstøtte. Det faktum, at et initiativ udpeges i denne rapport, betyder ikke nødvendigvis, at foranstaltningen er forenelig med de relevante bestemmelser i traktaten. De fremhævede foranstaltninger er udvalgt fra både aktuelle og foregående nationale rapporter.

²² Europa-Parlamentets beslutning om grønbogen om en iværksætterkultur i Europa, PE 322.026, 23.10.2003, pkt. 46.

²³ Udtalelse fra Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg: "The role of micro and small enterprises in Europe's economic life and productive fabric", INT/174, 18.6.2003, pkt. 4.1.1.

²⁴ Rapporterne findes i deres helhed på adressen http://europa.eu.int/comm/enterprise/enterprise_policy/charter/charter2004.htm

²⁵ Europa-Parlamentet har i dets beslutning af 20. marts 2002 om resultaterne af Det Europæiske Råds måde i Barcelona erklæret, at "ansvaret for gennemførelsen af næsten alle punkter i det europæiske charter om små virksomheder påhviler medlemsstaterne".

²⁶ KOM(2004) 24 endelig, 21.1.2003.

af de nationale rapporter en oversigt over medlemsstaternes reaktioner på retningslinjerne om jobskabelse og iværksætterkultur.

Det er vanskeligt at vurdere de fremskridt, der gøres, på alle områderne inden for et år, men hovedtendenserne skitseres nedenfor. Den aktuelle oversigt afspejler Kommissionens opfattelse af situationen baseret på oplysninger fra medlemsstaterne²⁷.

Analysen af fremskridtene i medlemsstaterne og Norge er baseret på detaljerede nationale rapporter og bilaterale møder mellem Kommissionen og nationale myndigheder i perioden fra juli til oktober 2003. Ligesom sidste år har nationale erhvervsorganisationer aktivt deltaget og udtrykt deres synspunkter ved alle bilaterale møder. Der er gennemført en internetbaseret høring om de nationale rapporter for alle interesserede parter, som blev annonceret ved et møde med europæiske erhvervsorganisationer i oktober 2003 og pr. e-mail til omkring 30 europæiske erhvervsorganisationer²⁸. På Kommissionsplan har et tværtjenstligt udvalg, som samler alle tjenestegrene, der beskæftiger sig med aktiviteter rettet mod små og mellemstore virksomheder, udarbejdet analysen af Kommissionens fremskridt.

Størstedelen af foranstaltningerne udmønter sig ikke i synlige resultater på kort sigt, og de fremskridt, der opnås inden for alle områder, kan ikke vurderes fuldt ud på årsbasis. Medlemsstaterne bør heller ikke bestræbe sig på at lancere et stort antal initiativer hvert år. Konsolidering, evaluering og forbedring af eksisterende foranstaltninger har lige så stor betydning. På baggrund af opfordringen fra Rådet (konkurrenceevne) i marts 2003 om at styrke gennemgangen af udviklingen på nationalt plan ved hvert år at prioritere et udvalgt antal områder, som chartret dækker, ser man i nærværende rapport nærmere på de fremskridt, der er opnået inden for

- adgang til finansiering, navnlig venturekapital og mikrolån;
- innovation og teknologioverførsel; samt
- høring af små virksomheder.

De europæiske erhvervsorganisationer blev opfordret til at fremlægge deres synspunkter inden for disse områder ved et møde i juni 2003²⁹.

²⁷ Medmindre andet anføres, er kilden til de oplysninger om foranstaltninger i medlemsstaterne og Norge, der medtages i nærværende rapport, de nationale rapporter eller oplysninger fra bilaterale møder.

²⁸ Høringen findes på adressen http://europa.eu.int/comm/enterprise/enterprise_policy/charter/charter2004.htm. Følgende erhvervsorganisationer fremsatte kommentarer, som også offentliggøres på hjemmesiden: *Zentralverband des Deutschen Handwerks, ZDH* (det tyske centralforbund for håndværkere), *Svenskt näringsliv* (den svenske pendant til Dansk Industri) og *Företagarnas Riksorganisation* (en svensk arbejdsgiverorganisation). På grundlag af de nationale rapporter fra henholdsvis Tyskland og Sverige gav organisationerne deres syn på, hvilke foranstaltninger der fungerer fint, og hvilke der kan forbedres. I nærværende rapport refereres der til nogle af de specifikke kommentarer i forbindelse med beskrivelsen af de pågældende foranstaltninger. Mere generelt udtrykte det tyske centralforbund for håndværkere den holdning, at der på trods af initiativer som "Pro Mittelstand" og udpegelsen af forbundsregeringens bemyndigede repræsentant for SMV'er ikke rettes tilstrækkelig opmærksomhed mod SMV'ernes problemer i forhold til den overordnede økonomiske politik og udarbejdelsen af lovgivning i Tyskland.

²⁹ På baggrund af denne opfordring fremsatte Eurochambres og European Federation of Accountants (FEE) skriftlige kommentarer til charterprocessen generelt og til de tre prioriterede områder.

Denne rapport dækker primært perioden fra efteråret 2002 til efteråret 2003, men på grund af de fleste foranstaltningers lange varighed kan en vis overlapning mellem de årlige rapporter ikke undgås.

På baggrund af chartrets forpligtelse til at "anvende effektive indikatorer til at vurdere de fremskridt, der med tiden gøres", og anmodningen fra Rådet (konkurrenceevne) om at "fortsætte arbejdet med kvalitative og kvantitative mål på frivillig basis med henblik på at integrere dem yderligere i gennemførelsen af det europæiske charter om små virksomheder" gøres der i rapporten et forsøg på at beskrive kvantitative fremskridt på grundlag af relevante indikatorer fra resultattavlerne for erhvervspolitik³⁰, innovation³¹ og det indre marked³². Ligeledes fremhæves de relevante frivillige kvantitative mål for erhvervspolitikken, som medlemsstaterne har erklæret i 2002 og 2003³³. De frivillige nationale mål stammer fra medlemsstaternes aftaler om erhvervspolitiske indikatorer, som hænger nøje sammen med chartrets anbefalinger.

Spørgsmålet om indikatorer og mål i forbindelse med chartret blev også drøftet ved de bilaterale møder. De fleste medlemsstater er enige om det nyttige i at have passende mål, men flere nationale forvaltninger fremhævede problemerne med at fastlægge relevante indikatorer, som helst kun skal afspejle situationen hos små virksomheder, på grund af begrænsede mængder af tilgængelige data. For at fremme drøftelserne foreslog Kommissionens repræsentanter uformelt, at det kunne bidrage til at fokusere indsatsen i relation til chartret, hvis man opstillede et mindre antal ambitiøse, men realistiske, *fælles* mål på EU-plan. Størstedelen af de nationale forvaltninger var grundlæggende tilhængere af denne ide, selv om de i nogle tilfælde havde visse forbehold. Da medlemsstaterne imidlertid stadig har divergerende meninger om, hvorvidt disse fælles mål vil bidrage effektivt til at lette gennemførelsen af chartret, er det ikke sandsynligt, at man når til enighed på kort sigt. Hvis eventuelle mål skal give nogen mening, skal de naturligvis ledsages af hensigtsmæssige strategier og politiske foranstaltninger. Hvad angår indikatorer er der et klart behov for at forbedre de officielle statistikker, der opnås via det europæiske statistiske system, på de områder, der vedrører chartret.

I denne rapport udpeges primært foranstaltninger rettet specifikt mod mikrovirksomheder eller små virksomheder, men mange af de analyserede initiativer er udformet med henblik på at understøtte både små og mellemstore virksomheder. Kommissionen har den holdning, at selv om disse foranstaltninger ikke udelukkende er rettet mod virksomheder med mindre end 50 ansatte, mindsker dette ikke deres værdi eller indvirkning på små virksomheder. Både Kommissionen og medlemsstaterne har derfor valgt i denne rapport at medtage alle initiativer, som påvirker små og mellemstore virksomheder, og fremhæve de foranstaltninger, der synes at have den største indvirkning på små virksomheder.

2.2. Finansiering

"Iværksættere har brug for kapital for at kunne omsætte deres ambitioner til virkelighed. For at forbedre små virksomheders adgang til finansielle tjenesteydelser vil vi:

³⁰ "Benchmarking Enterprise Policy: Results from the 2003 Scoreboard", SEC(2003) 1278, 4.11.2003. Medmindre andet anføres, udgør denne resultattavle kilden til de data vedrørende indikatorer, der medtages i nærværende rapport.

³¹ SEK(2003) 1255, 10.11.2003.

³² Resultattavlen for det indre marked, nr. 12, maj 2003; pressemeddelelse IP/04/33, 12.1.2004.

³³ Resultattavlen for erhvervspolitikken udgør kilden til alle oplysninger om medlemsstaternes erklærede mål, som medtages i nærværende rapport.

indkredse og fjerne de hindringer, der stiller sig i vejen for etableringen af et paneuropæisk kapitalmarked, gennemførelsen af handlingsplanen for finansielle tjenesteydelser og handlingsplanen for risikovillig kapital

forbedre forholdet mellem banksystemet og de små virksomheder ved at give passende vilkår for adgang til låntagning og venturekapital

forbedre adgangen til strukturfondene og se positivt på de initiativer fra Den Europæiske Investeringsbank, der går ud på at øge midlerne til virksomhedsetableringer og højteknologivirksomheder, herunder aktier."

Forbedring af adgangen til finansiering er et vigtigt aspekt ved bestræbelserne på at fremme udviklingen af små virksomheder i Europa. Forholdene på de finansielle markeder påvirker adgangen til finansiering. Konjunkturafmatningen har gjort ekstern og intern finansiering af små virksomheder mere kompliceret, men den gradvist øgede vækst vil også forbedre finansieringsmulighederne for små virksomheder. Det har været sværere at få adgang til ekstern finansiering, fordi mange banker og venturekapitalfonde har lidt tab på deres SMV-porteføljer, og deres risikoaversion er øget. Bankerne vurderer låneansøgningerne mere omhyggeligt og kræver øget sikkerhed.

Kun de allerfærreste små virksomheder kan få adgang til venturekapital, nemlig de virksomheder, der forventer hastig vækst. På længere sigt ventes venturekapital at få større betydning, da der er behov for at styrke egenkapitalgrundlaget i mange SMV'er.

Business angels, som kan være både formelle og ikke-formelle enkeltinvestorer, stiller både finansiering og ledelseserfaring til rådighed. Business angel-netværk gør det lettere at matche business angels og iværksættere. At udbrede kendskabet til disse business angels og angel-netværks tjenester samt fordelene ved at anvende dem er det første skridt i retning af at øge deres investeringer. Et andet vigtigt skridt består i at øge iværksætternes muligheder for at tiltrække investeringer fra business angels ved at øge deres investeringsparathed. Dette er vigtigt, idet iværksætterne er nødt til at forstå forskellene mellem finansieringskilderne og den særlige rolle, som business angels spiller. Øget investeringsparathed og realistiske forretningsplaner hos iværksætterne vil lette dialogen med business angels.

De fleste små virksomheder er enkeltmandsvirksomheder eller partnerskaber, og mikrokredit – små lån på op til 25 000 EUR – er i mange tilfælde en vigtig finansieringskilde for dem. Da bankerne ofte anser mikrokredit for at være en meget risikopræget aktivitet med et lavt afkast på grund af de mange konkurser og de forholdsvis høje administrationsomkostninger, er der et markedssvigt på dette område.

Alle medlemsstater stiller offentlige støttemekanismer til rådighed for at bidrage til at overvinde dette markedssvigt. På nationalt plan spiller offentlige banker, som fremmer SMV-finansiering, en aktiv rolle i de medlemsstater, hvor de findes, og de udgør fortsat et effektivt middel til at sikre en del af kreditten og/eller garantien, navnlig hvor der er behov for større midler. Herudover gør garantiordninger (med- og modgarantier) og gensidige garantiselskaber det lettere for et kreditinstitut at yde mikrokredit, fordi det løber en mindre risiko, og dets kapitalbehov afbødes. På europæisk plan sikrer den særlige garantiordning for mikrokreditter under det flerårige program til fremme af initiativ og iværksætterånd (2001-2005), som er baseret på princippet om risikodeling og forvaltes af Den Europæiske Investeringsfond, at de finansielle institutioner kan yde flere mikrokreditter.

I den seneste charterrapport konkluderede man, at adgangen til kapital stadig udgør en alvorlig begrænsning af virksomhedernes aktiviteter i hele EU, men at det er opmuntrende, at

nogle medlemsstater har iværksat fleksible mikrokreditprogrammer. Medlemsstaterne blev opfordret til yderligere at støtte finansieringsinstitutterne med henblik på at forbedre de små virksomheders adgang til kapital, især mikrolån, i overensstemmelse med de nationale rammebetingelser. Medlemsstaterne blev desuden rådet til at gennemføre de nødvendige fiskale og strukturelle reformer med henblik på at fremme investering i venturekapitalfonde som anbefalet inden for rammerne af handlingsplanen vedrørende finansielle tjenesteydelser. Endvidere konkluderede man i rapporten, at business angels udgør en stadig vigtigere finansieringskilde for små virksomheder, og man opmuntrede medlemsstaterne til at skabe større opmærksomhed om business angels, fremme en lovgivning og et skatteklima, som begunstiger risikobetonede investeringer i små virksomheder, og støtte lokale og regionale business angels-netværk.

Det udvalgte prioriterede område i denne del af rapporten er "adgang til finansiering, navnlig venturekapital og mikrolån". Ikke desto mindre medtages alle relevante foranstaltninger, som ligger inden for charterområdet "Finansiering".

2.2.1. Den seneste udvikling

Indikatorer og mål

Tre medlemsstater har opstillet kvantitative mål for adgangen til finansiering. **Frankrig** sigter mod i 2010 at nå op på årlige investeringer på 1 mia. EUR i risikokapital, og **Irland** sigter mod venturekapitalinvesteringer svarende til 0,80 % af BNP i 2006. Derudover har **Irland** et mål på 2-3 nye børsnoterede virksomheder om året fra og med 2006, og **Nederlandene** ønsker at øge de årlige statsgarantier til 450 mio. EUR, svarende til 3 500 kreditter, hvoraf 60 % skal vedrøre etablering af nye virksomheder.

På basis af en række indikatorer konkluderede man i resultattavlen for erhvervspolitikken for 2003, at udviklingen inden for adgang til finansiering har været negativ i de seneste kvartaler. SMV'erne beretter, at den manglende adgang til finansiering fortsat er en alvorlig hindring for deres vækst³⁴.

I næsten alle medlemsstater faldt antallet af nye noteringer i forhold til antallet af eksisterende virksomheder fortsat i 2002, men dog meget langsommere.

Venturekapitalmarkederne har også følt sig hårdt presset, idet man har oplevet faldende kapitalinvesteringer i **alle medlemsstater** i 2002. **Sverige, Finland, Nederlandene og Det Forenede Kongerige** har de største markeder for venturekapital i forhold til BNP, mens Grækenland, Østrig og Portugal har de mindste. En anden bekymrende tendens har været svækkelsen af startinvesteringer og andre tidlige investeringer i løbet af de seneste tre år til fordel for finansiering i en senere fase.

Der kan spores en opmuntrende udviklingstendens i den, om end beskedne, stigning i antallet af business angel-netværk siden 1999, navnlig i **Frankrig, Tyskland, Sverige, Danmark, Det Forenede Kongerige, Spanien og Nederlandene**. Luxembourg har p.t. ingen business angel-netværk, og Portugal, Østrig og Finland har kun ét hver.

³⁴ Adgang til finansiering er bortset fra mangel på kvalificeret arbejdskraft den største hindring for SMV'er ifølge undersøgelsen foretaget af ENSR i 2003 (medtaget i resultattavlen for erhvervspolitikken for 2003).

Man har udviklet flere forskellige nye **finansielle foranstaltninger for nyetablerede virksomheder**.

I Belgien har man indført et "50+"-lån, som tilbydes personer på over 50 år, der ønsker at blive selvstændige erhvervsdrivende eller starte en virksomhed, og et "BAN"-lån, som udgør et supplement til den økonomiske støtte fra business angels. Derudover har man i den offentlige sektor etableret en ny "opstartsfond", som skal mobilisere privat ekstern finansiering til nyetablerede virksomheder og i forbindelse med virksomhedsoverdragelser. Investorerne kan i visse tilfælde nyde godt af en skattelempe i forhold til de indbetalinger, som de foretager.

I Danmark er man sammen med en række private investorer i færd med at oprette en ny "iværksætterfond" på DKK 500 mio. (ca. 67 mio. EUR), som skal lukke de huller i kapitalfinansieringsmarkedet, der ofte viser sig lige i starten. I Nederlandene er man i gang med at revidere de finansielle instrumenter til brug for innovative nyetablerede virksomheder.

Finland: Ydelser til gengæld for aktier

De PreSeed-tjenester, som Sitra (den finske nationale forsknings- og udviklingsfond) tilbyder, sigter mod at råde bod på markedssvigt i relation til preseed-finansiering af teknologiorienterede virksomheder.

"**DIILI**"-tjenesten, som blev iværksat i april 2003, er det seneste skud på stammen blandt Sitras PreSeed-tjenester, som også tæller "**INTRO**" og "**LIKSA**"³⁵. Den grundlæggende idé bag PreSeed-tjenesterne er at samle iværksættere, udbydere af markedsinformation, business angels samt erfarne sælgere og erhvervsfolk på INTRO-markedet, som SITRA koordinerer. Her bearbejdes den pågældende virksomhed vha. en række reelt merværdiskabende foranstaltninger, som gennemføres på det rette tidspunkt. Virksomheden bliver på denne baggrund mere og mere attraktiv for private startkapitalinvesteringer.

Virksomhedernes begrænsede salgs- og erhvervskompetencer har været hovedårsagen til, at det ellers velfungerende INTRO-marked har virket lidt trægt. Den nye DIILI-tjeneste har bidraget væsentligt til at rette op på denne situation, og samtidig har den fremmet og øget iværksætterkulturen. Via INTRO-markedet gør DIILI det muligt for erhvervsfolk at undersøge nyetablerede virksomheder med hensyn til potentielle jobmuligheder, og samtidig præsenteres virksomhederne som investeringsobjekter for business angels. Ved DIILI-ordningen udveksler den ekspert, som påtager sig ansvar for salg hos virksomheden, sin kompetence med virksomhedens aktier. Eksperten løber en økonomisk risiko, idet han træder ind i virksomheden, og får sandsynligvis kun en begrænset løn i starten. Når dette finder sted på rette tidspunkt i forhold til investeringscyklussen, fungerer ekspertens salgskompetence desuden som katalysator for startinvesteringer i virksomheden, og således udbedres markedssvigten.

Hvad angår **finansielle instrumenter til virksomhedsoverdragelser**, har man i fem regioner i Frankrig opnået så stor succes med forsøgsordningen "*Prêt à la Reprise d'Entreprise – PRE*" (lån til virksomhedskøb), at den nu bliver gjort tilgængelig for alle. Austria Wirtschaftsservice i Østrig har oprettet en "*overdragelsesbonus*" til støtte for iværksættere og

³⁵ LIKSA sigter mod at målrette virksomhedernes egne ressourcer mod at indhente, analysere og bearbejde erhvervsinformation i forbindelse med kommercialisering. I forbindelse med programmet stilles økonomiske ressourcer og eksperter til rådighed til denne opgave.

SMV'er, som er tæt på at overdrage ejendomsretten til deres virksomhed. Hvis man investerer opsparet kapital i en nyetableret eller overdraget virksomhed, er man berettiget til en statsbonus på 14 %, som ikke skal betales tilbage.

Der er for nylig udviklet to nye mikrokreditordninger.

I Frankrig har man vedtaget en særlig lovgivning, som gør det muligt for akkrediterede *almennyttige sammenslutninger at låne midler fra banker med henblik på at yde mikrolån*. Den første akkrediterede sammenslutning var ADIE - et mikrokreditinstitut, som har specialiseret sig i at understøtte virksomheder, der etableres og udvikles af ledige eller modtagere af minimumslønnen. Før denne lov trådte i kraft, kunne en almennyttig sammenslutning kun yde lån ved hjælp af sin egen egenkapital.

Det Forenede Kongerige: Skatteincitamenter til fremme af mikrokredit

For at lette adgangen til finansiering for virksomheder fra dårligt stillede lokalsamfund, både eksisterende virksomheder og virksomheder, som er under etablering, stiller Det Forenede Kongerige en garantiordning vedrørende kapital, indtjening og lån til rådighed for omkring 40 finansielle institutioner til udvikling af lokalområdet (Community Development Finance Institutions - CDFI) gennem den såkaldte Phoenix Fund. Disse uafhængige finansieringsinstitutter er normalt lokalt forankret og har tætte forbindelser til udbydere af erhvervsstøtte og organisationer i lokalsamfundet. De tilbyder lån på markedsvilkår til virksomheder, som har levedygtige planer, men som ikke kan få opfyldt hele deres finansieringsbehov via traditionelle kilder. CDFI'erne, som generelt ikke kræver sikkerhed, træffer beslutninger om långivning ud fra virksomhedens sandsynlige indvirkning på lokalsamfundet i stedet for traditionelle kreditvurderingsteknikker.

For at fremme tilstrømningen af privat kapital gennem CDFI'erne opstiller Det Forenede Kongerige gennem en ordning med **skattelempler for investeringer i lokalsamfundet** fra marts 2003 et incitament for investorer, som stiller tålmodig kapital til rådighed for CDFI'er. En enkeltinvestor eller professionel investor, som indvilger i at stille kapital til rådighed for en CDFI i form af et lån eller aktiekapital i mindst fem år, får et skattefradrag på 5 % af det beløb, som investeres i hvert af fem på hinanden følgende skatteår. CDFI'erne, som skal være akkrediteret af landets støttetjeneste for små virksomheder (Small Business Service) til at tiltrække denne form for investering, låner derefter midler til virksomheder, som er under etablering, eksisterende virksomheder og projekter i lokalsamfundet. I juli 2003 var 20 CDFI'er blevet akkrediteret, og samlet set agter de at rejse 88 mio. £ (ca. 125 mio. EUR) hos investorer til videreudlån i løbet af de næste tre år.

For at tiltrække **venturekapital** har man i Belgien indført en ny form for kollektiv investeringsorganisation, som man kalder "*pricaf privée*". Organisationen opmuntrer private investorer til at tegne sig for mindst 250 000 EUR af kapitalen i en ikke-børsnoteret virksomhed uden at skulle etablere eller drive virksomheden. I Grækenland har man etableret TANEØ-fonden for udvikling af den nye økonomi. TANEØ er en finansieringsfond, som sigter mod at sikre minoritetsandele i investeringsordninger rettet mod innovative virksomheder, helst i den nye økonomi. I Italien er man i færd med at udvikle en offentlig-privat foranstaltning, som skal lette adgangen til *venturekapital for SMV'er i ugunstigt stillede regioner* og for nye virksomheder. Man vil stille offentlige midler til rådighed for banker og finansieringsformidlere i forbindelse med kortsigtede aktiedispositioner og køb af minoritetsaktieposter.

Frankrig: Investeringsfonde til fremme af lokale investeringer

Loven om økonomisk initiativ, som det franske parlament vedtog i juli 2003, omfatter oprettelse af lokale investeringsfonde ("*Fonds d'investissement de proximité*"). Denne foranstaltning vedrører primært regionale SMV'er, som ofte har problemer med at finde professionelle investorer, der modsvarer deres særtræk.

Formålet med de lokale investeringsfonde er at samle opsparede midler fra borgere, som er villige til at investere i virksomheder, der etableres i en bestemt region. Investeringslønssomhed er således ikke investorens eneste mål. Udvikling af regionen i kraft af de lokale virksomheders resultater kan også være en afgørende faktor.

Fondene kan operere i en zone bestående af op til tre tilstødende regioner – enten i Frankrig eller en anden EU-medlemsstat (der gælder desuden særlige bestemmelser for de oversøiske departementer). Fondene minder om venturekapitalbaserede investeringselskaber og skal investere mindst 60 % af deres midler i SMV'er, hvoraf 10 % skal øremærkes til virksomheds-etablering.

Hvis de lokale myndigheder ønsker at yde støtte, skal relationerne mellem dem og de lokale investeringsfonde fastlægges i aftaler, hvor man evt. kan foreskrive investeringsprioriteter inden for bestemte aktivitetssektorer eller virksomhedstyper. Det vil blive gjort særlig attraktivt for privatpersoner at investere i fondene takket være et betragteligt skatteincitament, som kan nedbringe indkomstskatten med 25 % af det investerede beløb, dog højst 12 000 EUR for enkeltpersoner og 24 000 EUR for par.

På **regionalt plan** har man i Flandern i Belgien oprettet fonden "*ARKimedes Fund*", som skal tiltrække venturekapital fra institutionelle og private investorer til flamske SMV'er. Privatpersoner, som deltager i denne ordning, kan opnå skattefradrag. I Det Forenede Kongerige har man oprettet venturekapitalfonden "*Bridges Community Development Venture Capital Fund*" – en fond på 40 mio. £ (ca. 57 mio. EUR), hvor staten og investorer fra den private sektor hver især står for 50 % af den indskudte kapital. Målet med fonden er at foretage aktieinvesteringer i SMV'er med vækstopotentiale i de 25 % af valgkredsene i England, som er mest ugunstigt stillet. Derudover er man i færd med at oprette "*Early Growth Funds*" i hver enkelt engelsk region i Det Forenede Kongerige for at stimulere tilvejebringelsen af risikovillig kapital til nyetablerede virksomheder og andre virksomheder i den første vækstfase. Målet med fondene er desuden at vise investorer i den private sektor, at man kan opnå et afkast ved at investere i virksomheder i den første vækstfase.

Østrig: En ny model for risikovillig kapital i den offentlige sektor

Den offentlige finansieringsformidler Austria Wirtschaftsservice GmbH (AWS), som blev etableret i 2002, stiller midler, som minder om risikovillig kapital, til rådighed i form af subordinerede lån som erstatning for egenkapital. Beslutninger om at yde finansiering træffes på baggrund af en omfattende gennemgang af virksomhederne, accept af deres forretningsplaner og godkendelse foretaget af et uafhængigt rådgivende organ.

En på forhånd fastsat andel af virksomhedens overskud, som afhænger af forretningsplanen, skal betales som ydelse for den kapital, der stilles til rådighed. Dette medfører, at der i de første år ikke foretages betaling, når virksomheden lider økonomiske tab ved forretningsaktiviteterne. Der skal heller ikke foretages tilbagebetaling af de midler, der stilles til rådighed, i disse år. En repræsentant for AWS deltager i virksomhedens bestyrelsesmøder, men blander sig normalt ikke i beslutningerne vedrørende driften, undtagen i tilfælde af betydelige afvigelser i forhold til forretningsplanen. Den nye iværksætter kan dog til enhver tid modtage ekspertrådgivning og vejledning.

Takket være denne model slipper virksomhederne for udgående pengestrømme og hård belastning af balancen i de første år med tunge investeringer, hvilket ikke er tilfældet ved normale lån. Samtidig hæmmer det ikke virksomheden, at den skal betale en del af overskuddet, når det går godt.

Modellen tager således hånd om frygten for alt for megen ekstern indblanding fra dem, som indskyder venturekapital - en frygt, som er særlig udbredt blandt små virksomheder.

Hvad angår **garantiordninger**, stiller Austria Wirtschaftsservice *garanti for lån uden sikkerhed* på op til 75 000 EUR. I Portugal har man etableret tre nye regionale *gensidige garantiselskaber*.

Italien: Landsdækkende system med gensidige garantiselskaber

I mere end 30 år har man i Italien tilskyndet til oprettelse af gensidige garantiselskaber, **"CONFIDI"**, hvis primære opgave er at modvirke de problemer, som små virksomheder oplever med at få adgang til kredit. CONFIDI er et landsdækkende gensidigt garantisystem, som omfatter 680 private selskaber (der hver især har ubegrænset juridisk og administrativt råderum), og hvor næsten 1 000 000 iværksættere er medlemmer.

Fondene i systemet garanterer kreditter i forhold til SMV'erne - op til 80 % af lån til nye virksomheder og 50 % af lån til eksisterende virksomheder. Garantierne kan maksimalt beløbe sig til 500 000 EUR, der kræves ingen personlig sikkerhed, og rentesatsen svarer til den, som bankerne kun anvender over for deres største kunder. SMV'erne opnår herved en lavere rente, end hvis lånet ikke blev understøttet af et CONFIDI-selskab, som indsætter 50 % af lånets værdi på en bankkonto.

For hver euro, som CONFIDI-systemet stiller garanti for, er multiplikatoreffekten på mindst 10 i forhold til det tildelte lån, idet den dog afhænger af, hvilket CONFIDI-selskab der deltager. Hver enkelt kreditvurdering foretages af et lokalt CONFIDI-selskab, ikke af banken. Resultaterne har hidtil været fremragende: 1,6 % misligholdelse sammenlignet med 8 % for håndværkssektoren som helhed.

Siden 2000 har CONFIDI'erne kunnet modtage støtte fra garantifonden for SMV'er, en modgarantiordning, som ministeriet for produktive aktiviteter har indført. Dette har medført en stigning i antallet af stillede garantier til gavn for virksomhederne.

På **regionalt plan** har man i Flandern i Belgien indgået *rammeaftaler med private banker*, i henhold til hvilke de flamske myndigheder stiller en garanti på 75 % i forhold til kreditansøgninger fra SMV'er, der opfylder visse kriterier. I den belgiske region Wallonien er man i færd med at etablere et særligt selskab **"SOCAMUT S.A."**, som skal stille modgarantier på 50 % af værdien af de garantier, som udstedes af gensidige garantisammenslutninger i regionen i forbindelse med virksomhedsetablering, -vækst og -overdragelse. Ordningen er udelukkende rettet mod mikrovirksomheder. I hovedstadsregionen Bruxelles i Belgien giver en garantifond nu iværksættere mulighed for at ansøge om garantier direkte uden at skulle gå gennem en bank. Når iværksætteren har modtaget fondens godkendelse, kan han frit udvælge det finansieringsinstitut, der kan give ham de bedste betingelser.

I Grækenland har man planer om at etablere landets første **business angel-netværk**, og i Frankrig har man givet business angels en særlig juridisk status, hvad angår det at drive enkeltmandsvirksomhed (*"Société unipersonnelle d'investissement providentiel"*, **SUIP**). Målet med denne ordning er at øge antallet af business angels. Business angels i form af enkeltmandsvirksomheder nyder godt af betragtelige skattefordele. I Irland har man oprettet

en *database* med mere end 50 business angels med høj nettoværdi, som råder over mere end 12,7 mio. EUR til investering i små og mellemstore virksomheder. Som et supplement til de eksisterende private business angel-netværk overvejer den nederlandske regering at støtte etableringen af nye *netværk på regionalt plan*. I Sverige har 17 organisationer allerede modtaget støtte til opbygning af *regionale business angel-netværk*. Sverige finansierer desuden et projekt, hvor man leder efter kvindelige business angels og forbereder dem på at deltage i andre netværk. I Portugal har man fremhævet business angel-aktiviteterne ved konferencer og i avisartikler. En særlig handlingsplan ventes iværksat. I Norge har man planer om at etablere business angel-netværk inden for bioteknologi og IKT. Desuden tilbyder man skatteincitamenter på 28 % til business angels, som investerer i nyetablerede virksomheder fra universiteternes forskermiljøer.

Der berettes desuden om flere **andre finansielle foranstaltninger**. I Danmark arbejder man på at samle alle bestemmelser om finansieringsinstitutter i loven om finansiell virksomhed. Dette vil bidrage til øget forenkling, effektivitet og gennemskuelse i finansieringen af SMV'er. I Tyskland har sammenlægningen af de to banker, som fremmer SMV-finansiering, KfW og DtA, i *KfW-Mittelstandsbank* øget gennemskuelsen ved de finansielle instrumenter, som SMV'erne tilbydes, ligesom den har medført forbedringer af produkterne og forenklet processerne. I Irland har man bestilt en undersøgelse, hvor man *sammenligner mulighederne for økonomisk støtte til nyetablerede virksomheder* fra både staten og den private sektor i Irland og i andre EU-lande. Desuden har man bestilt en *undersøgelse af politikken i forhold til mikrovirksomheder og deres støttemulighederne* i Irland. I Østrig har man etableret *Austria Wirtschaftsservice Gesellschaft m.b.H.*, som er en såkaldt *one-stop-shop* for al økonomisk støtte til virksomheder på forbundsplan. Her samler man flere støtteorganisationer under ét tag. Østrig har desuden vedtaget en *"handlingsplan for styrkelse af kapitalmarkedet"*, og i Portugal har man iværksat det nye finansieringsprogram *"PRIME"* med henblik på investeringsstøtte og modernisering af virksomheder.

På **regionalt plan** etablerer man i den belgiske region Wallonien diverse nye mekanismer, som skal lette *finansiering af spin-off-virksomheder fra universitetet*. Gennem et pilotprojekt opmuntrer man i regionen små virksomheder, som har behov for venturekapital, til at indsætte en *ekstern administrator i bestyrelsen* ved at yde bidrag til omkostningerne i forbindelse med ansættelsen. I Det Forenede Kongerige har den skotske regering introduceret en ny investeringspakke til fremme af egenkapitalinvesteringer i den tidlige fase for at tage hånd om mangelen på investeringer på under 500 000 £ (ca. 709 000 EUR). Desuden har man iværksat et *"investeringsparathedsprogram"* for at hjælpe virksomheder i vækst med at dække omkostningerne til at udvikle forretningsideer og sikre en kvalitet, som gør det sandsynligt, at de kan tiltrække egenkapitalinvesteringer. Gennem programmet tilbyder man at dække op til 50 % af disse omkostninger, dog højst 10 000 £ (ca. 14 200 EUR).

Kommissionen

I november 2003 vedtog Kommissionen sin femte og sidste situationsrapport om **handlingsplanen for risikovillig kapital** fra 1998³⁶. I denne rapport bemærkes det, at man har opnået store fremskridt, når man ser på hele den periode, som handlingsplanen dækker, og at alle politiske og mange tekniske målsætninger er opfyldt. Den europæiske industri for risikovillig kapital er nu mere moden og professionel end i 1998. Både hos virksomhederne

³⁶ Kommissionens meddelelse om gennemførelsen af handlingsplanen for risikovillig kapital ("Risk Capital Action Plan (RCAP)"), KOM(2003) 654 endelig af 4.11.2003. Baseret på Kommissionens meddelelse "Risikovillig kapital: en nøgle til jobskabelse i Den Europæiske Union", SEK(1998) 522, april 1998.

og de offentlige myndigheder er der skabt større bevidsthed om sektorens strategiske betydning og de muligheder, som finansieringsformen rummer. Handlingsplanen for risikovillig kapital har spillet en politisk rolle ved at støtte aktørerne på området både direkte og indirekte. Filosofien bag handlingsplanen er allerede ved at påvirke politik og programmer på regionalt, nationalt plan og på fællesskabsplan. For at opretholde fremdriften vil Kommissionen fortsat nøje følge de europæiske markeder for risikovillig kapital.

Kommissionen har desuden offentliggjort sin ottende situationsrapport om **handlingsplanen for finansielle tjenesteydelser**³⁷, hvori den konkluderer, at de overordnede perspektiver styrker de politiske begrundelser for at integrere de finansielle tjenesteydelser inden for EU. Der gøres fortsat fremskridt i retning af at vedtage den lovgivning, der er nødvendig for at skabe et integreret marked, og det har afgørende betydning, at alle de resterende lovgivningsmæssige foranstaltninger gennemføres.

Ifølge årsrapporten 2002³⁸ om de tre **finansielle instrumenter** under det flerårige program til fremme af initiativ og iværksætterånd (2001-2005), **ETF-iværksætterfaciliteten, SMV-garantifaciliteten og startkapitalaktionen**³⁹, er det primært små virksomheder med under 10 ansatte, der har draget nytte af SMV-garantifaciliteten. Ved udgangen af 2002 benyttede 125 164 SMV'er sig af faciliteten, sammenlignet med 112 581 midt i 2002 og 92 408 sidst i 2001. Mængden af endelige støttemodtagere med op til 10 ansatte udgjorde 93 % af det samlede antal SMV'er, mens mængden af modtagere med op til 50 ansatte tegnede sig for 99 % af det samlede antal SMV'er⁴⁰. Dette viser tydeligt, at faciliteten er fast fokuseret på chartrets målgruppe.

I december 2003 vedtog Kommissionen meddelelsen "**Små og mellemstore virksomheders adgang til finansiering**"⁴¹ med det sigte at føre Rådet ajour, hvad angår fremskridtene inden for SMV-finansiering siden rapporten om virksomheders adgang til finansiering⁴² fra 2001, og at revidere de politiske rammer for SMV-finansiering. I rapporten konkluderer man, at hvis der skal gøres en effektiv indsats for at fremme iværksætterkulturen i Europa, bør den offentlige sektors tiltag på europæisk, nationalt og regionalt plan fokuseres mod at forbedre finansmarkedernes funktion, navnlig i de nye medlemsstater, afhjælpe mangelen på finansiering i den tidlige fase, navnlig garantier og mikrokredit, samt øge mængden af egenkapital på SMV'ernes balancer.

Ligeledes i november 2003 offentliggjorde Kommissionen rapporten "**Microcredit for small businesses and business creation: bridging a market gap**"⁴³, som blev udarbejdet i samarbejde med en arbejdsgruppe bestående af eksperter fra medlemsstater, tiltrædende lande og kandidatlande. I rapporten lægger man vægt på de mange forskellige aktører på markedet for mikrolån, såsom offentlige banker, som fremmer SMV-finansiering, sparekasser, kooperative banker og andre finansieringsformidlere end banker. Det bemærkes, at man ved garantiordninger ofte deler risikoen med mikrokreditinstitutter, og vigtigheden af erhvervsstøttetjenester fremhæves. De forskellige former for praksis beskrives, navnlig med

³⁷ "Financial Services: Nine months left to deliver the FSAP", 3.6.2003; http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/finances/actionplan/index.htm

³⁸ Rapport fra Kommissionen, "Finansielle støtteforanstaltninger for innovative og jobskabende små og mellemstore virksomheder (1998 Vækst- og beskæftigelsesinitiativet)", KOM(2003) 480 endelig af 5.8.2003.

³⁹ Alle forvaltes af Den Europæiske Investeringsfond (EIF), og midlerne overføres via finansielle formidlere.

⁴⁰ Data fra 30.6.2002.

⁴¹ KOM(2003) 713 endelig af 1.12.2003.

⁴² SEK(2001)1667, 19.10.2001.

⁴³ <http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/financing/index.htm>

hensyn til rentefastsættelse. Endelig anføres det, at renteindtjeningen fra mikrokreditaktiviteter bør gøre det muligt for en institution at dække alle dens omkostninger og risici med relation til denne aktivitet, således at den kan blive selv bærende og uafhængig af offentlig støtte.

I november 2003 offentliggjorde Kommissionen den årlige rapport om de fremskridt, der gøres under **seedkapitalaktionen CREA**. Ved aktionen, som finansieres gennem det tredje flerårige program for SMV'er (1997-2000)⁴⁴, støtter man nyoprettede startkapitalfonde med investeringskapital på mindst 4 mio. EUR som et middel til at afhjælpe mangelen på finansiering i den tidlige fase. De 19 aktive fonde, der blev udvalgt i 1998-1999, har investeret 150,9 mio. EUR i 218 virksomheder, hvorved man har skabt 2 205 nye arbejdspladser. Hovedparten af fondene investerer lokalt eller regionalt i nye virksomheder inden for informationsteknologi, kommunikation, elektronik og biovidenskab. Fondenes samlede afviklinger har beløbet sig til 47,6 mio. EUR, hvoraf 85 % er afskrevet.

Rådet (industri) opfordrede i konklusionerne fra dets møde i december 2001 Kommissionen til at udarbejde et udkast til en **adfærdskodeks mellem banker, andre finansielle kapitalindskydere og SMV'er**, så de får bedre forståelse for hinanden. Efter flere møder i en arbejdsgruppe med repræsentanter for europæiske bank- og SMV-organisationer enedes man i efteråret 2003 om et udkast blandt Eurochambres, UEAPME⁴⁵, UNICE⁴⁶ og European Group of Savings Banks, som er en af de største europæiske udbydere af lån til SMV'er. European Association of Co-operative Banks og Banking Federation of the European Union anmodede om mere tid til samråd med deres nationale medlemmer.

Kommissionen offentliggjorde i juni 2003 en **vejledning i kreditforsikring for europæiske SMV'er**⁴⁷, hvor man ser nærmere på behovet for at tage hånd om de risici, der ligger i at yde kunder handelskreditter. Hvis man ikke dækker sig ind i forhold til disse risici, kan de forårsage alvorlige likviditetsproblemer og i sidste ende insolvens. Derfor bør SMV'er nøje undersøge forskellige metoder til at mindske denne risiko, herunder kreditforsikring, risikostyring foretaget af virksomheden selv, factoring, køb af oplysninger fra agenturer, anvendelse af inkassobureauer og bankgarantier.

I en undersøgelse vedrørende factoring⁴⁸, som Kommissionen har fået gennemført, fokuserer man på den rolle, som factoring spiller med hensyn til finansiering af SMV'er i hele Europa. Factoring giver virksomhederne adgang til finansiering på grundlag af væksten i deres salg. Anvendelsen af factoring er på europæisk plan steget med 57 % i perioden 1998-2000, om end fra et lavt udgangspunkt, og der er registreret stigninger i alle medlemsstater. I rapporten anfører man, at factoring målrettes specifikt mod og egner sig særlig godt for mindre virksomheder. På grund af de høje omkostninger er factoring dog kun interessant for hurtigt voksende virksomheder og ikke velegnet for alle små virksomheder.

Inden for rammerne af **Gate2Growth-initiativet**⁴⁹ vedrørende en paneuropæisk database over investeringsmuligheder har man samlet en række **redskaber til virksomhedsplanlægning** for den innovative iværksætter, herunder onlinevejledninger, hvor man skitserer de forskellige

⁴⁴ Rådets afgørelse af 9. december 1996 om det tredje flerårige program for små og mellemstore virksomheder (SMV) i Den Europæiske Union (1997-2000) (97/15/EF).

⁴⁵ Den europæiske organisation for håndværk og små og mellemstore virksomheder.

⁴⁶ Sammenslutningen af Industri- og Arbejdsgiverorganisationer i Europa.

⁴⁷ <http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/financing/index.htm>

⁴⁸ Factoring er en metode til at øge likviditeten gennem forskudsbetaling til gengæld for udestående fordringer; <http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/financing/index.htm>

⁴⁹ <http://www.gate2growth.com>

finansieringskilder, såsom venturekapital, business angels, forretningsbanker og aktiemarkeder, forventede investeringskriterier og metoder til opsøgning af investorer. Man har iværksat et pilotprojekt for at udvikle, anvende og validere en **metode til diagnosticering af forretningsplaner**, som skal anvendes til at indhente feedback om investeringsvillighed. Herved vil man kunne kontrollere, om en forretningsplan er fyldestgørende i forhold til en række kriterier, der opstilles af investeringsekspertter. Der er etableret et netværk med 18 regionale kontaktpunkter bestående af erhvervsfremme- og innovationscentre (BIC) og innovationsformidlingscentre (IRC) (se afsnit 2.3.1) med særlig ekspertise inden for finansiering af innovation. **Netværket I-TecNet bestående af investorer, som investerer venturekapital i teknologi i en tidlig fase**, blev søsat igen i 2003. Formålet med dette netværk er at give europæiske leverandører af venturekapital i en tidlig fase og lignende professionelle private aktieinvestorer bedre muligheder for at investere i innovative virksomheder og hjælpe disse med at realisere deres vækstpotentiale.

Man har nu samlet resultater fra tidligere års **pilotprojekter vedrørende teknologivurdering** med henblik på offentliggørelse og formidling⁵⁰. Målet med projekterne var at fremskaffe anvendelige metoder, som er afprøvet og accepteret på europæisk plan, og som gør det muligt for innovative SMV'er, der er i færd med at udvikle teknologiske projekter, at blive vurderet af finansielle investorer i forhold til relevante risici på grundlag af afprøvede teknikker til vurdering af teknologivirksomheder. Resultatet kan blive brugbart for banker og andre, som udbyder finansiering af begrænset omfang i den tidlige fase, når de skal udpege teknologivirksomheder med et stort vækstpotentiale.

Ved den forberedende foranstaltning "**Vækst og av-sektoren: i2i av-initiativet**"⁵¹, som indgår i MEDIA-programmet, sigter man mod at opmuntre banker og finansieringsinstitutter til at investere i indholdsindustrierne. I bestræbelserne på at fungere som katalysator for støtte til filmindustrien og den audiovisuelle industri stiller Den Europæiske Investeringsbank (EIB) kreditlinjer⁵² til rådighed for den del af banksektoren, der har specialiseret sig i dette område, med henblik på finansiering af SMV'er inden for audiovisuel produktion og audiovisuel teknologi samt underleverandører i denne sektor.

Kommissionen vedtog i august 2003 **reviderede retningslinjer for midtvejsrevisionen af strukturfondsprogrammerne**⁵³, som finder sted sidst i 2003/først i 2004. Chartrets anbefalinger afspejles i disse retningslinjer, og generelle spørgsmål vedrørende SMV'er vil blive gennemgået i forbindelse med midtvejsrevisionen. I retningslinjerne tilskynder man til diversificering af rækken af offentlige instrumenter til finansiering af SMV'er. I Kommissionens første retningslinjer for perioden 2000-2006⁵⁴ understregede man behovet for at opnå den bedst mulige løftestangsvirkning fra aktiviteter, som modtager støtte fra Fællesskabets budget, ved at favorisere støtte til private finansieringskilder, såsom risikovillig kapital og venturekapital samt offentlige-private partnerskaber. I Kommissionens forordning om støtteberettigede udgifter⁵⁵, som blev revideret i juni 2003, præsenterer man betingelser og anbefalinger i forhold til finansiering med risikovillig kapital og venturekapital, lånefonde og

⁵⁰ Offentliggørelsen ventes i starten af 2004.

⁵¹ http://europa.eu.int/comm/avpolicy/media/i2iav_en.html

⁵² Globallån og globallån med risikodeling.

⁵³ KOM (2003) 499, endelig af 25.8.2003.

⁵⁴ Strukturfondene og deres samordning med samhørighedsfonden: Retningslinjer for programmer for perioden 2000-2006, 1.7.1999,

www.europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docoffic/official/guidelines/coord_en.htm

⁵⁵ Kommissionens forordning (EF) nr. 1145/2003 af 27. juni 2003 om ændring af forordning (EF) nr. 1685/2000 for så vidt angår støttekriterier for medfinansiering fra strukturfondene (EFT L 160 af 28.6.2003, s. 48).

garantifonde. Der er offentliggjort en vejledning i finansiering med risikovillig kapital inden for regionalpolitik⁵⁶, som er et nyttigt dokument for alle, der på regionalt og nationalt plan beskæftiger sig med aktiviteter med relation til risikovillig kapital. Planlægningen af strukturfondene viser, at man følger retningslinjerne, og at interventionerne i forhold til risikokapitalfonde og garantifonde derfor vil nå omkring 1,4 mia. EUR i perioden 2000-2006, dvs. mere end dobbelt så mange som i perioden 1994-1999.

Kommissionen følger nøje de fremskridt, der opnås i Basel-udvalgets forhandlinger om det nye **regelsæt for kapitalgrundlaget** for banker. På baggrund af en anmodning fra Det Europæiske Råd⁵⁷ vil Kommissionen offentliggøre en undersøgelse om det nye regelsæts indvirkning på den europæiske økonomi, navnlig SMV'er. Undersøgelsen ventes offentliggjort i starten af 2004.

2.2.2. Konklusioner og anbefalinger

I de foregående rapporter om gennemførelsen af chartret har man udpeget adgang til finansiering som en alvorlig hindring for virksomhederne, men samtidig har man meldt om fremskridt på området. Udviklingen i det seneste år viser, at der er truffet flere nye foranstaltninger for at forbedre situationen. Men som anført ovenfor udgør **adgang til kapital stadig en alvorlig begrænsning** af virksomhedernes aktiviteter i hele EU.

Blandt de seneste udviklingstendenser er det værd at nævne de mange nye foranstaltninger, som man har truffet i Belgien for at tiltrække private investorer, såsom "opstarts-fonden", "pricaf privée" og ARKimedes-fonden. Det britiske initiativ, hvor man lader andre udbydere end banker tilbyde mikrokreditter og opstiller et skatteincitament, og de franske lokale investeringsfonde er interessante eksempler på nye finansieringsmetoder. Et andet nyskabende eksempel er den finske "DIILI"-ordning, hvor man tiltrækker kvalificeret personale, som bidrager til aktiekapitalen. Et særlig opmuntrende signal er udviklingen af det første business angel-netværk i Grækenland.

Erfaringerne fra aktioner i den offentlige sektor, hvor man forsøger at lette små virksomheders adgang til finansiering, viser, at man opnår de bedste resultater, når den offentlige sektor arbejder tæt sammen med finansmarkederne og fremmer udviklingen af dem. Den offentlige sektors aktioner bør primært være rettet mod de overordnede rammebetingelser og fungere som katalysator for inddragelse af den private sektor. Navnlig sektorspecifikke, målrettede finansieringsforanstaltninger har vist sig at være ineffektive, da der ikke findes nogen objektiv metode til at forudsige markedsudviklingen flere år frem i tiden.

Hvis vi for alvor skal fremme iværksætterkulturen og virksomhedernes adgang til finansiering i Europa, skal der gennemføres yderligere foranstaltninger i den offentlige sektor på europæisk, nationalt og regionalt plan. På grund af den vedvarende **mangel på finansiering i den tidlige fase** er det nødvendigt, at den offentlige sektor fortsat samarbejder med den private om at lette adgangen til finansiering. Da banklån fortsat er de små virksomheders primære finansieringsinstrument, er det åbenlyst, at der er **behov for garantier**, hvor risikoen spredes mellem den private og den offentlige sektor, for at lette SMV'ernes adgang til banklån. I denne henseende kunne det være interessant at udforske mulighederne for **"værdipapirisering"**. Garantiordningerne kan gøres tilgængelige for små virksomheder ved at anvende nationale og lokale banker som formidlere. Den italienske "CONFIDI"-ordning,

⁵⁶

www.europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docgener/guides/risk/risk_en.pdf

⁵⁷

Ved Det Europæiske Råds møde i Barcelona den 15.-16. marts 2002.

som har været i kraft i længere tid, er et godt eksempel på et velfungerende system med gensidige garantiselskaber.

Mikrokredit er et effektivt redskab til at yde finansiering i den tidlige fase. Anvendelsesmulighederne og -intensiteten varierer meget i de forskellige lande. Den offentlige sektor kan lette tilvejebringelsen af mikrokredit ved at sikre et gunstigt miljø og skatteincitamenter for investorer, som tilfører midler til udbydere af mikrokredit. Det offentlige kan også yde støtte ved at stille midler til rådighed for specialiserede långivere, ved at påtage sig en del af risikoen ved specialiserede garantiselskaber og/eller ved at fremme erhvervsstøttetjenesterne. Ved programmer, hvor der ydes mikrolån, skal man sigte mod bæredygtighed, således at støtten fra den offentlige sektor gradvist kan mindskes.

–	<i>For at lette små virksomheders adgang til finansiering skal indsatsen rettes mod finansiering på et tidligt tidspunkt, navnlig gennem garantier og mikrokredit.</i>

Der er forskel på behovene hos iværksættervirksomheder i vækst og størsteparten af de små virksomheder i Europa, men begge har behov for **stærkere balancer med tilstrækkelig egenkapital**. Vækst og investeringer finansieres bedst med tilbageholdte udbytter. Yderligere egenkapital kan tilvejebringes hos uformelle investorer af risikokapital, venturekapitalfonde og institutioner, som udbyder kvasi-egenkapitalinstrumenter, såsom subordinerede lån. De subordinerede lån fra Austria Wirtschaftsservice, hvor man begrænser den eksterne indblanding i de daglige forretningsmæssige beslutninger, er et interessant eksempel på en metode til tilvejebringelse af risikovillig kapital i den offentlige sektor.

–	<i>Det anbefales at gennemgå skattelovgivningen for at undersøge, om den hæmmer solid vækst ved at beskatte tilbageholdte udbytter hårdere end udbetalte.</i>
–	<i>Der tilskyndes til at udvikle likvide og velfungerende venturekapitalmarkeder.</i>
–	<i>De muligheder, der ligger i business angels, skal fremmes yderligere.</i>
–	<i>Investeringer foretaget af uformelle risikokapitalinvestorer skal fremmes gennem skattefordele.</i>

Kommissionen er involveret i mange forskellige initiativer rettet mod at forbedre små virksomheders adgang til finansiering. Fællesskabets finansielle instrumenter sikrer europæisk støtte til finansiering af SMV'er. Gennemførelsen af handlingsplanen for risikovillig kapital er et vigtigt resultat, og gennemførelsen af handlingsplanen for finansielle tjenesteydelser vil sikre lettere adgang til både banklån og egenkapitalfinansiering. Undersøgelser og projekter rettet mod udveksling af god praksis bidrager yderligere til forbedringerne.

2.3. Styrke små virksomheders teknologiske kapacitet, herunder innovation

<i>"Vi vil styrke de eksisterende programmer, der tager sigte på at forbedre teknologiformidlingen ud til de små virksomheder samt de små virksomheders evne til at indkredse, udvælge og tilpasse teknologierne.</i>

<i>Vi vil fremme teknologisamarbejdet og sørge for, at virksomheder af forskellig størrelse, især små virksomheder i Europa, får del i teknologien, udforme mere effektive forskningsprogrammer med fokus på den kommercielle anvendelse af viden og teknologi samt udvikle og tilpasse kvalitetsstyringssystemer og certificeringsordninger til små virksomheder.</i>
--

Det er vigtigt at sørge for, at der findes et EF-patent, der er let tilgængeligt for små virksomheder.

Vi vil fremme de små virksomheders inddragelse i samarbejdet mellem virksomheder på lokalt, nationalt, europæisk og internationalt plan samt samarbejde mellem små virksomheder og højere uddannelses- og forskningsinstitutioner.

Foranstaltninger på national og regionalt plan, der har til formål at udvikle klynger og net mellem virksomheder, bør derfor støttes, det paneuropæiske samarbejde mellem små virksomheder, der anvender informationsteknologi, bør udbygges, bedste praksis for samarbejdsaftaler udbredes, og de små virksomheders samarbejde støttes for at sætte dem bedre i stand til at komme ind på de paneuropæiske markeder og udvide deres aktiviteter til tredjelands markeder."

Effektivitets- og omkostningsfordele, kvalitet, hurtighed og fleksibilitet er alle afgørende elementer for en virksomheds succes. Men hvis konkurrenceevnen skal opretholdes på længere sigt, er det ikke længere nok blot at sikre disse elementer. Virksomhederne skal i dag konstant være nyskabende og genopfinde produkter og tjenesteydelser, og derfor skal de udvikle forretningsstrategier, som afspejler markedets krav, hvilket så igen forudsætter løbende tilpasning af organisationsstrukturer og processer.

Tal fra EU's seneste innovationsundersøgelse "Community Innovation Survey"⁵⁸ og det europæiske "Innobarometer"⁵⁹ samt analyser fra "European Trend Chart on Innovation"⁶⁰ bekræfter, at mange små virksomheder i Europa stadig møder store problemer med at forbedre deres resultater, når det gælder **innovation**.

De små virksomheder i Europa og deres behov for innovation er særdeles heterogene. Derfor skal der anvendes tilsvarende differentierede politiske instrumenter, som dækker både det regionale, nationale og europæiske plan. Det skal understreges, at små virksomheder i højere grad end store er afhængige af, at de regionale innovationssystemer optimeres. Der er imidlertid en særlig knaphed på detaljerede og sammenlignelige oplysninger om regionale innovationspolitikker.

Hvis man vil forstå behovet for innovation hos små virksomheder, er det nyttigt at differentiere mellem nyetablerede virksomheder baseret på ny teknologi og traditionelle små virksomheder, herunder håndværksvirksomheder. Ovennævnte undersøgelser viser, at nyetablerede højteknologivirksomheder primært er afhængige af finansiering af innovation, intensivt samspil med videnskabelige institutioner og effektive systemer til beskyttelse af intellektuel ejendomsret. De mere traditionelle små virksomheder er på den anden side mere afhængige af intensivt samspil med innovative kunder og udbydere af teknologi, adgang til teknologi og markedsoplysninger samt konstant ajourføring af deres menneskelige ressourcer.

De fleste små virksomheder mangler den kompetence og de ressourcer, der kræves for selv at kunne forske og udvikle og dermed indføre ny teknologi og uddanne de ansatte. De kan endog have problemer med at erkende deres eget behov for teknologi eller andre behov i forbindelse med innovationsprocessen. Små virksomheder er i høj grad afhængige af et miljø, som understøtter innovation. I denne sammenhæng er det for de fleste af dem særdeles vigtigt, at der udvikles initiativer rettet mod udveksling af knowhow og teknologi.

⁵⁸ Eurostat.

⁵⁹ http://www.cordis.lu/innovation-policy/studies/ca_study3.htm

⁶⁰ http://www.cordis.lu/innovation-policy/studies/gen_study8.htm

Teknologioverførsel betyder i bred forstand, at ideer hentes fra videnskaben og indføres i erhvervslivet, men også at viden udveksles blandt virksomheder. De politiske beslutningstagere har mange forskellige muligheder for at påvirke indførelsen af forskningsresultater i erhvervslivet med henblik på indarbejdelse i forbedrede produkter, processer og tjenesteydelser.

Mere specifikt er der tale om **indirekte metoder**, som omfatter ændring af rammebetingelser og institutionelle strukturer, hvorved der åbnes for øget samspil mellem forskningsinstitutioner i den offentlige sektor og virksomheder. Blandt eksempler på foranstaltninger, som indirekte letter udbredelse af viden, kan nævnes: (1) forskerparker, regionale teknologicentre, kontaktkontorer hos akademiske organisationer og forskningsorganisationer samt andre slags formidlere; (2) juridiske rammer, bl.a. for intellektuel ejendomsret, som letter teknologioverførsel; (3) skattemæssige og finansielle incitamenter, såsom ordninger med finansieringsstøtte, hvor man yder risikobetonede lån til innovative virksomheder; samt (4) særlige fonde for forskning og teknologisk udvikling (FTU), der frembringer ny viden, som efterfølgende overføres til erhvervslivet.

Blandt de **direkte metoder**, som kan fremme overførsel af viden blandt organisationer og enkeltpersoner, kan nævnes: (1) programmer vedrørende overførsel og udnyttelse af resultater; (2) personalemobilitetsordninger, som tilskynder personer til at arbejde hos andre organisationer, og således tilføre viden til deres værter og lære af dem; (3) foranstaltninger til udbredelse af information, så organisationer bliver mere bevidste om videnskabelige og teknologiske muligheder; samt (4) samarbejdsordninger i forhold til erhvervslivet og demonstrationsprojekter.

Teknologioverførsel fra videnskaben til de traditionelle små virksomheder sker normalt ikke via direkte kontakt, da kulturen ved universiteter og større forskningsorganisationer adskiller sig for meget fra kulturen hos små virksomheder. Øget teknologioverførsel til små virksomheder kræver således formidlere i form af teknologioverførselsorganisationer, som der findes mange forskellige af i Europa.

Der er i højere grad direkte kontakt mellem forskningsorganisationer og nyetablerede højteknologivirksomheder, enten i form af spin-off-virksomheder fra universitetsmiljøet eller nyetablerede virksomheder, som er stiftet ved teknologiparker eller teknologiske iværksættercentre. Man anvender i stigende grad kombinationer af foranstaltninger suppleret med yderligere støtte med det mål at skabe klynger omkring specifikke teknologiske områder. Ved at samle forskning og industriel udvikling nyder de små virksomheder godt af den lette adgang til viden og mulighederne for samarbejde i netværk med andre virksomheder i deres egen region.

En anden form for samarbejde mellem forskere og små virksomheder, som synes bedre tilpasset i forhold til virksomhedernes behov, foregår ved de institutter, der udfører kooperativ forskning. Disse institutter virker mere hensigtsmæssige, når det gælder formidling af mellemteknologier snarere end de mest avancerede teknologier. Denne form for teknologioverførsel, som ganske vist er mindre spektakulær med hensyn til innovation, er imidlertid vigtig, hvad angår dens økonomiske indvirkning på kort sigt.

I sidste års rapport om gennemførelsen af chartret konkluderede man, at den seneste udvikling med hensyn til fremme af klynger og teknologinetværk med deltagelse af små og mellemstore virksomheder var opmuntrende, og at der var iværksat forskellige lovende initiativer. I rapporten anførte man dog også, at der stadig er masser af muligheder for udveksling af god praksis på områder som fremme af teknologioverførsel fra universiteterne til de små virksomheder og støtte af innovation både i teknologibaserede små virksomheder og i de mere

traditionelle sektorer. Man opfordrede medlemsstaterne til at bidrage aktivt til Best-projektet om forbedring af teknologioverførselsinstitutioner og opmuntrede dem til yderligere at udvikle teknologiklynger og virksomhedsnetværk på nationalt og regionalt plan. Sådanne foranstaltninger bør gennemføres med et langsigtet perspektiv for at sikre effektive resultater.

Det udvalgte prioriterede område i denne del af nærværende rapport er "Innovation og teknologioverførsel". Der fokuseres således specifikt på emnet teknologioverførsel og udtrykkeligt på innovation. Alligevel medtages alle relevante foranstaltninger, som ligger inden for charterområdet "Styrke små virksomheders teknologiske kapacitet, herunder innovation".

2.3.1. Den seneste udvikling

Indikatorer og mål

Otte medlemsstater har opstillet kvantitative mål for udgifter til F&U. **Danmark, Tyskland og Frankrig** har taget målet fra Barcelona om forøgelse af investeringerne i F&U i EU til 3 % af BNP i 2010 og omsat det direkte i nationale mål, mens **Spanien, Portugal, Østrig, Irland og Finland** har valgt mere foreløbige mål⁶¹.

Spanien, Irland og Nederlandene har desuden opstillet mål for patenter. **Spanien** sigter mod 24,5 europæiske patenter pr. mio. indbyggere i 2006 og 40,7 i 2010. **Irland** har et mål på 350 ansøgte patenter pr. mio. indbyggere i 2006 og 100 udstedte patenter pr. mio. indbyggere i 2006. **Nederlandenes** mål er i 2010 at være blandt de førende, hvad angår andel af EPO-patenter.

Derudover har **Nederlandene** opstillet en række mål for udgifter til F&U inden for IKT, nyetablerede højteknologiske virksomheder og innovation: virksomheder og forskningsinstitutioner skal opleve højere vækst, hvad angår udgifter til F&U inden for IKT end på andre teknologiske områder; 50 % forøgelse i antallet af nyetablerede teknologivirksomheder i 2004 og førende position i 2010; at være blandt de førende EU-medlemsstater i 2010, hvad angår andelen af innovative virksomheder, herunder virksomheder, der deltager i forskningssamarbejde; samt at være blandt de førende i 2010, hvad angår udbytte fra innovation.

En række indikatorer i de europæiske resultattavler for innovation⁶² og erhvervspolitik for 2003 viser, at EU er nødt til at opnå bedre resultater inden for innovation og udbredelse af viden. Der er imidlertid stor forskel på, hvor godt de enkelte medlemsstater klarer sig.

Målt i procent af BNP er udgifterne til F&U i EU ikke steget i 2001. Niveauet på omkring 1 % eller derunder i Grækenland, Portugal, Spanien og Italien opvejer de 3 % eller derover, som man har opnået i **Sverige og Finland**⁶³.

⁶¹ Medlemsstaterne har opstillet følgende mål for deres almindelige udgifter til F&U: Østrig (2,5 % i 2005), Danmark, Tyskland og Frankrig (alle 3 % i 2010), Irland (2,8 % i 2006), Nederlandene (blandt de førende EU-medlemsstater i 2010) og Portugal (1 % i 2003). Derudover har tre medlemsstater opstillet mål for en forøgelse af erhvervslivets udgifter til F&U: Danmark (2 % i 2010), Spanien (0,84 % i 2003) og Nederlandene (EU-gennemsnittet i 2005, blandt de førende EU-medlemsstater i 2010). Finland, som tidligere har opstillet mål for de generelle udgifter til F&U, har for nylig ændret dette og i stedet opstillet et mål for interne udgifter på 1 700 mio. EUR til F&U i 2007, svarende til 1 % af BNP. "Benchmarking Enterprise Policy: Results from the 2003 Scoreboard", SEC(2003) 1278, 4.11.2003).

⁶² SEK(2003) 1255, 10.11.2003.

⁶³ Sverige: 3,8 % i 1999 (seneste år, hvorfra der er data); Finland: 3,7 % i 2001 (seneste år, hvorfra der er data).

Antallet af patenter har været stigende fra 2000 til 2001, og dette gælder også patenter inden for højteknologi. Visse medlemsstater registrerede flere patenter i forhold til befolkningstallet end USA – **Sverige, Finland, Tyskland, Nederlandene, Luxembourg og Danmark** – men kun **Sverige, Finland og Nederlandene** registrerede flere patenter inden for højteknologi. Ifølge disse tal synes Nederlandene allerede at have nået målet om at være blandt de førende i 2010, hvad angår andelen af EPO-patenter.

Medlemsstaterne

På området for **innovation** har man i Tyskland lanceret "*SMV-innovationsinitiativet*", hvor man sigter mod at fremme nyetablerede teknologivirksomheder. Gennem initiativet vil man bl.a. sikre støtte og skattelettelser ved investering i disse virksomheder og tilskynde til bedre forbindelser mellem SMV'er og forskningsinstitutioner. I Italien har ministeriet for produktive aktiviteter og ministeriet for innovation og teknologi underskrevet et *aftalememorandum*. Her sigter man mod en *fælles handlingsplan* for udvikling af initiativer, som skal øge innovationen blandt SMV'er, ligesom man tilstræber fælles lovgivningsmæssige og finansielle foranstaltninger.

Tyskland og Østrig: Ordninger til fremme af grænseoverskridende samarbejde

I Tyskland vil man fra og med 2004 give en særlig bonus for grænseoverskridende samarbejde gennem PRO INNO-programmet (*Innovationskompetenz mittelständischer Unternehmen* – et program til fremme af innovationskompetence blandt SMV'er www.forschungskoop.de). Gennem PRO INNO støtter man nationalt og internationalt forskningssamarbejde, som SMV'er udfører indbyrdes eller med forskningsinstitutioner, ligesom man yder støtte til virksomheder, der giver sig i kast med forskning og udvikling. Omkring 77 % af de virksomheder, der modtager støtte, har mindre end 50 ansatte. 40 % af virksomhederne er mindre end 5 år gamle, og 35 % er 6-10 år gamle. PRO INNO har tydeligvis en stor effekt i brede kredse. Siden 1999 har man brugt ca. 1,3 mia. EUR på F&U i omkring 3 900 virksomheder. Målet med den særlige bonus for grænseoverskridende samarbejde er at give SMV'erne et stærkere incitament til at deltage i internationale forskningsnetværk.

I Østrig udvalgte man i april 2003 tolv projekter, som man støtter gennem pilotprojektet **STRAPAMO** (*Bildung von strategischen F&T-Partnerschaften mit Mittel- und Osteuropa* – etablering af strategiske F&U-partnerskaber med Central- og Østeuropa). Disse projekter skal fremskynde etableringen af teknologiske akser mellem forskerparker, forskningskapacitetscentre, teknologibaserede klynger og kooperative forskningsinstitutioner i Østrig og deres modparter i Central- og Østeuropa. Et af hovedmålene består i at skabe synergier mellem vækstcentre og udnytte potentialet for samarbejde, der gavner begge parter. I hvert projekt deltager mindst seks virksomheder, hvoraf mindst tre kommer fra Østrig. De vigtigste partnerlande er Slovenien, Ungarn og Slovakiet.

I Nederlandene er man i færd med at revidere alle politiske foranstaltninger rettet mod innovative nyetablerede virksomheder med henblik på at samle alle instrumenter under ét initiativ, som kaldes "*TechnoPartner*". Initiativet består af tre søjler: en finansieringssøjle, hvor man stiller risikovillig kapital til rådighed i preseed- og seed-fasen, en konkurrencesøjle, hvor man fremmer iværksætterkulturen blandt forskere og potentielle nye teknologivirksomheder, og en særlig platform, hvor man gennem oplysning hjælper iværksættere i gang med at etablere teknologivirksomheder, hjælper forskningsinstitutioner med at styrke iværksætterånden, etablerer og opretholder et iværksætternetværk, overvåger udviklingen inden for relevante sektorer og øger interessen gennem seminarer og konferencer.

For at skabe tættere forbindelser mellem iværksætterne og det nationale videnskabelige og teknologiske miljø har det portugisiske innovationsagentur (*AdI*) overtaget forvaltningen af de innovationsprogrammer, der er iværksat af økonomiministeriet og ministeriet for videnskab og videregående uddannelse. Portugal har desuden iværksat "*NEST*"-programmet, som skal understøtte etablering af teknologibaserede virksomheder ved at bidrage med kapital. I Norge har man ændret *lovgivningen vedrørende rettigheder til ansattes opfindelser*, således at rettighederne til et patent nu gives til universitetet og ikke til forskeren. Som følge heraf er universiteterne i Oslo og Bergen nu i færd med at etablere deres egne *teknologioverførselskontorer*.

På **regionalt plan** har man i England erstattet SMART-ordningen med to nye initiativer. Gennem det såkaldte "*Grant for Research and Development*" yder man tilskud for at hjælpe enkeltpersoner og SMV'er med at forske og udvikle teknologisk innovative produkter og processer. På baggrund af feedback fra små virksomheder fjerner man her det *de minimis*-element ved forskningsprojekterne, som fandtes ved den tidligere ordning. Gennem initiativet "*Grant for Investigating an Innovative Idea*" yder man tilskud for at hjælpe med at dække konsulentomkostninger til eksperthjælp på en række områder, herunder teknologi, markedsføring og organisation, som kan være nødvendig for at øge en SMV's innovationskapacitet. I Wales har man lanceret innovationshandlingsplanen "*Wales for Innovation*". Her samler man de ordninger og foranstaltninger, som hjælper små virksomheder med at få størst muligt udbytte af innovation, kommercialisering af forskningsaktiviteter og teknologioverførsel fra højere og videregående uddannelsesinstitutioner til walisiske virksomheder.

Belgien: Innovationspjece til iværksættere – "100 spørgsmål om innovation"

I Flandern i Belgien har man i 2002 udsendt en ajourført udgave af innovationspjece "*Innovatiezakboekje*" (<http://www.innovatie.vlaanderen.be/innovatiezakboekje>). Pjecen, hvori man behandler 100 spørgsmål om innovation, er gratis og kan fås i en nederlandsk og en engelsk udgave. Den indeholder praktiske oplysninger og vejledning til iværksættere og virksomhedsledere, som ønsker at foretage ændringer og søger metoder til at forny sig. De hundrede spørgsmål og svar giver et godt overblik, og læseren får hjælp i form af praktiske oplysninger hen ad vejen. Pjecen bidrager således til at gøre det lettere at omsætte idéer i produkter eller tjenester af innovativ art eller til at overføre teknologi. Den er udformet med henblik på at inspirere og præsentere læseren for de forskellige muligheder, vinkler og ressourcer i forbindelse med innovation.

Flere lande rapporterer om foranstaltninger til fremme af **teknologioverførsel fra universiteter til SMV'er**. I Danmark gennemfører man en *handlingsplan* for at styrke samarbejdet mellem SMV'er og danske og udenlandske videncentre. For at fremme et åbent marked for viden og teknologi har man i Danmark som en første foranstaltning etableret et *teknologioverførselskontor* for bioteknologi. I Nederlandene træffer man flere foranstaltninger for at fremme samspillet mellem universiteter og SMV'er og aktørerne i det nationale innovationssystem. For eksempel har man planer om at etablere en *innovationsplatform* baseret på den finske model. Østrig har lanceret "*FH plus*"-programmet for at styrke den anvendelsesorienterede forskning ved universiteterne i samarbejde med erhvervslivet. Herved får SMV'erne adgang til forskningsresultater, ligesom de får mulighed for at forbedre deres evner inden for innovation. I Portugal har man introduceret "*IDEIA*"-programmet (om anvendt erhvervsorienteret forskning og udvikling) for at fremme samarbejdet mellem virksomheder og organisationer vedrørende det nationale system for videnskab og teknologi (SCTN). I Norge er man i færd med at erstatte programmet om teknologioverførsel fra

forskningsinstitutioner til SMV'er med det nye F&U-program "*KOMPMEG*", hvor man sigter mod at øge forskningsbaserede kompetencer.

Med henblik på at understøtte **teknologisamarbejde blandt virksomheder** har man i Grækenland iværksat et program til fremme af netværkssamarbejde blandt SMV'er. Med programmet sigter man mod at understøtte aktioner med bestemte forretningsmæssige resultater for øje, f.eks. færdiggørelse af et fælles projekt eller etablering af permanente joint ventures.

Hvad angår **forskningsprogrammer**, har man i Irland nedsat en styregruppe på højt plan, som skal vurdere konsekvenserne af politikkerne i det europæiske forskningsrum og udarbejde en national handlingsplan til forøgelse af investeringerne i F&U i Irland. Man har desuden etableret en national støtte- og informationstjeneste med det formål at koordinere bestræbelserne på at fremme deltagelsen i det sjette rammeprogram for FTU, navnlig blandt SMV'er. På **regionalt plan** ønsker man i Belgien at øge deltagelsen blandt SMV'er i regionen Wallonien i det sjette rammeprogram for FTU, og regionen yder således et tilskud svarende til 25 % Fællesskabsstøtten⁶⁴. Regionens organ med ansvar for finansiering stiller desuden modgarantier i forhold til Europa-Kommissionens bankgarantier, hvad angår de resterende 75 % af de støtteberettigede omkostninger. I Det Forenede Kongerige har man etableret "*Scottish Proposal Assistance Fund*", som yder støtte til projektforslag for at øge skotsk erhvervslivs deltagelse i det sjette rammeprogram for FTU. I Skotland er man desuden i færd med at etablere tre markedsbaserede teknologiformidlingsinstitutter. Ved disse institutter vil man koncentrere indsatsen omkring forskning på førkonkurrencestadiet inden for områder med et stort potentiale på verdensmarkedet med henblik på at ændre holdningen til kommerialisering og forretningsmæssig investering i F&U. Institutterne skal bidrage til at øge erhvervslivets investeringer i F&U, styrke de eksisterende, førende, teknologisk bevidste virksomheder og bidrage til at skabe nye.

I Sverige har man lanceret iværksætterprogrammet "*VINNOVA*", hvor man giver **iværksættercentre** op til 50 % i tilskud for at kommerialisere videnskabeligt baserede forretningsideer. I Det Forenede Kongerige arbejder man på at fastlægge *en række nationalt anerkendte standarder og benchmarks for virksomhedsudvikling* til brug ved vurdering og akkreditering. På **regionalt plan** er man i Nordirland i færd med at udvikle den første **forskerpark**. Ved forskerparken vil man i første omgang betjene nye spin-off-virksomheder fra universiteterne og erhvervslivet, ligesom man vil forsøge at tiltrække forsknings- og udviklingsenheder fra lokale virksomheder og indenlandske investorer.

Irland: Vidennetværk i Shannon-regionen

Vidennetværket i Shannon-regionen, http://www.shannon-dev.ie/K_Network/Index.html, blev etableret i 2001 af regionaludviklingskontoret Shannon Development. Det omfatter en infrastruktur med teknologiparker, iværksættercentre og forbindelser til uddannelsescentre på tertiærtrinnet i regionen. Det er et unikt initiativ, hvor man har skabt et netværk bestående af de vigtigste teknologicentre i Shannon-regionen. Ved fem centre – National Technology Park Limerick, Kerry Technology Park, Tipperary Technology Park, Information Age Park Ennis og Birr Technology Centre – arbejder man på egen hånd og i fællesskab på at samle erhvervsliv, uddannelse og innovation for at skabe spændende og dynamiske centre i verdensklasse med fokus på det at leve og arbejde i vidensamfundet. Hvert center i netværket har en såkaldt *Innovative Works*-facilitet – "intelligente" bygninger, som er indrettet specifikt med henblik på at sætte liv i virksomheder.

⁶⁴

Denne procentsats kan blive nedsat for at overholde Fællesskabets regler om statsstøtte til F&U.

Netværket sigter mod at stimulere etablering af nye teknologivirksomheder og tiltrække nye, mobile og videnintensive virksomheder. Endelig fremmer man teknologioverførsel og kommercialisering af forskningsresultater, ligesom man styrker videnøkonomien i områder, der er domineret af aktiviteter i de traditionelle sektorer.

Der er udviklet en række nye **støttetjenester** på dette område i forhold til sidste år. I Irland har man lanceret en "*Technology Development Advisory Service*", som hjælper virksomheder med at udvikle nye processer og produkter og fremmer netværkssamarbejde blandt aktører i den private sektor, som besidder ekspertise inden for innovation. Finland har lanceret et projekt, som skal udvikle og udbrede landets *virksomhedsudviklingstjenester og iværksættercentre* med særlig fokus på teknologi- og videnorienterede nyetablerede virksomheder. Derudover yder man *hjælp til udformning af teknologistrategier* til virksomheder og forskningsenheder. Hjælpen omfatter en gratis strategvejledning, en database over konsulenter og støtte.

Danmark: Serviceinstitutter leverer teknologisk knowhow

I Danmark udvikler de elleve institutter i netværket af godkendte teknologiske serviceinstitutter (GTS) teknologibaseret viden, som de formidler til private virksomheder og offentlige institutioner. GTS-netværket formidler blandt andet viden inden for bioteknologi, energi og miljø, elektronik, akustik, toksikologi, byggeri og industri, ledelse og organisation samt standardisering.

GTS-institutterne tilbyder teknologiske tjenester til alle former for virksomheder, men har en særlig forpligtelse til at servicere små virksomheder. Institutterne har omkring 20 000 forskellige kunder om året. Ca. 90 % er SMV'er.

Institutterne er uafhængige nonprofit-institutter, som er godkendt af Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling. Der tildeles grundydelse på basis af en strategiplan, hvori man kortlægger de tekniske og videnskabelige områder, som det enkelte institut skal opbygge kompetence indenfor.

Der er indført to nye **skatteordninger** på dette område. Frankrig har som led i landets innovationsplan udviklet initiativet "*Aide aux projets de RD portés par les jeunes entreprises innovantes*" (støtte til unge innovative virksomheders F&U-projekter), hvor man tilbyder fradrag i socialsikringsbidragene og skattelempelser for at tilskynde til gennemførelse af F&U-projekter. Portugal stiller en særlig reserve til rådighed til kapitalinvesteringer og investeringer i innovation og udvikling. Her tilbyder man et fradrag på 20 % i virksomhedens skatteansættelse.

Kommissionen

I april 2003 vedtog Kommissionen meddelelsen "**Investeringsplan i forskning: en handlingsplan for Europa**"⁶⁵, hvori man præsenterer foranstaltninger, som er nødvendige for at sikre vedvarende og sammenhængende fremskridt i retning af at nå Det Europæiske Råds mål fra Barcelona om at øge investeringerne i europæisk F&U til 3 % af BNP i 2010. I handlingsplanen foreslår man, at medlemsstaterne overvejer at opstille mål for SMV'ers deltagelse i nationale F&U-programmer. Ved andre foranstaltninger sigter man mod at lette SMV'ers adgang til lån og kapitalfinansiering af forsknings- og innovationsaktiviteter gennem bedre udnyttelse af nationale garantiordninger, om nødvendigt tilpasse beskatningen af

⁶⁵ KOM(2003) 226, endelig udg./2 af 4.6.2003.

risikokapital for at undgå dobbeltbeskatning af investorer og fonde, styrke og udvide fremtidige garantiordninger og risikokapitalaktiviteter, der forvaltes af EIF, samt fremme anvendelsen af teknologibedømmelse for at gøre det lettere at vurdere risikoen og udbyttet ved investering i teknologibaserede SMV'er.

Det **sjette rammeprogram for forskning, teknologisk udvikling og demonstration** (2002-2006)⁶⁶ (RP6) støtter SMV'er med hensyn til forskning, innovation og teknologioverførsel ved at gøre det lettere for dem at samarbejde med forskningsinstitutioner og andre forretningspartnere, herunder store virksomheder. SMV'er opfordres til at deltage i de udvalgte temaer i særprogrammet "Integration og styrkelse af det europæiske forskningsrum"⁶⁷ under RP6, idet mere end 15 % af budgettet, dvs. mindst 1,7 mia. EUR, rettes mod SMV'er. Overvågningen af SMV'ernes deltagelsesgrad varetages af den tværtjenstlige taskforce for SMV'er, som blev nedsat i december 2002 og involverer alle Kommissionens tjenestegrene med ansvar for gennemførelsen af de udvalgte temaer. En af dens første aktioner har været at fastsætte mål for SMV'ernes deltagelse i de enkelte udvalgte temaer. Der udvikles fortsat nye foranstaltninger, som skal lette SMV'ernes deltagelse, hvor dette er hensigtsmæssigt. Desuden har man ved flere af de udvalgte temaer truffet egne initiativer i denne henseende, såsom workshops og informationsseminarer. FTU-projekter, som samfinansieres af RP6, kan modtage yderligere medfinansiering fra strukturfondene for at mindske finansieringsbidraget fra den enhed, som drager nytte af projektet.

Økonomisk og teknologisk videnindsamling og formidling er en af de aktiviteter under RP6, hvor man støtter SMV'er i forhold til forskning og innovation. Der ydes støtte til projekterne i form af f.eks. teknologirevisioner, hvor man udpeger SMV'ernes behov og anviser de rette instrumenter under RP6 eller fremmer samspillet mellem aktører inden for innovation. I 2003 modtog man 115 forslag. Projekterne målrettes specifikt mod at øge SMV'ernes deltagelse i de udvalgte temaer. Deltagerne er formidlere, der arbejder med eller for SMV'er og SMV-sammenslutninger eller -grupper, såsom nationale kontaktpunkter (se nedenfor), innovationsformidlingscentre (IRC, se nedenfor), væksthuse for SMV'er, industriorganisationer, handelskamre og offentlige forvaltninger.

Hvad angår "**horisontale forskningsaktiviteter, som SMV'er er inddraget i**" under RP6, havde den første indkaldelse af forslag til **kooperativ forskning** med sidste frist i april 2003 et vejledende budget på 95 mio. EUR. Der blev indsendt 668 forslag, og omkring 60 % af deltagerne i de støtteberettigede forslag var SMV'er. Ved den første indkaldelse af forslag til **kollektiv forskning** med et budget på 40 mio. EUR modtog man 125 forslag. Kollektiv forskning er et nyt initiativ under RP6, som er baseret på en pilotaktion under RP5. Her samler man sammenslutninger og grupper af SMV'er, som overlader en væsentlig del af deres videnskabelige og teknologiske forskning til FTU-aktører og beholder den intellektuelle ejendomsret til resultaterne. Projekterne, som omfatter megen formidling og uddannelse, ventes at få stor indvirkning på store grupper af SMV'er.

Netværket af nationale kontaktpunkter for SMV'er inddrages tæt gennem informations- og uddannelsesarrangementer i forhold til RP6 for at sikre sammenhæng og et højt serviceniveau. I april 2003 blev netværket underrettet om lånemulighederne hos Den Europæiske Investeringsbank (EIB) og Den Europæiske Investeringsfond (EIF) for SMV'er,

⁶⁶ Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse nr. 1513/2002/EF af 27. juni 2002 om Det Europæiske Fællesskabs sjette rammeprogram for forskning, teknologisk udvikling og demonstration som bidrag til realiseringen af det europæiske forskningsrum og til innovation (2002-2006), EFT L 232 af 29.8.2002, s. 1

⁶⁷ Yderligere oplysninger om det europæiske forskningsrum kan findes på adressen http://europa.eu.int/comm/research/era/index_en.html

der deltager i RP6. Ved den såkaldte Helpdesk for intellektuelle ejendomsrettigheder (IPR)⁶⁸ yder man desuden fortsat støtte til et stort antal SMV'er, som deltager i fællesskabsstøttede FTU-projekter eller har mulighed for det.

I juni 2003 præsenterede Kommissionen ved et seminar i København resultatet af et projekt om **virksomhedsklynger og -netværk**, som den har gennemført med hjælp fra nationale eksperter fra medlemsstater, tiltrædende lande, kandidatlande og EFTA/EØS-lande⁶⁹. I rapporten om projektet skitseres det, hvordan de deltagende lande og Kommissionen tager hensyn til klynger og netværk i deres politikker, ligesom der fremlægges eksempler på god praksis og ekspertanbefalinger vedrørende udvikling af klynger. På nationalt og regionalt plan har man som hovedprioriteter anført udpegelse af markedssvigt og forbedring af politikker, etablering af en infrastruktur til forvaltning af klynger, udvikling af forbindelserne mellem forskermiljøet, universiteterne og erhvervslivet samt gennemførelse af hensigtsmæssige uddannelses- og erhvervsuddannelsesprogrammer. På EU-plan anbefaler man i rapporten, at indsatsen skal bestå i at udbrede kendskabet til fordelene og faldgruberne ved klynger over for regionerne og SMV'erne ved at etablere rammer for udveksling af erfaringer, information og eksempler på god praksis samt styrke synergierne mellem alle politiske områder.

Innovationsformidlingscentre (IRC)⁷⁰ udgør det største netværk i Europa med 68 regionale centre i 31 lande⁷¹, hvor man sigter mod at understøtte innovation og tværnationalt teknologisk samarbejde med en række specialiserede erhvervsstøttetjenester. Formidlingscentrenes tjenester er primært rettet mod teknologiorienterede SMV'er, men de betjener også store virksomheder, forskningsinstitutter, universiteter, teknologicentre og innovationsagenturer. IRC-netværket samarbejder med Euro Info Centrene (EIC) og erhvervsfremme- og innovationscentre (BIC) gennem EU's "paraplyinitiativ for erhvervsfremmenetværk", B2Europe. Det samarbejder også med IPR-Helpdesken (se ovenfor) og Gate2Growth-initiativet (se afsnit 2.2.1). Derudover har man i løbet af 2003 gennemført de to foranstaltninger, som man i 2002 enedes om med det europæiske initiativ EUREKA og Den Europæiske Rumorganisation (ESA), hvor man udbreder kendskabet til EUREKA's og ESA's FTU-resultater gennem IRC-netværket. IRC'erne medfinansieres i dag gennem RP5. IRC-netværket vil fortsat operere under RP6⁷², og i april 2004 indledes den nye kontraktfase for de IRC'er, der blev udvalgt på baggrund af den indkaldelse af forslag, som blev offentliggjort i april 2003. Efter en ekstern evaluering blev 71 IRC-projektforslag med 232 deltagere indstillet til kontraktforhandlinger. Disse nye IRC-projekter løber over en periode på fire år og omfatter alle 31 lande.

Netværket **Innovating Regions in Europe (IRE)**⁷³ udgør en enestående fælles platform, hvor regionerne kan samarbejde og udveksle erfaringer og ideer om udformning og gennemførelse af politikker og ordninger vedrørende innovation på regionalt plan. Netværket er åbent for alle europæiske regioner, herunder regioner i tiltrædende lande og kandidatlande, som arbejder med udvikling af innovation. Gennem netværket søger man at skabe en tværregional læreproces i forhold til formulering og gennemførelse af regionale innovationspolitikker og støtteaktioner. Desuden søger man at fremme tværregionale innovationsprojekter og -aktiviteter. Omkring 120 europæiske regioner har modtaget støtte fra Kommissionen til at formulere regionale innovationsstrategier gennem anvendelse af en velafprøvet metode til

⁶⁸ <http://www.ipr-helpdesk.org/index.htm>

⁶⁹ http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/support_measures/cluster/index.htm

⁷⁰ <http://irc.cordis.lu>

⁷¹ EU-medlemsstaterne, de tiltrædende lande, Bulgarien, Rumænien, Island, Israel, Norge og Schweiz.

⁷² Under aktiviteten "Forskning og innovation" i særprogrammet "Strukturerende af det europæiske forskningsrum".

⁷³ <http://www.innovating-regions.org>

fastlæggelse af innovationspolitikken på regionalt plan. IRE-netværket fremmer og støtter løbende tematiske og sektorale regionale grupperinger. I 2002-2003 har man ydet støtte til 14 tematiske IRE-netværk, hvor man har samlet over 200 innovationsaktører for at fremme udveksling af god praksis inden for specifikke regionalpolitiske innovationsrelaterede spørgsmål om bl.a. klynger og netværk, forbindelser mellem universiteter og erhvervsliv samt innovation i store byområder.

Arbejdet skrider fremad med Best-projektet om **forbedring af institutionerne til overførsel af teknologi fra den videnskabelige verden til erhvervslivet**, som blev iværksat i efteråret 2002. Man har nedsat en ekspertgruppe med delegerede fra deltagerlandene og Kommissionen, ligesom man har iværksat en undersøgelse, hvor man blandt andet ser nærmere på teknologioverførselsinstitutionerne. Projektet dækker forskellige aktiviteter vedrørende forholdet mellem erhvervslivet og videnskaben, navnlig spørgsmål om intellektuel ejendomsret, forskeres mobilitet og spin-offs. Man vil undersøge, i hvor høj grad det er blevet almindelig praksis at anvende overførselsinstitutioner, ligesom man vil udforme en typologi af disse institutioner og fastslå de overordnede betingelser og faktorer, som har betydning for deres succes. Gennem benchmarking baseret på kvalitative og kvantitative oplysninger og ved at udpege eksempler på bedste praksis vil man fremsætte anbefalinger med hensyn til forbedring af disse institutioners kvalitet og effektivitet. Den endelige rapport fremlægges i første halvår af 2004.

Kommissionen har offentliggjort undersøgelsen **"Growth paths of technology-based companies in life sciences and information technology"** (vækstmodeller for teknologibaserede virksomheder inden for biovidenskab og informationsteknologi)⁷⁴. I undersøgelsen, som blev gennemført på vegne af Kommissionen med støtte fra programmet om innovation og SMV'er, ser man nærmere på forhold, som fremmer eller hæmmer udvikling af højteknologivirksomheder inden for to nøglesektorer, biovidenskab og informationsteknologi, ligesom man præsenterer en række politiske anbefalinger.

"ProTon Europe"-netværket, som blev etableret i 2002 som led i "Gate2Growth"-initiativet (se afsnit 2.2.1), har fortsat sit arbejde med at fremme kommerciel anvendelse af resultaterne fra offentligt finansieret F&U i hele Europa ved at videreudvikle de faglige kvalifikationer hos dem, der arbejder inden for området. ProTon er et paneuropæisk netværk af teknologicentre med relation til offentlige forskningsinstitutioner og universiteter.

I Kommissionens arbejdsdokument **"Building the Knowledge Society: Social and Human Capital Interactions"**⁷⁵ fra maj 2003, som er udarbejdet med støtte fra ESDIS⁷⁶, fokuserer man blandt andet på virksomhedsrelaterede aspekter som netværkssamarbejde, virtuelle virksomheder og praksisfællesskaber⁷⁷. Rapporten ydede bidrag til Rådets resolution om social og human kapital⁷⁸, hvor man opfordrer medlemsstaterne til *"at tilskynde virksomhederne, især SMV'erne, til bl.a. under anvendelse af strukturfondene og under overholdelse af konkurrencereglerne, at indføre innovative arbejdsmetoder såsom etablering af netværk, klynge dannelse, e-business og e-arbejde"* og *"at udnytte potentialet for*

⁷⁴ ISBN 92-894-4569-6, NB-NA-17054-EN-C, 2003, 156 s., http://www.cordis.lu/innovation-policy/studies/gen_study10.htm

⁷⁵ SEK(2003) 652, 28.5.2003.

⁷⁶ Gruppen på Højt Plan vedrørende Informationssamfundets Beskæftigelsesmæssige og Sociale Aspekter - http://europa.eu.int/comm/employment_social/knowledge_society/esdis_en.htm

⁷⁷ Såsom uformelle grupper af ingeniører fra forskellige dele af et selskab, som mødes for at udveksle ideer, udpege eksempler på bedste praksis og brainstorme.

⁷⁸ 2512. møde i Rådet (beskæftigelse, socialpolitik, sundhed og forbrugerpolitik) – Luxembourg, den 2.-3. juni 2003.

organisatoriske løsninger med hensyn til lærings- og vidensstyring for at styrke både social og human kapital i virksomheden og fremme innovation og konkurrenceevne".

Ved det såkaldte **eGap**-projekt⁷⁹, som finansieres af forskningstemaet IST (se afsnit 5 i annekset) og projektpartnerne, udfører man banebrydende forskning inden for fjernarbejde hos SMV'er i seks lande⁸⁰. Den endelige rapport om projektet ventes midt i 2004. **MEDIA**-programmet støtter pilotprojekter⁸¹ rettet mod at lette adgangen til europæisk audiovisuelt indhold og udnytte de muligheder, der ligger i udvikling og indførelse af nye og innovative teknologier, herunder digitalisering og nye udbredelsesmetoder. Man yder for tiden støtte til en række projekter for at finde måder, hvorpå den audiovisuelle sektor kan drage fordel af de nye teknologier.

Galileo, det europæiske program om satellitbaseret radionavigation, der finansieres med både offentlige og private midler, og som blev igangsat i 2002⁸², vil desuden føre til en ny generation af forsyningspligtigheder inden for f.eks. transport, telekommunikation, landbrug og fiskeri. Markederne for varer og tjenesteydelser i forbindelse med satellitbaseret radionavigation forventes at vokse betydeligt, ligesom programmet vil være til støtte for europæiske virksomheders konkurrenceevne, herunder små virksomheders konkurrenceevne, og medvirke til at skabe gunstige vilkår for innovation.

2.3.2. Konklusioner og anbefalinger

I den foregående rapport om gennemførelsen af chartret anfører man, at der er gjort opmuntrende fremskridt med at styrke små virksomheders teknologiske kapacitet, idet man dog udtrykker behov for yderligere udveksling af god praksis. **Der er gjort yderligere fremskridt** siden den foregående rapport, hvilket understreges af det meget høje antal nye foranstaltninger, som man har iværksat på det seneste. For eksempel sender det nederlandske *TechnoPartner*-initiativ og det portugisiske innovationsagentur signaler i retning af bedre koordination af innovationsprogrammerne. Desuden viser det græske program til fremme af netværkssamarbejde blandt SMV'er, at der gøres yderligere bestræbelser på at understøtte teknologisamarbejde blandt virksomheder.

De små virksomheders problemer med at udpege, udvælge og tilpasse teknologier erkendes i brede kredse. For at tackle disse problemer baserer de fleste medlemsstater i vid udstrækning deres politikker på "**teknologicentre**". De små virksomheder er imidlertid ikke altid tilfredse med disse centres tjenester, da de ikke nødvendigvis opfylder deres behov.

Trods store fremskridt i de senere år er **teknologioverførsel** fra videnskaben til virksomhederne endnu ikke blevet et centralt spørgsmål for offentligt finansierede forskningsorganisationer og universiteter. Det er som altid umuligt at udpege en bestemt god praksis, som alle bør følge. Det erkendes dog, at samarbejdet og samspillet mellem videnskaben og erhvervslivet ofte styrkes gennem en kombination af foranstaltninger. De danske teknologiske serviceinstitutter, som har en særlig forpligtelse til at betjene små virksomheder, er et interessant eksempel på en veltilpasset serviceorgan i forhold til SMV'erne. Derudover medfører ændringen af lovgivningen i Norge, hvor rettighederne til et

⁷⁹ [http://www.egap-eu.com/artiklen "Regulatory Framework and Telework in Some European Model Regions"](http://www.egap-eu.com/artiklen%20Regulatory%20Framework%20and%20Telework%20in%20Some%20European%20Model%20Regions) indeholder interessante oplysninger om dette emne: <http://www.egap-eu.com/egap/pdf/EGap02.pdf>.

⁸⁰ Finland, Frankrig, Ungarn, Italien, Det Forenede Kongerige og Japan.

⁸¹ http://europa.eu.int/comm/avpolicy/media/pilot_en.html

⁸² Rådets forordning (EF) nr. 876/2002 af 21. maj 2002 om oprettelse af fællesforetagendet Galileo, EFT L 138 af 28.5.2002, s. 1.

patent nu gives til universitetet og ikke til forskeren, at universiteterne i Oslo og Bergen nu er i færd med at etablere deres egne teknologioverførselskontorer. I Irland skaber det såkaldte Shannon Development Network tættere forbindelser mellem erhvervslivet, uddannelsessektoren og de innovative kræfter. Teknologioverførselsaktiviteter er særdeles vigtige for dårligt stillede regioner.

- *I den offentlige politik kan vi hjælpe "teknologicentrene" med at videreudvikle deres professionalisme og tilpasse sig deres kunders behov ved at tilskynde til uafhængig benchmarking og mærkning. Den offentlige støtte til disse centre må dog ikke medføre konkurrenceforvridning på markedet.*
- *Det skal være almindelig praksis at udvikle hensigtsmæssige overførselsmekanismer, etablere tilstrækkelige overførselsorganisationer og udbyde en fyldestgørende vifte af forskellige tjenester over for virksomhederne. Dette vil kræve, at vi tilpasser de rammebetingelser, der påvirker forskningsorganisationernes strategier og adfærd, professionaliserer tjenesterne og fremmer SMV'ernes accept af dem.*
- *Vi må fremme og understøtte bedre integration og udnyttelse af synergier mellem de nationale (og regionale) innovationssystemer og Fællesskabets initiativer på området for teknologioverførsel såsom ProTon og IRC-netværket, ESA's teknologioverførselsprogram og aktiviteterne ved Det Fælles Forskningscenter.*
- *Vi må fremme sektorbaserede teknologioverførselsinitiativer, hvor brugersammenslutninger og specialiserede forskningsorganisationer deltager.*

Kontakter mellem virksomheder udgør et andet vigtigt middel til formidling af innovation blandt små virksomheder. Det skal således have høj politisk prioritet at tilskynde til udbredelse af ekspertise. En af fordelene ved disse kontaktordninger er, at de ikke blot fungerer som middel til demonstration af nye teknologier, men også sikrer effektiv anvendelse af nye teknologier i den "virkelige verden", og det samme gælder de organisationmæssige nyskabelser, som ledsager indførelsen af teknologierne.

- *Udbredelse af innovation gennem kontakter mellem virksomheder skal fremmes yderligere.*

Klynger fremhæves ofte som et velegnet middel til at øge innovationspotentialet og konkurrenceevnen. Behovet for grænseoverskridende samarbejde er særlig stort i forbindelse med regionale klyngeinitiativer vedrørende teknologi. Der ses en tydelig udvikling i retning af denne form for politik i de fleste medlemsstater, men initiativerne baseres ikke altid på grundige og realistiske analyser af regionens potentiale for at kunne spille en rolle på europæisk og internationalt plan. Desuden ser man ingen tegn på systematisk evaluering af politikken i forhold til klynger.

- *Der skal ydes støtte til at skabe gunstige rammebetingelser for at forbedre klyngernes ydeevne.*
- *Udformningen af regionale politikker i forhold til klynger skal baseres på regionens og dens SMV'ers behov, idet man dog skal undgå at anvende en isoleret eller "indadskuende" fremgangsmåde.*
- *Det anbefales at udvikle hensigtsmæssige redskaber til evaluering af klyngernes resultater og den rolle, som klyngepolitikkerne spiller for deres udvikling.*

En velafvejet **kombination af samarbejde og konkurrence** ses generelt som et vigtigt aspekt ved enhver innovationskultur. Denne balance varierer afhængigt af sektorspecifikke og nationale forhold. Der synes i Europa at være en ulige fordeling, når det handler om at have en positiv indstilling over for samarbejde, både blandt virksomheder og mellem virksomheder og udbydere af knowhow. Dette giver anledning til bekymring, idet det europæiske pointsystem for innovation viser, at samarbejde om innovation hænger nøje sammen med gode resultater på området. Samarbejdskulturen inden for innovation synes at have rodfæstet sig i de nordlige lande, men dette er slet ikke tilfældet i samme udstrækning i de sydeuropæiske lande. De seneste politiske initiativer i Italien og Grækenland på dette område skal derfor videreføres og prioriteres højt.

– *Vi skal styrke politikken til fremme af samarbejde blandt virksomheder og mellem virksomheder og udbydere af knowhow.*

Langt de fleste nationale ordninger til fremme af **kooperativ forskning og innovation** er stadig kun tilgængelige for nationale deltagere. Herved tilskyndes de deltagende virksomheder til at begrænse deres samarbejde til nationale partnere. Dette får en negativ effekt og hjælper ikke de små virksomheder med at gribe mulighederne for internationalisering. De tyske og østrigske ordninger til fremme af grænseoverskridende samarbejde viser vejen i den rigtige retning.

– *Ordninger til grænseoverskridende samarbejde inden for forskning og innovation skal fremmes.*

En række lande gennemfører politikker, der sigter mod at øge **medarbejdernes mobilitet mellem SMV'er og forskningsinstitutioner**. Disse mobilitetsordninger rummer indlysende fordele for nyetablerede teknologivirksomheder. Det er dog mindre indlysende for mere traditionelle virksomheder, hvordan de kan drage lignende fordele af ordningerne. Et af problemerne kan være, at mange mobilitetsordninger er for ensrettede og primært rettes mod behovene hos yngre nyuddannede eller doktorander, som kan få deres første job gennem dem. Kommissionen har behandlet dette problem i meddelelsen "Forskere i det europæiske forskningsrum: et fag, mange muligheder"⁸³ og foreslår, at der tages en række målrettede initiativer med henblik på udveksling af god praksis mellem alle EU-lande og bred formidling af denne praksis.

– *Det kunne gavne små virksomheder at indføre mobilitetsordninger, hvor man tilbyder ældre ingeniører og videnskabsfolk et deltidsjob som "gæster" eller lader dem sprede deres aktiviteter sidst i erhvervskarrieren.*

Små virksomheder bliver ofte forvirrede over de konkurrerende og overlappende innovationsfremmende ordninger og politikker, der findes. Behovet for at **tilpasse politikkerne** er særlig udtalt i de lande, hvor de regionale og nationale innovationspolitikker udformes sideløbende. Nationale internetportaler er et effektivt middel til at undgå disse problemer, men der er behov for koordination af politikkerne, allerede når de udformes. Mange lande synes at lide under uklare eller overlappende kompetencer hos ministerier og gennemførelsesorganer. Portugal har for nylig tacklet dette problem ved at etablere et nationalt innovationsagentur. Andre medlemsstater arbejder på at finde hensigtsmæssige løsninger, som passer til deres nationale traditioner og behov. Det finske videnskabs- og

⁸³ KOM(2003) 436 endelig, 18.7.2003.

teknologipolitiske råd respekteres i vide kredse som en model for koordinering af politikker og inddragelse af interessenter.

– *Det anbefales at strømline innovationsstøtteordningerne og innovationspolitikken yderligere.*

Det er muligt at forbedre innovationspolitikkerne, så de tager hensyn til situationen hos de millioner af virksomheder, navnlig små virksomheder, som ikke nødvendigvis er højteknologiske, men som er nødt til hurtigt at tilpasse sig nye markedsvilkår. Nøglen til at sikre et mere proaktivt bidrag til konkurrenceevne og vækst fra innovationspolitikkerne ligger i foranstaltninger, som hjælper SMV'er i de traditionelle sektorer, herunder servicesektoren, med at forvalte deres innovationsarbejde, købe licenser, udstyr og software og optage teknologier, samt foranstaltninger, der fremmer de indbyrdes forbindelser mellem klynger fra forskellige områder.

I mange landes innovationspolitik savner man stadig udtrykkelige, forpligtende og **kvantificerbare politiske mål**. Dette er en stor ulempe, hvad angår **evaluering** af politikkerne. Kommission har gennem sit initiativ "Investering i forskning: en handlingsplan for Europa"⁸⁴ virkelig sat skub i udviklingen i retning af ansvarlighed i F&U-politikken, og der er behov for lignende initiativer på området for innovationspolitik. Mulighederne for at opstille mål for innovationspolitikken vil blive forbedret, når man gennem EU's innovationsundersøgelse får adgang til SMV-specifikke oplysninger om afgørende aspekter ved innovation.

– *Medlemsstaterne bør efterleve Det Europæiske Råds opfordring til at fastsætte nationale mål på området for innovation.*

Kommissionen mener, at innovation og teknologioverførsel skal have høj politisk prioritet. På EU-plan skal der primært gøres en indsats i forhold til grænseoverskridende netværkssamarbejde og politisk benchmarking. Der findes et særlig stort potentiale for grænseoverskridende videnuudveksling, hvad angår udformning og evaluering af politikker. Her kunne man drage nytte af europæiske retningslinjer for kvaliteten i evalueringen af politikkerne. Løsningen på de politiske udfordringer, der skitseres ovenfor, vil blive beskrevet mere detaljeret i den kommende handlingsplan for innovation.

2.4. Stærkere og mere effektiv repræsentation af de små virksomheders interesser på EU-plan og nationalt plan

"Vi vil gennemføre en undersøgelse af, hvordan de små virksomheders interesser er repræsenteret på EU-plan og nationalt plan, herunder gennem dialogen mellem arbejdsmarkedets parter."

I de to seneste rapporter om gennemførelsen af chartret fremhævede man behovet for at sikre en mere effektiv repræsentation af små virksomheders interesser. Man understregede desuden, at medlemsstaterne og Kommissionen er nødt til at tale med de små virksomheder for at kunne tænke småt. Gør de ikke det, vil europæisk erhvervsliv i vidt omfang have mistet sin stemme.

Der findes mange metoder til høring af små virksomheder. Der kan for eksempel føres samråd direkte gennem erhvervsorganisationer, via internettet, gennem stikprøveundersøgelser,

⁸⁴ KOM(2003) 226, endelig udg./2 af 4.6.2003.

virksomhedspaneler, møder, ekspertgrupper, "udsendinge"⁸⁵ eller særlige ministerier. Små virksomheder og disses ansattes kan også komme til orde gennem den sociale dialog. Desuden kan der arrangeres obligatoriske eller frivillige samrådsmøder med erhvervslivet om initiativer og lovforslag, som påvirker små virksomheder.

Det er særdeles vigtigt at høre virksomhederne i sager om nye lovforslag og anvendelse af eksisterende regler for bedre at kunne fastslå deres virkning. Det kan blandt andet sikres, at lovgivningen ikke pålægger virksomhederne unødvendige ekstra byrder og omkostninger, ved at foretage systematiske og velstrukturerede vurderinger af lovforslagenes indvirkning. Dette kan også sikres ved at afprøve udkast til lovgivning på små virksomheder (virksomhedspaneler).

Desuden har det stor betydning, hvornår i beslutningsprocessen høringen finder sted. Hvis den finder sted på et meget sent tidspunkt, bidrager den ikke synderligt til at forbedre repræsentationen af de små virksomheders interesser.

Analyse og anvendelse af svar og meningstilkendegivelser fra små virksomheder er et andet vigtigt område, hvor praksis varierer. I nogle tilfælde offentliggøres resultaterne, og i andre tilfælde er der endda en forpligtelse til at give virksomhederne tilbagemeldinger.

Hvis der skabes kontakter via erhvervsorganisationerne, er det desuden vigtigt for de nationale myndigheder at vide, hvordan den interne høring af disse organisationers medlemsvirksomheder fungerer. Dette skal de vide for at kunne vurdere, hvorvidt organisationerne repræsenterer de små virksomheders interesser.

Endelig skal der også sikres en systematisk høringsproces i forhold til andre politikker end erhvervspolitikken, som påvirker små virksomheder, f.eks. på områderne for beskæftigelse, sociale anliggender, miljø, samhandel, kultur og uddannelse.

I både sidste års og de foregående års rapporter om gennemførelsen af chartret understregede man, at den regelmæssige høring af de små virksomheder vedrørende lovgivning og politikplanlægning stadig lod meget tilbage at ønske i hele EU. Meget få medlemsstater rapporterede om forbedringer på dette område. Der var imidlertid stor forskel på de opnåede resultater, og man anførte, at nogle lande gjorde det godt, hvad angår systematisk høring af små virksomheder. Medlemsstaterne opfordredes indtrængende til at give de små virksomheder mulighed for på en systematisk måde at fremføre deres interesser med hensyn til lovgivning og politikplanlægning.

2.4.1. Den seneste udvikling

Medlemsstaterne

Nedenfor beskrives de vigtigste nye **foranstaltninger, som man har truffet for at tage hensyn til SMV'ernes situation og holdninger** siden den sidste gennemførelsesrapport.

I Danmark har man evalueret og forbedret *virksomhedspanelerne* for at øge deres potentiale for at levere brugbare anbefalinger og for at finde alternative metoder til regulering. Man har desuden udviklet checklister for de organer, som udarbejder lovene, for at øge bevidstheden om virksomhedernes behov på et tidligere tidspunkt i processen og sikre, at der tages hensyn til virksomhedernes interesser.

⁸⁵

En særlig kontaktperson eller et særligt kontor i den offentlige forvaltning, som beskæftiger sig med spørgsmål vedrørende SMV'er.

Det græske "*e-handelsforum*" er en permanent ordning, hvor staten kan føre samråd med erhvervsliv og akademikere om e-handelsspørgsmål. Dette forum har nu etableret en hjemmeside på adressen www.ebusinessforum.gr. På hjemmesiden kan man finde oplysninger om arbejdet i forummet og om udviklingen inden for e-handel i Grækenland og andre lande.

I Frankrig har man intensiveret dialogen mellem den offentlige forvaltning og erhvervsorganisationerne. På denne baggrund har man fastsat fælles målsætninger, navnlig i den *rammeaftale*, der er indgået mellem erhvervsdirektoratet *Direction des entreprises commerciales, artisanales et de services (DECAS)* og sammenslutningen af handelskamre *Assemblée des Chambres Françaises de Commerce et d'Industrie*. Desuden har ministeren for SMV'er etableret en *internethjemmeside*, hvor han kan føre direkte dialog med borgere, som interesserer sig for virksomhedsetablering.

I Italien har man i mange år styrket høringen af SMV'erne i beslutningsstrukturen. For nylig har man iværksat tre nye foranstaltninger. Hvad angår industriel ejendom, har man udnævnt en *ekspert i industriel ejendomsret* for små virksomheder ved det italienske patent- og varemærkekontor (UIBM), og der afholdes jævnligt møder med erhvervsorganisationerne. Derudover har handelskamrene indført *ordninger til udvikling af særlige områder*, som baseres på høringer, hvor man samler offentlige og private instanser og lokale producenter. Ministeriet for produktive aktiviteter har desuden nedsat et udvalg, hvor man samler repræsentanter for de relevante afdelinger og organisationer, som repræsenterer små virksomheder, med henblik på at udvikle *nye støtteinitiativer* for SMV'er.

For at gøre det lettere at kontakte den offentlige forvaltning har man i Nederlandene etableret *kontaktpunkter* for de to største erhvervsorganisationer hos økonomiministeriet.

Sverige: Undersøgelsesudvalg udarbejder lovgivning

Den svenske regering nedsætter jævnligt undersøgelsesudvalg, som ud fra særlige referencerammer skal se nærmere på komplicerede spørgsmål. Udvalgene arbejder uafhængigt, og deres resultater fremlægges i en rapport. De tilrettelægger typisk deres arbejde således, at alle berørte parter inddrages, f.eks. i ekspertgrupper og høringer. De er forpligtet til at foretage en konsekvensvurdering, hvis deres forslag har en betydelig indvirkning på små virksomheder. Konsekvensvurderingen udgør en del af rapporten.

Udvalgenes forslag til lovgivning og politikker sendes til regeringen med henblik på høring af alle berørte parter, normalt af tre måneders varighed. De skriftlige svar fra de berørte parter samles normalt i ét dokument, som er offentligt tilgængeligt, dog ikke via internettet. De skriftlige svar fra organisationer, offentlige instanser og privatpersoner offentliggøres også.

Når et forslag sendes til høring, kontakter organisationerne ofte den ansvarlige minister direkte for at aftale et møde med politikere eller embedsmænd. Disse ønsker imødekommes normalt. I nogle tilfælde anvender regeringen desuden høringer, ofte i forbindelse med rundsending af dokumenter.

På baggrund af resultaterne fra høringen og rapporten udformer regeringen sit lovforslag, som derefter forelægges parlamentet. Forslaget vedlægges de tekster, der ligger til grund for det. Her offentliggøres resultatet af høringen, idet alle parter synspunkter fremlægges, og det forklares, hvorfor man har taget hensyn til nogle synspunkter, men ikke til andre.

I Det Forenede Kongerige har handels- og industriministeriet indført et *virksomhedsledelselement* ved at nedsætte et strategiudvalg og en direktion samt gruppeledelser, som afspejler ministeriets vigtigste strategiske områder. Her sidder et hold af

uafhængige medlemmer fra erhvervslivet, fagforeningerne og den akademiske verden, som yder ekspertrådgivning om, hvordan ministeriet kan effektivisere sit arbejde.

Nederlandene og Det Forenede Kongerige: Programmer til udstationering af embedsmænd hos SMV'er

I januar 2003 indledte det nederlandske økonomiministerium sammen med to erhvervsorganisationer og to arbejdsgiverorganisationer et *volontørprogram*, hvor ministeriets politiske rådgivere tilbringer en eller to uger hos en virksomhed. Målet med programmet er at øge rådgivernes bevidsthed om de politiske initiativers reelle indvirkning på virksomhederne, give virksomhederne en bedre forståelse af, hvordan statsapparatet fungerer, og give virksomhederne mulighed for at yde bidrag på et tidligt tidspunkt i den politiske beslutningsproces.

I Det Forenede Kongerige har man siden 2003 pålagt alle ledende embedsmænd i handels- og industriministeriet at tilbringe mindst *en uge om året hos en virksomhed*. Mindre højtstående embedsmænd opfordres ligeledes til at tilbringe mindst en uge hos en virksomhed ved hver udstationering. Størstedelen af embedsmændene har valgt at tilbringe tid hos en SMV.

Kommissionen

Kommissionen: SMV-repræsentant

Da man for to år siden udpegede en SMV-repræsentant i Kommissionens Generaldirektorat for Erhvervspolitik, var det primært for i højere grad at lytte til SMV'erne. SMV-repræsentantens opgave består i at integrere SMV-dimensionen bedre i EU-politikkerne, lytte til SMV'erne og deres repræsentanter og fremhæve deres behov over for Kommissionens forskellige tjenestegrene.

SMV-repræsentanten er gradvist blevet mere synlig, og kendskabet til denne funktion er nu udbredt blandt SMV'erne. Repræsentanten fungerer som en proaktiv grænseflade mellem SMV'erne og Kommissionen og er jævnligt i kontakt med europæiske og nationale erhvervsorganisationer. Man er fortsat i færd med at udvikle kontakter med SMV'ernes erhvervsorganisationer, iværksætterne selv og andre interessenter, navnlig i de tiltrædende lande.

Disse kontakter er nyttige, når man skal tage hensyn til SMV'ernes særlige interesser og behov i EU-politikkerne, og de vil fortsat blive udviklet og anvendt. Blandt de emner, som oftest bringes på bane, kan nævnes adgang til finansiering, mangel på kvalifikationer, lovgivningsmæssige byrder, erhvervsstøttens kvalitet og den måde, som det indre marked fungerer på. Der fremføres også mere specifikke problemer, f.eks. i forhold til et bestemt direktiv eller en bestemt forordning, som har medført indgående kontakter med andre af Kommissionens tjenestegrene. Dette gælder f.eks. forslaget om registrering, vurdering og godkendelse af kemiske produkter. Et andet eksempel er lovgivningen på beskæftigelsesområdet, hvor man gennemgår arbejdstidsdirektivet og bestemmelserne om beskyttelse af arbejdstagernes personlige data.

Samtidig har SMV-repræsentanten set nærmere på en række EU-programmer, som er særligt relevante for SMV'er, i den hensigt at optimere inddragelsen af SMV'er. SMV-repræsentanten har især beskæftiget sig med forskning og regionalpolitik.

Samarbejdet med Kommissionens øvrige tjenestegrene er blevet intensiveret gennem etablering af et SMV-netværk internt i Kommissionen. Dette tværtjenstlige netværk har været

et nyttigt middel til at øge bevidstheden om SMV'er i Kommissionen og til at forbedre koordinationen i forbindelse med spørgsmål vedrørende SMV'er. SMV-netværket bliver i stadig større udstrækning det vigtigste redskab til koordination af SMV-politikken hos Kommissionen, og det bidrager i stigende grad til udvikling af "SMV-venlige" tilgangsvinkler til alle relevante EU-programmer og -initiativer.

SMV-repræsentanten bidrager desuden til at synliggøre information rettet mod SMV'er gennem publikationer, deltagelse ved SMV-arrangementer, avisartikler osv. Han har behandlet mange forespørgsler fra SMV'er, idet han har forsøgt at forsyne dem med særlige oplysninger og om nødvendigt gøre det lettere at komme i kontakt med andre af Kommissionens Generaldirektorater.

I efteråret 2003 iværksatte man et **Best-projekt om inddragelse af interessenter i udformningen af politikken vedrørende små virksomheder på nationalt og regionalt plan**. Ved projektet vil man undersøge den aktuelle situation, herunder hvordan høringer tilrettelægges i forskellige lande. Man vil udvikle indikatorer til overvågning af opnåede fremskridt og udpege eksempler på god praksis. Endelig vil man fremsætte anbefalinger og foreslå politiske foranstaltninger med henblik på at øge inddragelsen af interessenter i høringsprocessen. De endelige resultater ventes i starten af 2005.

På baggrund af Kommissionens forpligtelse i handlingsplanen om bedre lovgivning fra juni 2002 (se afsnit 3 i annekset) til at øge interessenternes deltagelse i høringerne vedtog Kommissionen i december 2002 meddelelsen "**Mod en stærkere hørings- og dialogkultur - Generelle principper og minimumsstandarder ved Kommissionens høring af interesserede parter**"⁸⁶. Af minimumsstandarderne fremgår det blandt andet, at når Kommissionen fastlægger målgrupperne for en høring, skal den tage hensyn til behovet for en hensigtsmæssig balance mellem repræsentanter for store og små organisationer og virksomheder, ligesom den bør tilstræbe at afsætte mindst 8 uger til besvarelser i forbindelse med skriftlige offentlige høringer. Siden januar 2003 har man iværksat omkring 30 åbne offentlige høringer, hvoraf nogle stadig er i gang. Høringerne kan følges via portalen "**Your Voice in Europe**" (din stemme i Europa)⁸⁷, som er Kommissionens centrale adgangspunkt i forbindelse med alle offentlige høringer.

I februar 2003 ajourførte Kommissionens generaldirektorat for erhvervspolitik dets banebrydende hjemmesider til høring af interessenter, som blev etableret i juli 2001. Siderne omfatter nu alle høringer vedrørende erhvervspolitik og alle løbende dialoger med virksomheder, interessegrupper og møder. På hjemmesiderne er der desuden et link til en side, hvor man opfører de vigtigste EU-arrangementer, som har interesse for virksomheder og faglige organisationer. Den nye flersprogede adgangsside "**Enterprise DG in dialogue**"⁸⁸ giver også direkte adgang til "Your voice in Europe". Via disse sider kan virksomhederne således nemt få adgang til alle høringer om politiske foranstaltninger, som sandsynligvis vil påvirke dem. Dette bør navnlig gavne små virksomheder, som generelt har mindre tid og ressourcer end større virksomheder til at finde oplysninger om disse initiativer.

Initiativet **Interactive Policy Making (IPM)**⁸⁹ består af to internetbaserede instrumenter, som gør det muligt for bl.a. små virksomheder at gøre de politiske beslutningstagere opmærksom på deres behov, meninger, synspunkter og problemer. **IPM-feedbackmekanismen** er en stor

⁸⁶ KOM(2002) 704, endelig af 11.12.2002.

⁸⁷ http://europa.eu.int/yourvoice/index_en.htm

⁸⁸ <http://europa.eu.int/comm/enterprise/consultations/index.htm>

⁸⁹ <http://europa.eu.int/yourvoice/ipm/>

database, som anvendes af Kommissionen og dens tjenestegrene med ansvar for indlæsning, og Euro Info Centrene (EIC) fungerer som formidlere i SMV-anliggender. Der foregår en løbende og velstruktureret indsamling af sager for at indhøste konkret viden om de problemer, som interessenterne oplever, når de udnytter deres rettigheder i forhold til det indre marked. I 2002 foretog man omfattende tekniske og strukturmæssige forbedringer, og de netværk, som indlæser sagerne, blev udvidet. Fra januar til starten af september 2003 indrapporterede små virksomheder 1077 sager⁹⁰. I juli 2003 begyndte man at foretage regelmæssige detaljerede analyser af specifikke emner, hvoraf det første var gensidig anerkendelse af ikke-harmoniserede produkter. I kommende analyser vil man se nærmere på problemer inden for e-handel. I 2002 tilrettelagde enkelte EIC'er særlige konferencer, ligesom man offentliggjorde dokumenter og pjecer for at rette op på det informationsunderskud, som viste sig ved anvendelsen af mekanismen. Ved den årlige konference blandt EIC'er i oktober 2003 drøftede man også, hvordan man kan udnytte resultaterne bedre. Øget samarbejde mellem EIC'er, deres værter, medlemsstaterne og Kommissionen kan forbedre situationen for små virksomheder. Kommissionen fører jævnligt tilsyn med, hvordan resultaterne anvendes, ligesom den udarbejder modeleksempler på bedste praksis. Ved at anvende det andet IPM-instrument, **onlinehøringerne**, kan alle Kommissionens tjenestegrene udforme velstrukturerede, internetbaserede spørgeskemaer. Ved hjælp af velstrukturerede spørgeskemaer kan Kommissionens tjenestegrene indhente helt friske og statistisk gyldige høringsresultater. Målet med denne nye form for høring er at gøre det hurtigere, lettere og mere effektivt at arbejde med de indsamlede meningstilkendegivelser. Begge redskaber fremmes gennem "Your Voice in Europe".

I maj 2003 udpegede Kommissionen nye medlemmer til **Erhvervskammeret under Gruppen for Erhvervspolitik**, som er et rådgivende råd på højt plan med deltagelse af eksperter fra erhvervslivet – primært repræsentanter for SMV'er, fagforeninger og akademiske kredse. Kammeret er blevet udvidet fra 35 til 45 medlemmer og omfatter nu 11 eksperter fra de tiltrædende lande. Siden november 2000 har de to enheder i Gruppen for Erhvervspolitik (Erhvervskammeret og generaldirektørerne med ansvar for erhvervsliv og SMV'er i medlemsstaterne) rådgivet Kommissionen om alle større erhvervspolitiske initiativer. Kommissionen har desuden fortsat afholdt **regelmæssige møder med europæiske erhvervsorganisationer**, idet den har lagt særlig vægt på de organisationer, som repræsenterer SMV'er og har en horisontal tilgang.

Man har for nylig etableret et **europæisk testpanel for erhvervslivet (European Business Test Panel - EBTP)**, som skal føre samråd med op til 3 000 virksomheder fra seks store sektorer⁹¹ i de nationale økonomier. 1 288 små virksomheder deltag. EBTP, som supplerer andre former for høring, rummer den klare fordel, at man sikrer hurtig adgang til meningstilkendegivelser fra virksomhederne og repræsenterer paneuropæiske synspunkter.

I 2003 iværksatte man foranstaltningen **SUN&SUP** inden for rammerne af aktionen PAXIS (Pilot Action of Excellence on Innovative Start-ups)⁹². SUN&SUP er et dobbelt netværk, som repræsenterer de europæiske iværksættere. Det ene netværk består af repræsentanter for nystartede virksomheder, og det andet består af udbydere af tjenesteydelser til disse. De to netværk vil samarbejde for at forbedre vigtige tjenesteydelser på europæisk plan. De vil

⁹⁰ Herunder selvstændige erhvervsdrivende. Dette tal svarer til 23 % af det samlede antal sager, der blev rapporteret af store som små virksomheder. I perioden 2000-2002 blev der indsamlet omkring 23 900 sager fra små virksomheder, herunder selvstændige erhvervsdrivende, svarende til omkring 65 % af det samlede antal sager, der blev rapporteret af store som små virksomheder.

⁹¹ Fremstilling, konstruktion, engros- og detailhandel, transport og kommunikation, finansiel formidling og andre tjenesteydelser.

⁹² <http://www.cordis.lu/paxis/>

desuden forelægge Kommissionen anbefalinger vedrørende etablering af et "talerør for nyetablerede europæiske virksomheder".

Den kontrahent, som Kommissionen har givet til opgave at tilvejebringe oplysninger til SMV'er og håndværksvirksomheder om standarder, certificering, kvalitet og normer samt at tilrettelægge **SMV'ernes deltagelse i standardiseringsorganerne** på nationalt, europæisk og internationalt plan, vil fortsætte sit arbejde indtil juli 2004 på baggrund af fornyelsen af den tjenesteydelsesaftale, som blev indgået i 2003⁹³.

Blandt de mange andre eksempler på Kommissionens tjenestegrenes høring af små virksomheder kan nævnes den offentlige høring, som man i oktober 2003 iværksatte som led i midtvejsevalueringen af **Handlingsplanen eEurope 2005**⁹⁴, og ad hoc-høringerne om forslag vedrørende beskatning, såsom høringen om prøveordningen vedrørende hjemstatsbeskatning af SMV'er (se afsnit 7 i annekset)⁹⁵.

Den europæiske organisation for håndværk og små og mellemstore virksomheder, UEAPME⁹⁶, står i bilaget til Kommissionens meddelelse fra 2002 om **den europæiske sociale dialog**⁹⁷ opført som en af de organisationer, der høres i henhold til traktatens artikel 138. I **topartsdialogen** har man fortsat taget hensyn til de europæiske SMV'ers situation i 2003 ved at inddrage UEAPME i den tværfaglige sociale dialog i Europa. Som medunderskriver af arbejdsmarkedets parter fælles tværfaglige og flerårige arbejdsprogram for 2003-2005⁹⁸ har UEAPME ydet en stor indsats med hensyn til at gennemføre de foranstaltninger, der var planlagt for 2003, herunder den ajourførte fælles erklæring om handicappede arbejdstagere, den første årlige rapport om gennemførelsen af viften af aktioner rettet mod livslang udvikling af kompetencer og kvalifikationer, seminarerne om mobilitet, stress og ligebehandling af mænd og kvinder, omlægningsarbejdet, som resulterede i en fælles tekst i oktober, og forhandlingerne om stress på arbejdspladsen, som man indledte i september. Repræsentanter for SMV'er deltager også i den sociale dialog på sektorplan. Hvad angår **trepartsdialogen**, har UEAPME og repræsentanter for dens medlemsorganisationer deltaget i arbejdsgivernes delegation ved det sociale treparts-møde. UEAPME har desuden fortsat deltaget i samordningsprocesserne vedrørende beskæftigelse, makroøkonomiske spørgsmål, beskæftigelse og uddannelse på europæisk plan. Endelig skal det nævnes, at en række projekter vedrørende **arbejdsmarkedsforhold og social dialog**, som Kommissionen finansierer, fremmes af eller har deltagelse af organisationer på nationalt og regionalt plan, som repræsenterer små virksomheder.

2.4.2. Konklusioner og anbefalinger

Høring af små virksomheder er et område, hvor man i de tidligere rapporter om gennemførelsen af chartret har påpeget en skillelinje mellem de medlemsstater, som systematisk fører samråd med små virksomheder, og dem, som ikke gør det. Selv om mængden af nye initiativer på dette område er begrænset, har man alligevel observeret

⁹³ Denne aftale vedrører et begrænset antal standarder;

⁹⁴ <http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/craft/craft-priorities/craft-standardisation.htm>.

⁹⁵ Meddelelse fra Kommissionen, "eEurope 2005: Et informationssamfund for alle", KOM(2002) 263, endelig, 28.5.2002, www.europa.eu.int/information_society/eeurope

⁹⁶ http://europa.eu.int/comm/taxation_customs/taxation/consultations/home_state_sme.htm

⁹⁷ Et organ, som repræsenterer omkring 7 mio. SMV'er og håndværksvirksomheder i hele EU.

⁹⁸ "Den europæiske sociale dialog som drivkraft bag modernisering og omstilling", KOM(2002) 341, endelig, 26.6.2002.

⁹⁹ Findes på adressen

http://europa.eu.int/comm/employment_social/soc-dial/social/index_en.htm.

opmuntrende tendenser i løbet af det seneste år. For eksempel er udvekslingsprogrammerne mellem de offentlige myndigheder og SMV'erne i Nederlandene og Det Forenede Kongerige en nyskabende model. Desuden ser man tegn på en øget indsats på dette område i det nyligt etablerede nationale råd for konkurrenceevne og udvikling i Grækenland og den intensiverede dialog med erhvervsorganisationerne i Frankrig.

Alt i alt viser de generelle beskrivelser af høringen af små virksomheder i de nationale rapporter om gennemførelsen af chartret, at flere lande har fået veletablerede systemer på plads. Medlemsstaterne og Norge anvender **en bred vifte af høringsmekanismer**, som varierer fra obligatorisk til uformel høring, fra regelmæssige kontakter til høringer om særlige emner og fra permanente ordninger til særlige møder. **Observatorier** og andre systemer til regelmæssig indsamling af meningstilkendegivelser fra SMV'er synes også at være ret udbredte, således som det i år anføres af Grækenland, Spanien, Nederlandene og Østrig. En af metoderne til at lette kontakten mellem den offentlige forvaltning og SMV'erne består i at udpege en særlig **SMV-repræsentant**. Tyskland synes stadig at være det eneste land, der har udpeget en sådan repræsentant i form af *forbundsregeringens repræsentant for SMV'er*.

Høringsmekanismerne varierer fra land til land afhængigt af de nationale omstændigheder. På den ene side synes de regulerede, obligatoriske og permanente ordninger, bl.a. på forbundsplan i Belgien og Østrig, at give gode resultater, men de kan være vanskelige at kopiere i andre lande. På den anden side synes de intensive uformelle høringer, f.eks. i Irland, også at være et effektivt middel til at tage hensyn til SMV'ernes problemer i den politiske beslutningsproces. Det kan reelt kun sikres, at nye politikker gavner små virksomheder, hvis virksomhederne bliver hørt på et tidligt tidspunkt i den politiske beslutningsproces.

Best-projektet om høring af interessenter ved udformning af politikken vedrørende små virksomheder på nationalt og regionalt plan, som er en af nøgleaktionerne i handlingsplanen om iværksættervirksomhed, vil gøre det muligt at foretage en grundigere analyse af situationen i de forskellige lande.

– <i>Regelmæssige møder mellem særlige SMV-kontaktpunkter eller ministerier og erhvervsorganisationer er nødvendige for at opretholde konstant udveksling af information og modtage nye input. Disse skal kombineres med specialhøringer, internetbaserede høringer eller andre høringer eller ekspertgrupper.</i>– <i>Høringerne skal finde sted så tidligt som muligt i processen.</i>– <i>Det anbefales at udpege den generelle tendens i holdningen hos små virksomheder og gennemføre statistisk relevante undersøgelser om konkrete politiske spørgsmål.</i>– <i>Medlemsstaterne og Norge opfordres til at bidrage aktivt til Best-projektet om høring af interessegrupper i forbindelse med udformningen af politikken vedrørende små virksomheder på nationalt og regionalt plan.</i>

Mange lande beretter, at de afholder regelmæssige møder med erhvervsorganisationerne. Man skal dog huske på, at disse møder kun er til gavn, hvis der sikres **gensidig informationsudveksling** mellem erhvervslivets repræsentanter og de offentlige myndigheder. Ideelt set skulle erhvervsorganisationer også kunne deltage i fastsættelsen af dagsordenen for disse møder for at undgå, at udbuddet af emner til drøftelse bliver for begrænset. Ellers risikerer man, at emner, som volder virksomhederne store problemer, men som ikke nødvendigvis anses for at berettige til høring af virksomhederne, udelades fra dagsordenen. Dette kan f.eks. være spørgsmål vedrørende handel, miljø, uddannelse, tjenesteydelser af almen interesse eller infrastruktur.

- *Møder med erhvervsorganisationerne skal åbne mulighed for en hensigtsmæssig dialog.*
- *Erhvervsorganisationerne skal have indflydelse på hvilke emner, der drøftes.*

For at optimere bidragene fra virksomhederne og sikre, at der tages behørigt hensyn til dem, skal antallet og omfanget af høringerne modsvares af en **tilstrækkelig analysekapacitet** i den offentlige forvaltning. Offentliggørelse af meningstilkendegivelser fra erhvervslivet og resultater af høringer eller anvendelse af andre midler såsom konsekvensanalyser af lovgivning bidrager til at øge gennemsækeligheden og sikrer, at der faktisk tages hensyn til disse holdninger. Dette er allerede tilfældet i nogle lande såsom Luxembourg, Finland, Sverige og Norge.

- *De offentlige forvaltninger skal sikre, at de har tilstrækkeligt med menneskelige ressourcer til at analysere resultaterne af høringerne.*
- *Det anbefales at offentliggøre resultaterne af høringerne.*

Kommissionen lægger megen vægt på at forbedre sin dialog med de små virksomheder. Vedtagelsen af de generelle principper og minimumsstandarden for høring er et skridt i denne retning. Med handlingsplanen om iværksættervirksomhed og den tilhørende nøgleaktion om større lydhørhed over for små og mellemstore virksomheder lægger man op til yderligere ambitiøst arbejde i denne henseende.

ANNEKS

SAMMENFATNING AF DE NATIONALE RAPPORTER OG KOMMISSIONENS AKTIVITETER INDEN FOR DE ØVRIGE CHARTEROMRÅDER

1. Iværksætteruddannelse

"Der vil i Europa blive sat ind på at fremme iværksætterånden og nye færdigheder i en tidligere alder. Der skal på alle skoletrin undervises i erhvervsforhold og iværksættervirksomhed. Særlige forretningsrelaterede moduler bør være en væsentlig bestanddel i undervisningen på sekundærtrinnet og på universitetsniveau.

Vi vil tilskynde til og fremme unges iværksætterforehavender og udforme passende uddannelsesprogrammer for ledere i små virksomheder."

Indikatorer og mål

Det Forenede Kongerige har fastlagt et mål om at øge det antal personer, der overvejer at starte egen virksomhed. Den endelige rapport om et nyt projekt om iværksætteruddannelse (se afsnittet om Kommissionens aktiviteter nedenfor), som koordineres af Kommissionen, foreslår en række indikatorer, der kan anvendes i forbindelse med fastlæggelsen af mål.

Medlemsstaterne

De fleste af de nye foranstaltninger inden for **de gymnasiale uddannelser** omfatter tættere samarbejde med lokale virksomheder. Danmark fremmer *partnerskaber med virksomheder* på grundlag af kontrakter om f.eks. konkrete projekter i forbindelse med de endelige eksamener, efter- og videreuddannelse og jobswap-muligheder for lærere. Frankrig har iværksat en "*skole-erhvervsuge*", som har til formål at udvikle samarbejdet mellem virksomheder, skoler og elever. I Irland har Celtic Enterprises⁹⁹ udviklet et *initiativ til iværksætteruddannelse*, som giver eleverne en førstehandsoplevelse af iværksætterkultur. I Italien giver den nye "*reform af undervisningssystemet*" elever på gymnasialt niveau i alderen 15 år og opefter mulighed for at gennemføre undervisningen på andet niveau som en del af en praktikbaseret ordning. Endelig har Norge lanceret et nyt program under navnet "*Elevvirksomheder*", som er rettet mod skoleelever i alderen 13-16 år.

Andre initiativer på gymnasialt niveau omfatter den østrigske "*pakke med undervisningsmaterialer til iværksætteruddannelse*", som stilles til rådighed for alle østrigske skoler på gymnasialt niveau i skoleåret 2003/2004 både i papirformat og på cd-rom. Det Forenede Kongerige stiller 60 mio. GBP (ca. 85 mio. EUR) til rådighed for skoler på gymnasialt niveau i 2005-2006 med henblik på at støtte iværksætterundervisningen. Derudover samarbejder erhvervsrådgivere med 1 000 skoler på gymnasialt niveau i dårligt stillede områder med det formål at opfylde de erhvervsmæssige forpligtelser, rådgive skolelederne om, hvordan de forbedrer forbindelserne med erhvervslivet, og fremme anvendelsen af virksomhedsteknikker i skoleledelsen.

På **regionalt plan** har den flamske og den franske del af Belgien indført iværksætterundervisning i skolerne på gymnasialt niveau. Den selvstyrende region Asturias i

⁹⁹ Et partnerskab etableret i samarbejde mellem de sydøstlige County Enterprise Boards og udviklingsorganisationer i det vestlige Wales.

Spanien har endvidere lanceret uddannelsesprogrammet "*Empresa joven europea*" (Unge europæiske virksomheder) i skoleåret 2003-2004.

Med hensyn til undervisningen på **universitetsniveau** har Belgien etableret et *professorat i iværksætterkultur* på Solvay Business School for at fremme iværksætterånden blandt kommende kandidater. Det danske handlingsprogram for dansk selvstændighedskultur foreslår, at der oprettes en *MBA i iværksætteri og innovation* og en uddannelse for forskere i iværksætterånd og innovationsforvaltning. Danmark har desuden lanceret et "*iværksætterbarometer*", som måler iværksætteraktiviteten og -bevidstheden blandt de studerende. Ud fra resultaterne heraf uddeles der hvert år en pris til *Årets Iværksætteruniversitet*. I Det Forenede Kongerige er der etableret et koordinationsteam til forbedring af de studerendes beskæftigelsesegnethed (*Enhancing Student Employability Coordination Team*) med henblik på at sikre bredere integration af arbejdsrelaterede færdigheder på området for videregående uddannelse. Den norske iværksætterskole udvikler i øjeblikket en toårig uddannelse i iværksætterånd på universitetsniveau.

Der er iværksat mange nye initiativer for at fremme **den kommercielle udnyttelse af forretningsidéer og større tilknytning til erhvervslivet på universitetsniveau**. Belgien har etableret et *iværksættercenter* på Université Libre i Bruxelles, som skal støtte og fremme etableringen af virksomheder blandt universitetets studerende og identificere "sovende" projekter iværksat af grupper af forskere og studerende. Den danske regering støtter *partnerskaber* mellem universiteter og organisationer, der fremmer iværksætterkultur. Irland har i det seneste år arbejdet intensivt med de videregående uddannelse med henblik på at forbedre de systemer og procedurer, der benyttes i forbindelse med den kommercielle udnyttelse af forskning. Man har bl.a. støttet *akademiske kurser i iværksætterånd* på to højere læreanstalter. Den nationale ordning "*IBEC Business Education Links Scheme*" er desuden på vej til at blive etableret på mere end 100 skoler i Irland. Programmet styrker forbindelserne mellem virksomheder og skoler på gymnasialt niveau med henblik på at bibringe de studerende læringserfaringer, som forbereder dem til at spille en aktiv rolle i arbejds- og erhvervslivet. Endelig har Italien indført toårige kurser for kandidater, der benytter en ny undervisningsmetode med *virksomhedssimulering* i skolerne. Kurserne tilbydes af skolerne i samarbejde med lokale virksomheder.

På **regionalt niveau** er man i Det Forenede Kongerige i færd med at indføre "*Young Enterprise Graduate Programme*" på 13 videregående og højere læreanstalter i Wales med det formål at give de studerende mulighed for at få erfaringer med at etablere og drive deres egen virksomhed. Programmet er udformet med henblik på at fremme de holdninger og færdigheder, der er nødvendige for personlig succes, livslang læring og beskæftigelsesegnethed, og motivere de studerende til at overveje selvstændig beskæftigelse og etablering af egen virksomhed som fremtidige karrieremuligheder. Til dato har 56 studerende etableret 15 virksomheder på otte læreanstalter i Wales.

Nogle af de nye foranstaltninger omfatter **alle uddannelsesniveauer**. Danmark har lanceret et handlingsprogram for dansk selvstændighedskultur, som omfatter uddannelses- og undervisningsforanstaltninger på alle niveauer. Den franske minister for små og mellemstore virksomheder og ministeren for national uddannelse har indgået en *protokolafale* for at udvikle iværksætterånden inden for undervisning. Spanien har indført iværksætterånd som en målsætning, der skal opfyldes på hvert uddannelsesstrin. Der er desuden udarbejdet forskelligt støttemateriale, herunder en lærervejledning og en pakke kaldet "*Laboratorio empresarial*" (erhvervslaboratorium), som på en enkel og sjov måde beskriver, hvordan markedsøkonomien fungerer. På **regionalt niveau** har Wales i Det Forenede Kongerige etableret en handlingsplan for iværksætterkultur (*Action Plan for Entrepreneurship*), som har til formål at inspirere en ny

generation af iværksættere. Nordirland har også etableret en handlingsplan for iværksætteruddannelse (*Entrepreneurship and Education Action Plan*), som søger at integrere iværksætterkultur og -uddannelse.

I løbet af det seneste år er der udskrevet forskellige nye **konkurrencer for iværksættere**. Grækenland har indført en *årlig national konkurrence om udarbejdelse af de mest innovative og banebrydende forretningsplaner*. Konkurrencen er rettet mod studerende fra tekniske skoler, universiteter og tekniske universiteter. Siden 2002 har Østrigs simulerede virksomheder haft mulighed for at deltage i en *årlig kvalitetskonkurrence* og for at opnå kvalitetssymbolet ÜFA. I Det Forenede Kongerige har BBC's Tomorrow's World Live Show i samarbejde med Young Foresight-initiativet¹⁰⁰ afholdt en national konkurrence for unge om *udvikling af fremtidens produkter*. Mere end 300 skoler deltog, og nogle af opfindelserne er allerede blevet patenteret og forventes at blive markedsført i 2004.

Hvad angår **information om og forskning i iværksætteruddannelse**, har den vallonske del af Belgien som en del af handlingsplanen "*Plan 4x4 pour entreprendre*" etableret "*FREE Foundation*", som skal forske i iværksætterkultur og koordinere alle aktionerne under handlingsplanen. Danmark planlægger at etablere en internetbaseret portal for iværksætteruddannelse. Her skal der samles eksempler på god praksis og andet relevant materiale, og portalen skal også være et debatforum for lærere. Danmark driver også en mobil udstilling, der består af multimediepræsentationer og workshopper, som er tilrettelagt for at skabe øget opmærksomhed blandt skoleelever på gymnasialt niveau. Som en del af de etablerede "one-stop-shops" (kontaktpunkter) for unge (Youth Entrepreneurship Counters) er Grækenland ved at etablere et *observationscenter for unge iværksættere* (www.paratiritirio.gr). Centret skal forske i iværksættervirksomhed for at blive i stand til at vejlede unge, der ønsker at starte egen virksomhed.

Frankrig og Nederlandene: Fremme af god praksis i iværksætteruddannelse

Den rådgivende kommission om iværksætteruddannelse i Nederlandene, som blev nedsat i 2000, søger at fremme pilotprojekter og indsamle gode eksempler, der nemt kan kopieres af andre uddannelsesinstitutioner, lige fra grundskole- til universitetsniveau. Økonomiministeriet har ydet støtte til udviklingen af undervisningsmetoder og -materialer og til andre aktiviteter, f.eks. seminarer og kurser for lærerne. I perioden 2000-2002 blev der ydet støtte til mere end 130 iværksætterprojekter på alle uddannelsesniveauer. Den nuværende strategi fokuserer på, hvordan disse pilotprojekter skal spredes til andre skoler. Noget nyt i denne tilgang er, at de nationale myndigheder arbejder sammen med projektlederne, da det er dem, der ved mest med hensyn til arbejdet i praksis, den organisation, der er nødvendig for f.eks. at opnå konkret integration i læseplanen, og hvordan andre parter, herunder virksomheder, bedst kan involveres. Der udarbejdes praktiske vejledninger til skolerne. Der kommer også en markedsføringsfase, hvor projekterne udbredes som nøglefærdige eller skræddersyede moduler eller programmer. I første fase fremmes eksemplerne på god praksis inden for erhvervsuddannelsesinstitutioner og højere læreanstalter. Afhængigt af de opnåede resultater vil det samme blive gentaget på folkeskole- og gymnasieniveau i 2004.

I Frankrig blev *Observatoire des Pratiques Pédagogiques en Entrepreneuriat* (center til overvågning af uddannelsesmæssig praksis, OPPE) etableret i 2001 på initiativ af det franske undervisningsministerium, forskningsministerium og ministerium for økonomi, finans og

¹⁰⁰ En initiativ, der skal hjælpe 13-14-årige med at designe og udforme fremtidens produkter med støtte fra uddannede lærere og mere end 1 000 vejledere fra erhvervslivet.

industri og med hjælp fra APCE, agenturet for virksomhedsopbygning. Målet er at registrere og fremme de gennemførte foranstaltninger og de vigtigste pædagogiske værktøjer, der bruges på alle niveauer i uddannelsessystemet inden for iværksættervirksomhed, og at fremme udvekslingen af god praksis og skabe synergier mellem de forskellige aktører. Observationscentrets arbejde fokuserer på en national database, som i tidens løb kommer til at omfatte alle niveauer af uddannelsessystemet: grundskole, gymnasial uddannelse samt højere og videregående uddannelse. I april 2002 lancerede centret et websted, <http://www.entrepreneuriat.net>, der giver fri adgang til databasen og forskellige ressourcer i forbindelse med iværksætteruddannelse. Webstedet, som blev besøgt 41 000 gange i perioden april-december 2002, forventes at blive besøgt 150 000 gange i 2003. Observationscentret har indsat alle de foranstaltninger, der er gennemført på området for højere uddannelse, i et katalog og har i samarbejde med det franske undervisningsministerium gennemført en undersøgelse af de gymnasiale uddannelser. Det har fokuseret på at forbedre webstedet, udbrede det udførte arbejde og udarbejde metoder til vurdering af foranstaltningerne.

Kommissionen

En **opfølgning af Best-projektet om iværksætteruddannelse fra 2001**¹⁰¹ blev gennemført i 2002-2003 med det særlige formål at identificere en realistisk metode til opnåelse af konkrete og målelige fremskridt på dette område. Den endelige rapport fremhæver de politiske foranstaltninger og strategier, der vil muliggøre fremskridt, og foreslår de aktioner, der skal gennemføres på forskellige niveauer i europæisk sammenhæng. I konklusionerne understreges det, at den konkrete indsats skal tage udgangspunkt i et velstruktureret samarbejde mellem forskellige afdelinger i de nationale administrationer, og at der skal iværksættes aktive fremme- og støtteforanstaltninger, da skoler og lærere har en stor grad af autonomi.

I mellemtiden er der lanceret et **nyt Best-projekt**, som lægger vægt på programmer i gymnasieskolerne, hvor de studerende driver **minivirksomheder**. Disse ordninger er etableret i flere lande og yder et vigtigt bidrag til udviklingen af de unges iværksætterfærdigheder. De endelige resultater af projektet vil foreligge i begyndelsen af 2005.

I henhold til **arbejdsprogrammet for opfølgning af uddannelsessystemernes mål i Europa**¹⁰² skal der via uddannelse skabes en forståelse for værdien af virksomheder og modeller for vellykket iværksættervirksomhed. Det fremsætter forslag om en arbejdsgruppe, som skal inddrage iværksætterkultur i de otte kernekompetenceområder, der anses for at være nødvendige for alle i det videnbaserede samfund. Det benytter en bred definition af uddannelse i iværksætterfærdigheder og -evner, som omfatter udviklingen af visse personlige kvaliteter, herunder f.eks. evnen til at administrere ens egen læring samt stærke personlige og sociale evner, og understreger behovet for øget bevidsthed om selvstændig virksomhed som en karrieremulighed.

Værktøjssættet "**Entrepreneurship Education Toolkit**", som er udviklet af European Private Equity and Venture Capital Association (EVCA) med støtte fra Kommissionens Gate2Growth-initiativ (se afsnit 2.2.1), udbredes fortsat til højere uddannelsesinstitutioner og oversættes med støtte fra Kommissionen til nederlandsk, italiensk, spansk, fransk og tysk.

¹⁰¹ http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/support_measures/training_education/index.htm
¹⁰² Rådets dokument nr. 6365/02 af 20.2.2002. Arbejdsprogrammet blev hilst velkommen af Det Europæiske Råd i Barcelona, 15.-16. marts 2002.

Projektet om **opbygning af ledelseskapalet**, som blev lanceret i 2002 med deltagelse af både medlemsstater og kandidatlande, forventes at resultere i en endelig rapport i begyndelsen af 2004 med en redegørelse for den aktuelle situation med hensyn til lederuddannelse i små og mellemstore virksomheder. Resultaterne vil blive brugt som input i forbindelse med udarbejdelsen af politikker for iværksætterundervisning til voksne.

I 2003 blev **Gate2Growth Finance Academia**¹⁰³ lanceret med støtte fra Kommissionen. Formålet med dette netværk er at opbygge og støtte et reelt åbent fælleseuropæisk netværk af akademikere, forskere m.v. og at blive den europæiske reference for støtte, udarbejdelse og udbredelse af akademisk forskning og undervisning i krydsfelterne mellem iværksættervirksomhed, innovation og finans.

2. Billigere og hurtigere virksomhedsetablering

"Virksomhedernes udgifter til etableringen bør udvikle sig, så de bliver de mest konkurrencedygtige i verden. De lande, der har de længste og tungeste godkendelsesprocedurer for nye virksomheder, bør tilskyndes til at komme på højde med de hurtigste. Der bør skabes flere muligheder for online adgang til registrering."

Indikatorer og mål

Spanien, Irland og Portugal har fastlagt kvantitative mål for en mindskelse af den tid, det tager at etablere en virksomhed. **Spanien** vil reducere etableringstiden med 50 % inden 2006 til 42 dage, **Irland** ønskede at reducere den til tre dage inden midten af 2003, og **Portugal** ønskede at opnå en mindskelse på 50 % inden 2003 til ca. 5-12 dage. **Portugal** ønsker endvidere at sænke den tid, det tager for at opnå en næringsbevilling, med 50 % til 75 dage inden 2004.

Medlemsstaterne

For at sænke **udgifterne** til virksomhedsetablering fritager Tyskland nystartede virksomheder fra medlemskab af handels- og industrikamre samt håndværksråd i de første fire år af virksomhedernes eksistens.

Siden den forrige rapport har flere lande indført foranstaltninger til **forenkling af procedurerne og mindskelse af etableringstiden for nye virksomheder**. Belgien har etableret "*Banque-Carrefour des Entreprises*" (BCE), et centralt virksomhedsregister og et kontaktpunkt for virksomhedsregistrering (*one-stop-shop*). BCE modtager oplysninger fra kontaktpunkterne og registrerer dem centralt til brug for alle tjenestegrene under den offentlige forvaltning. Hver virksomhed tildeles et unikt id-nummer. Etableringen af BCE, kontaktpunkterne og det unikke id-nummer vil reducere etableringstiden og minimere de administrative formaliteter.

Told og Skat i Danmark har meddelt, at det fra og med den 1. maj 2003 højst tager tre arbejdsdage at registrere og ændre virksomhedsoplysninger. Told og Skat har endvidere udviklet en interaktiv håndbog med oplysninger om, hvordan man registrerer en virksomhed. Håndbogen kaldes "*Registreringsguide*" og findes på www.toldskat.dk.

Tyskland har lanceret initiativet "*Bürokratieabbau*" (initiativ til bekæmpelse af bureaukratiet), som bl.a. søger at forkorte registreringstiden for nye virksomheder. Tyskland er også i gang med at ændre håndværkslovgivningen, så der for "*simple aktiviteter*" ikke længere kræves et

¹⁰³ <http://www.gate2growth.com/FinanceAcademia.asp>

håndværksmesterdiplom eller -certifikat¹⁰⁴. Grækenland har indført flere forbedringer med henblik på at gøre det nemmere at etablere virksomhed. Virksomheder skal kun aflevere *en erklæring om opstart af aktiviteter*, og etableringstiden er reduceret fra en uge eller måned, afhængigt af virksomhedstype, til en halv time.

Spanien: Drastiske reduktioner i registreringstiden for virksomheder og onlineregistrering

Projektet "Nueva Empresa" (ny virksomhed), www.circe.es/portal, iværksat af det spanske generaldirektorat for små og mellemstore virksomheder, omhandler en juridisk status for en ny type aktieselskaber, som er specielt tilpasset meget små virksomheder. Selskabsformen blev etableret den 1. juni 2003 og sikrer, at personlige og virksomhedsmæssige aktiver forbliver separate. Projektet omfatter forenkledede administrative procedurer, et forenklet bogføringssystem samt fordelagtige finansielle og skattemæssige rammer. Iværksættere tilbydes desuden rådgivning og tjenester gennem CIRCE (informationscenter og virksomhedsetableringsnetværk, som er sammensat af et net af kontaktpunkter for rådgivning af iværksættere (PAIT)).

Et elektronisk dokument (DUE) indeholder alle oplysninger til registrering af virksomheder med den nye virksomhedsstatus. DUE sikrer, at nye virksomheder kan oprettes på 48 timer og reducerer det antal formularer, der skal udfyldes. Virksomheder kan i øjeblikket etableres elektronisk ved hjælp af det elektroniske behandlingssystem under CIRCE¹⁰⁵ i de selvstyrende pilotregioner Madrid, Murcia og Valencia. Det forventes, at CIRCE-netværket udvides til de øvrige selvstyrende regioner gennem samarbejdsaftaler med forskellige organisationer (udviklingsagenturer, brancheorganisationer, handelskamre osv.).

I henhold til oplysningerne fra Spanien har det i gennemsnit taget 8,53 dage, inkl. weekender og helligdage) fra det første besøg på PAIT til færdiggørelsen af den elektroniske proces, herunder indledende rådgivning og faktisk behandling, og behandlingstiden fra aftale med notaren til registrering i handelsregistret har været 57,6 timer (ekskl. weekender og helligdage). Via den personlige, ikke-elektroniske procedure, som blev etableret den 2. juni 2003, var der endvidere pr. 23. oktober 2003 udstedt 1 181 beviser for registrering af virksomhedsnavn til 534 virksomheder. Den gennemsnitlige tid mellem udstedelse af bevis for virksomhedsnavn og registrering af virksomheden i det regionale handelsregister er i dag 15 dage sammenlignet med tidligere 30-60 dage.

I henhold til disse oplysninger har Spanien tilsyneladende for længst opfyldt målet om at halvere etableringstiden til 42 dage inden 2006.

¹⁰⁴ Det tyske håndværksråd (ZDH) har i dets skriftlige bemærkninger udtrykt stærk tvivl om virkningen af ændringen af håndværksloven. De mener, at loven for små virksomheder, hvori håndværksloven indgår, kun har marginal betydning for en begrænset del af de små virksomheder, selv om loven fra starten var et ambitiøst forslag.

¹⁰⁵ Den elektroniske STT-CIRCE-plattform består af et centralt it-system, der bruger internettet til at forbinde alle de organisationer, der er ansvarlige for at etablere (registrere) og lancere nye virksomheder, ved at sende og modtage alle de oplysninger, der skal bruges i forbindelse med de forskellige procedurer. Det er derfor en it-applikation til eGovernment baseret på multi-procedure/multi-administration. Sikkerheden og fortroligheden for oplysningerne sikres ved hjælp af elektroniske signaturcertifikater for alle datatransmissioner, der udføres på denne måde. Systemet giver også iværksætteren mulighed for i realtid at se den aktuelle status for hans ansøgning via internettet. I perioden 14. juli-31. oktober 2003 blev der etableret i alt 46 virksomheder ved hjælp af denne elektroniske procedure i pilotregionerne, og andre 16 var under registrering i oktober 2003.

På linje med det eksempel, Spanien har etableret, udvikler Østrig en infrastruktur til *hurtigere registrering af virksomhedsetableringer*, som sikrer, at det kan ske inden for 48 timer, samtidig med at det samme høje niveau for retssikkerhed opretholdes.

To år efter indførelsen af *kontaktpunkter for fremstillingssektoren i Italien* er der sket en bemærkelsesværdig reduktion i etableringstiden for virksomheder fra 22 til seks uger. Antallet af procedurer er reduceret fra 21 til 12, og omkostningerne er faldet fra 7 700 EUR til 3 516 EUR. For enkeltpersoner er antallet af procedurer til etablering af nye aktiviteter faldet fra 11 til 5, etableringstiden er faldet fra 16 uger til kun en uge, og omkostninger er faldet fra 1 150 EUR til 340 EUR.

Efter ændringen af den østrigske handelslov i 2002 registreres virksomheder i Østrig på ca. seks dage, og antallet af dokumenter, der skal afleveres i forbindelse med ansøgningen, er også faldet.

Efter etableringen af *samlede kontaktpunkter* af det flamsktalende samfund og den vallonske region af Belgien på **regionalt niveau** har hovedstadsregionen Bruxelles etableret et lignende kontaktpunkt.

Østrig (www.help.gv.at), Sverige (www.foretagsregistrering.se) og Norge (<https://nbr.brreg.no>) er nu også begyndt at **registrere virksomheder online**.

Andre strategier til fremme af virksomhedsetablering omfatter den tyske "*Ich-AG*"-tilskud, som har til formål at opmuntre ledige til at blive selvstændige. Ledige hjælpes til at blive selvstændige gennem socialsikring, hvis de forventer en indkomst på højst 25 000 EUR i de første år. Indtil august 2003 havde ca. 52 000 personer udnyttet tilskuddet til at etablere en virksomhed. Italien har indført to *skattefradragsordninger* for virksomhedsinitiativer, der iværksættes af fysiske personer. Disse omfatter lempelse af regnskabskravene, fradrag i de direkte skatter og mulighed for rådgivning. Desuden er der indført to nye *støtteforanstaltninger* for at afskaffe de vanskeligheder, som små, nyetablerede virksomheder står overfor, ved at tilbyde dem hjælp til at søge kapital og yderligere assistance i opstartsfasen. Det Forenede Kongerige har offentliggjort en handlingsplan for nyetablerede virksomheder, "*A Comprehensive Strategy for Start-ups: Encouraging a more dynamic start-up market*", inden for den politiske ramme "*Small Business and Government – The Way Forward*", som identificerer syv strategiske temaer, der har til formål at fremme iværksættervirksomhed og hjælpe små virksomheder med at skabe fremgang og vækst. Der arbejdes på at udsende en handlingsplan for hvert tema. På **regionalt plan** har Nordirland i Det Forenede Kongerige lanceret en strategi til fremme af iværksættervirksomhed ("*Accelerating Entrepreneurship Strategy*"). Det overordnede mål med strategien er at motivere personer med iværksætterevner til at involvere sig i bæredygtige, nye virksomhedsetableringer ved at tilvejebringe et støtemiljø for iværksættere.

3. Bedre lovgivning og regulering

"Medlemsstaternes konkurslovgivning bør vurderes på baggrund af bedste praksis. Erfaringerne fra benchmarking-arbejdet bør kunne føre til en forbedring af den aktuelle praksis i EU.

Ny lovgivning på nationalt plan og EF-plan bør gennemgås for sin virkning på små virksomheder og iværksættere. Medlemsstaternes og EU's bestemmelser bør så vidt muligt forenkles. Regeringerne bør indføre brugervenlige forvaltningsdokumenter.

Små virksomheder kunne undtages fra visse retlige forpligtelser. Kommissionen kunne i denne forbindelse forenkle konkurrencereglerne, så det bliver lettere for de små virksomheder at overholde dem."

Indikatorer og mål

Sverige og Det Forenede Kongerige har fremlagt et mål om at udføre lovgivningsmæssig konsekvensanalyse i forbindelse med alle lovgivningsforslag, og **Irland** har fastlagt et mål om at anvende det for al primær lovgivning¹⁰⁶. **Belgien, Danmark og Nederlandene** har alle fastlagt et mål om at mindske den administrative byrde for virksomheder med 25 %.

Den erhvervspolitiske resultattavle for 2003 (Enterprise Policy Scoreboard) konkluderede, at billedet er broget med hensyn til lovgivningsmæssigt og administrativt miljø, og understregede, at problemerne med datatilgængelighed og -sammenlignelighed stadig ikke er løst. I de senere år er der registreret beskedne forbedringer, men de små og mellemstore virksomheder rapporterer, at de administrative byrder stadig er høje. Der er især et relativt stort antal små og mellemstore virksomheder i Frankrig, Belgien, Tyskland og Nederlandene, der rapporterede om problemer med administrative byrder i 2003, mens færre små og mellemstore virksomheder havde problemer i **Grækenland, Portugal og Spanien**.

Mange lande udfører i dag konsekvensanalyse af lovgivningen, men systemet er særligt veludviklet i **Tyskland, Nederlandene, Østrig, Finland, Sverige og Det Forenede Kongerige**¹⁰⁷. Ud fra de informationer, der er tilgængelige om denne indikator, er Sverige og Det Forenede Kongerige tæt på at opfylde deres mål på området.

Medlemsstaterne

Siden den forrige rapport er der iværksat nye foranstaltninger med henblik på at revidere **konkurslovgivningen** i de forskellige lande. Spaniens nye konkurslov præciserer og forenkler adgangen til konkursprocedurer. Loven omhandler som noget nyt støtte til fortsættelse af virksomheden, beskyttelse af arbejdspladser og respekt for arbejdstagernes rettigheder. Sverige har vedtaget en lov, som ligestiller alle kreditorer i forbindelse med en konkurs. Formålet med loven er at gøre det nemmere for insolvente virksomheder at rekonstruere virksomheden i samarbejde med kreditorerne i stedet for at skulle gå konkurs. I Det Forenede Kongerige er virksomhedsloven fra 2002 (*Enterprise Act 2002*), som har til formål at gøre det nemmere at redde levedygtige virksomheder og fremme en ny start efter en nedtur, trådt i kraft. Som et resultat af *Best-projektet om konkurs og ny start* har Norge iværksat et projekt om benchmarking af landets konkurslovgivning.

Finland: Juridisk nødhjælp – På vej mod et retfærdigt og rimeligt retssystem

¹⁰⁶ Irland: fra 0 % i 2001 og 2002 til 100 % for al primær lovgivning inden 2006; Sverige: 100 % for hele perioden 2001-2010; Det Forenede Kongerige: 100 % inden 2005.

¹⁰⁷ Det skal understreges, at indikatoren kun omfatter en del af en eventuelt bredere anvendt lovgivningsmæssig konsekvensanalyse. Omfattende konsekvensanalyser af lovgivning omfatter en lang række virkninger, herunder i forhold til miljø, forbrugere osv. I denne sammenhæng fokuseres der dog på konsekvensanalysernes dækning af virkningerne for erhvervslivet, markederne samt de små og mellemstore virksomheder. Indikatoren omhandler dermed ikke den potentielle dækning af virkningerne for forbrugerne eller miljøet, som kan være en del af et komplet system til konsekvensanalyse af lovgivningen. Det skal endvidere understreges, at pointtildelingen til indikatoren ikke nødvendigvis afspejler de kvalitative forskelle i medlemsstaternes systemer til konsekvensanalyse af lovgivning, hvilket kan være vigtigt. Indikatoren bør derfor tolkes med en vis forsigtighed.

Finland har separat lovgivning for konkursprocedurer (konkursloven) og omstruktureringsprocedurer (loven om omstrukturering af virksomheder). Konkurs er en likvidationsprocedure, mens omstrukturering søger at genoprette en virksomhed. Omstruktureringsprocessen indledes kun, hvis virksomheden kan gøres rentabel gennem omstruktureringen.

En begæring om omstrukturering tilsidesætter en konkursbegæring. Hvis en virksomhed har indgivet begæring om omstrukturering, kan den ikke erklæres konkurs. En konkursbegæring suspenderes derfor. Hvis omstruktureringsproceduren åbnes, bortfalder en eventuel konkursbegæring. Hvis omstruktureringsproceduren ikke åbnes, fortsættes behandlingen af konkursbegæringen. Omstrukturering er ikke længere mulig, hvis en konkursprocedure allerede er indledt.

Et lovforslag om en komplet revision af konkurslovgivningen er fremlagt i parlamentet. Det overordnede mål er at skabe mere retningsgivende og effektive konkursregler. Den nye lovgivning forventes at træde i kraft i løbet af sommeren/efteråret 2004.

Med hensyn til **konsekvensanalyse i forbindelse med lovgivning** vil Irland og Italien indlede en undersøgelse af deres konsekvensanalysesystemer. Det Forenede Kongerige har udsendt vejledningen "*Quick Guide to Regulatory Impact Assessment*" for at hjælpe politikerne med at finde ud af, om de skal udføre en konsekvensanalyse, og hvor de kan få hjælp og rådgivning. Der etableres også en *database over små virksomheder*, som vil blive brugt som en ressource for medarbejdere i ministerier, der har brug for at se tingene fra de små virksomheders perspektiv i forbindelse med politiske problemstillinger. Norge er i gang med at udvikle nye *retningslinjer for brugen af forudgående evaluering og et forslag til øget brug heraf*.

Flere lande har iværksat initiativer med henblik på at **forenkle lovgivningen**. For at gøre det nemmere at ansætte medarbejdere forenkler Danmark lovgivningen i forbindelse med de oplysninger, som virksomheder skal indberette om deres medarbejdere. Der er også nedsat en arbejdsgruppe, som skal undersøge mulighederne for at fritage iværksættere fra visse forpligtelser i opstartsfasen. Tyskland har iværksat et initiativ til afvikling af bureaukrati ("*Bürokratieabbau*"), som omfatter mere end 50 projekter, herunder reform af håndværkslovgivningen, effektivisering af loven om offentlige kontrakter, modernisering af arbejdspladsdekretet og mindskelse af den statistiske byrde for erhvervslivet. Listen over foranstaltninger vil løbende blive udvidet. Grækenland har etableret *et centralt kodificeringsudvalg*, som skal kodificere den gældende lovgivning. I Irland gennemfører skatteopkræverne for direkte skatter (Revenue Commissioners) et omstruktureringsprogram for at forbedre lovgivningen, herunder en konsolidering og modernisering af skattelovgivningen. En regeringshvidbog om bedre lovgivning er under udarbejdelse.

Nederlandene har nedsat "*et organ til meddelelse af modstridende bestemmelser*" (www.tegenstrijdigeregels.nl). Indtil videre er der modtaget op til 700 klager. Ud fra en undersøgelse af klagerne formuleres og anvendes ændringer i hele landet. Efter det nederlandske eksempel har Belgien etableret et "*kontaktpunkt for modstridende bestemmelser og administrative udgifter*", hvor enkeltpersoner og virksomheder kan indberette modstridende bestemmelser eller bestemmelser, som ikke umiddelbart kan anvendes.

Portugal har moderniseret og forenklet arbejdsmarkedslovgivningen og indfører et fælles kontaktpunkt for næringsbevillinger i den offentlige forvaltning. Portugal har endvidere revideret konkurrencelovgivningen. I Østrig indfører man en reform af den østrigske erhvervslovgivning med henblik på at tilføre den større juridisk klarhed og forenkle

anvendelsen heraf. Reformen vil indføre nye muligheder med hensyn til virksomhedsform, idet der tages særligt hensyn til enkeltmandsvirksomhedernes interesser. Finland er i gang med at forbedre udformningen og forvaltningen af lovudarbejdelsen, herunder lovgivningsmæssige alternativer og forskellige lovgivningsmidler. Et forslag til en ny og mere fleksibel selskabslov er også fremsat for at give virksomhederne mulighed for at tilrettelægge deres aktiviteter så effektivt som muligt. Sverige er begyndt at revidere alle love af betydning for erhvervslivet¹⁰⁸.

Det Forenede Kongerige har udsendt vejledningen "*No-Nonsense Guide to Government rules and regulations when setting up your business*". Denne vejledning samler for første gang oplysninger om de vigtigste lovgivningsspørgsmål, som iværksættere står overfor, på en brugervenlig, autoritativ og lettilgængelig måde fremstillet i klare og logiske trin med henvisninger til mere detaljerede oplysninger. Norge har nedsat et "*forenklingsforum*", som er det centrale kontaktpunkt mellem erhvervslivet og ministeren for handel og industri, som en del af regeringens indsats for at mindske den administrative byrde for virksomheder.

Kommissionen

Den endelige rapport om **Best-projektet om omstrukturering, konkurs og ny start** blev offentliggjort i efteråret 2003¹⁰⁹. Drøftelser med ekspertgruppen har resulteret i et sæt af indikatorer og benchmarks for fire emner: tidlig varsling, retssystem, ny start og tegn på fiasko. Rapporten præsenterer en strategi til forbedring på disse områder gennem eksempler på god praksis og en række politiske konklusioner.

Handlingsplanen om bedre og enklere lovgivningsmæssige rammer¹¹⁰ fra juni 2002 er nu ved at blive gennemført. Mens 2002 og begyndelsen af 2003 især var præget af formulering af politikker for bedre lovgivning, er Kommissionen nu gået videre til gennemførelsesfasen. Der aflægges primært beretning om gennemførelsen gennem den reviderede årlige rapport om bedre lovgivning¹¹¹.

Det seneste politiske initiativ var Kommissionens vedtagelse i februar 2003 af et bredt initiativ til **ajourføring og forenkling af fællesskabsretten**¹¹². Dette er et ambitiøst program for oprydningen og forenklingen af den sekundære fællesskabslovgivning gennem konsolidering, kodificering, ophævelse, forenkling samt organisering og præsentation af fællesskabsretten. De sektorer, der indtil videre er udvalgt til screening for eventuelle muligheder for forenkling, omfatter typegodkendelsessystemet for motorkøretøjer, markedsføringstilladelse til medicinske produkter og forarbejdede landbrugsprodukter. Programmet løber til begyndelsen af 2005. Første fase blev afsluttet i oktober 2003 med en rapport, som beskrev resultaterne og skitserede arbejdsprogrammet for den anden fase¹¹³.

¹⁰⁸ Svenskt Näringsliv (Confederation of Swedish Enterprise) og Foretagarnas Riksorganisation (Federation of Private Enterprises) i Sverige har i deres skriftlige bemærkninger begge anført, at der kun er opnået begrænsede resultater i forbindelse med SimpLex-enhedens arbejde under det svenske industri-, beskæftigelses- og kommunikationsministerium med hensyn til at forenkle reglerne og mindske den administrative byrde, og at der tydeligvis skal fastlægges mål for dette område.

¹⁰⁹ http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/support_measures/failure_bankruptcy/index.htm
¹¹⁰ KOM(2002) 278 endelig af 5.6.2002.

¹¹¹ Seneste rapport: "Better lawmaking 2003", COM(2003) 770 final, 12.12.2003.

¹¹² "Ajourføring og forenkling af fællesskabsretten", KOM(2003) 71 endelig af 11.2.2003.

¹¹³ Første rapport om gennemførelsen af indsatsplanen: "Ajourføring og forenkling af fællesskabsretten", KOM(2003) 623 endelig af 24.10.2003.

Et vigtigt element var den formelle vedtagelse i oktober 2003 af den **interinstitutionelle aftale om bedre lovgivning**, som blev foreslået af Kommissionen i handlingsplanen om bedre og enklere lovgivningsmæssige rammer. Aftalen mellem Kommissionen, Parlamentet og Rådet bekræfter målet om at forbedre og forenkle fællesskabslovgivningen. Den gentager Kommissionens tilsagn, der allerede blev fremsat i handlingsplanen fra juni 2002. Endvidere fastlægger den Parlamentets og Rådets forpligtelser med hensyn til bedre lovgivning samt medlemsstaternes forpligtelser, som navnlig vedrører bedre gennemførelse og anvendelse af fællesskabslovgivningen, lovgivningsmæssig konsekvensanalyse af vigtige ændringer og tilpassede beslutningsprocedurer i forbindelse med forslag om forenkling af fællesskabsretten. Et centralt element i aftalen er etableringen af en ramme for brugen af såkaldte "alternative instrumenter": samregulering og selvregulering.

Kommissionen er i gang med at gennemføre den nye metode til **konsekvensanalyse**, som blev introduceret som en del af handlingsplanen om bedre og enklere lovgivningsmæssige rammer. Den omfatter en analyse af den sandsynlige indvirkning af Kommissionens forslag på miljøet, beskæftigelsen og den sociale og arbejdsmarkedsmæssige situation samt økonomien, herunder erhvervslivet og små og mellemstore virksomheder. For alle større initiativer i Kommissionens årlige strategi for politikkerne og arbejdsprogram skal det ansvarlige generaldirektorat udarbejde en kortfattet, "foreløbig" konsekvensanalyse. For de forslag, der anses for at have en væsentlig økonomisk, miljømæssig eller social indvirkning, vil Kommissionen udarbejde udvidede konsekvensanalyser. På tidspunktet for vedtagelsen af arbejdsprogrammet for 2003 planlagde Kommissionen at gennemføre udvidede konsekvensanalyser af 43 af dens initiativer. Da dette er det første år, hvor den nye procedure er blevet gennemført, er den oprindelige tidsplan for udarbejdelsen af konsekvensanalyser forsinket. Men der sker fremskridt, og omkring halvdelen af de udvidede konsekvensanalyser var færdige i december 2003. Mens nogle generaldirektorater har omfattende erfaring i at udføre denne type konsekvensanalyser, er den nye procedure integrerede tilgang ny for de fleste generaldirektorater. Derfor kan aktiviteterne i 2003 generelt bedst karakteriseres som en læringsproces.

Tre nye projekter er blevet lanceret på området for bedre lovgivning. Et projekt om efterfølgende evaluering af fællesskabslovgivning og dens byrde på virksomheder (**Ex-post evaluation of EC legislation and its burden on businesses**) har til formål at tilvejebringe oplysninger om de lovgivningsmæssige byrder, der pålægges virksomheder af tre udvalgte direktiver. Det skal vurdere komponenterne i de lovgivningsmæssige byrder, og om de stammer direkte fra kravene i de udvalgte direktiver, fra de nationale bestemmelser indført i gennemførelsesfasen eller fra yderligere administrative krav i forbindelse med opfølgningen af andre nationale politikker. Resultaterne forventes at foreligge i begyndelsen af 2005. Et projekt om indikatorer for lovgivningskvaliteten (**Indicators of Regulatory Quality**) skal kortlægge kvantitative og kvalitative indikatorer til brug for overvågningen af EU's og medlemsstaternes fremskridt med hensyn til at forenkle og forbedre lovgivningsmiljøet. De foreløbige resultater forventes at foreligge i midten af 2004. Endelig skal et projekt om fremme af inddragelsen af akademikere og tænketanke i konsekvensanalyser (**Promoting the involvement of academics and think tanks in impact assessment**) kortlægge, hvordan den akademiske verden og andre forskningsinstitutter kan støtte gennemførelsen af konsekvensanalyser på EU-niveau og i medlemsstaterne, og hvilke mekanismer der kan iværksættes for at fremme drøftelsen, overvejelserne og evalueringen af udviklingen på dette område. En workshop fandt sted i Bruxelles i december 2003. En rapport om dette arrangement forventes fremlagt i første kvartal 2004.

Det kan sikres, at lovgivning ikke skaber yderligere byrder og omkostninger, ved at høre virksomhederne om nye lovforslag og om anvendelsen af de gældende regler for bedre at

kortlægge deres indvirkning. **Det europæiske testpanel for erhvervslivet** (European Business Test Panel - EBTP), som for nylig er nedsat til dette formål, er beskrevet i detaljer i afsnit 2.4.1 sammen med andre foranstaltninger til høring af virksomhederne.

I forlængelse af Kommissionens forslag i januar 2003¹¹⁴ vedtog Rådet i maj 2003 et direktiv om ændring af de eksisterende regnskabsdirektiver med henblik på **delvist at fritage flere små og mellemstore virksomheder fra årsregnskabsreglerne**¹¹⁵ og derved bidrage til at lette den lovgivningsmæssige byrde for tusindvis af små og mellemstore virksomheder, samtidig med at der opretholdes tilstrækkelig gennemsigtighed og beskyttelse mod svindel.

Tærsklerne i regnskabsdirektiverne af adskilte og forskellige fra tærsklerne i de definitioner, der anvendes af bl.a. medlemsstaterne, Kommissionen og Den Europæiske Investeringsbank til at definere små og mellemstore virksomheder, der er berettigede i forbindelse med støtteprogrammer og lån. Disse blev først for nylig revideret med Kommissionens vedtagelse af en **ny definition af små og mellemstore virksomheder**, som træder i kraft den 1. januar 2005¹¹⁶. Revisionen tager højde for den økonomiske udvikling siden 1996 og anvendelsen af definitionen. Den øger retssikkerheden og mindsker mulighederne for omgåelse heraf, især med hensyn til statsstøtte, strukturfondene og rammeprogrammet for forskning og udvikling.

Hvad angår **statsstøttere reglerne**, er den nye definition af små og mellemstore virksomheder ved at blive gennemført, hvilket kræver **tilpasning af blokfritagelsesforordningerne for uddannelsesstøtte**¹¹⁷ og **statsstøtte til små og mellemstore virksomheder**¹¹⁸. Tilpasningen af blokfritagelsesforordningen for statsstøtte til små og mellemstore virksomheder omhandler endvidere en udvidelse af forordningens anvendelsesområde, idet statsstøtte, der ydes til små og mellemstore virksomheder til forsknings- og udviklingsformål, fritages fra kravet om forudgående meddelelse. Hensigten med denne foranstaltning er at bidrage til opfyldelsen af målet om at øge de europæiske investeringer i forskning og udvikling til 3 % af BNP inden 2010, som blev vedtaget af Det Europæiske Råd i Barcelona (se afsnit 2.3.1). I slutningen af 2003¹¹⁹ vedtog Kommissionen forordninger om ændring af forordningerne om uddannelsesstøtte og støtte til små og mellemstore virksomheder, herunder støtte til forskning og udvikling, efter at udkast til disse forordninger var blevet offentliggjort, og alle interesserede parter var blevet opfordret til at fremsætte bemærkninger¹²⁰.

¹¹⁴ Forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 78/660/EØF med hensyn til de beløb, der er udtrykt i euro, KOM(2003) 29 endelig af 24.1.2003.

¹¹⁵ Tærsklerne for omsætningen og statussummen, hvorunder medlemsstaterne kan anvende undtagelserne, hæves med omkring 17 %. Rådets direktiv 2003/38/EF af 13. maj 2003 om ændring af direktiv 78/660/EØF om årsregnskaberne for visse selskabsformer med hensyn til de beløb, der er udtrykt i euro, EUT L 120 af 15.5.2003, s. 22.

¹¹⁶ Kommissionens henstilling (2003/361/EF) af 6. maj 2003 om definitionen af mikrovirksomheder, små og mellemstore virksomheder, EUT L 124 af 20.5.2003, s. 36.
http://europa.eu.int/comm/enterprise/enterprise_policy/sme_definition/index_en.htm

¹¹⁷ Kommissionens forordning (EF) nr. 68/2001 af 12. januar 2001 om anvendelse af EF-traktatens artikel 87 og 88 på uddannelsesstøtte, EFT L 10 af 13.1.2001, s. 20.

¹¹⁸ Kommissionens forordning (EF) nr. 70/2001 af 12. januar 2001 om anvendelse af EF-traktatens artikel 87 og 88 på statsstøtte til små og mellemstore virksomheder, EFT L 10 af 13.1.2001, s. 33.

¹¹⁹ Pressemeldelse IP/03/1788, 19.12.2003.

¹²⁰ EUT C 190 af 12.8.2003, s. 2.

4. Relevante kvalifikationer

"Vi skal stræbe efter at sørge for, at uddannelsesinstitutioner suppleret med ordninger for uddannelse på arbejdsstedet giver nogle relevante kvalifikationer, der er tilpasset de små virksomheders behov, og indføre livslang uddannelse og rådgivning."

Indikatorer og mål

Fem medlemsstater har fastlagt kvantitative mål for de relevante kvalifikationer. **Danmark** ønsker at forøge det antal unge, der gennemfører en uddannelse, og **Tysklands** mål er, at 40 % af alle unge skal begynde på en uddannelse i 2010. **Nederlandene** ønsker at være blandt de fem bedste i 2010 med hensyn til andelen af vidensarbejdere¹²¹ og at være blandt de førende i 2010 med hensyn til deltagelse i undervisning og uddannelse. **Sverige** har for årene 2001-2004 fastsat et mål om et kumulativt antal kandidater på 16 500 inden for ingeniør- og arkitektfagene og et kumulativt antal nyuddannede lærere på 26 800 i samme periode. Målet om en andel på 33 % af nyuddannede lærere inden for områderne matematik/-videnskab/teknologi¹²² er dog tilsyneladende uden for rækkevidde¹²³. Sverige ønsker også at øge antallet af færdiguddannede universitetskandidater og nå op på et kumulativt antal på 25 100 for perioden 2001-2004. **Det Forenede Kongerige** ønsker at øge deltagelsen blandt de 18-30-årige i højere uddannelse hen imod 50 % inden 2010 og at reducere antallet af voksne i arbejdsstyrken uden NVQ2 eller tilsvarende kvalifikationer, også inden 2010.

I henhold til den erhvervspolitiske resultattavle viser flere undersøgelser, at virksomheder i Europa stadig mangler kvalificeret arbejdskraft. Sammenlignet med 2001 og 2002 er andelen af virksomheder, der er berørt af denne begrænsning, faldet, men er stadig højere end i 1999¹²⁴. Men i henhold til undersøgelsen rammer dette problem oftere mellemstore virksomheder end mikrovirksomheder¹²⁵.

Data for 2000 og 2001 viser, at antallet af kandidater med videregående uddannelse pr. 1 000 personer i den typiske aldersgruppe (20-29 år) er langsomt stigende i de fleste medlemsstater. Denne udvikling har dog været mest markant i **Irland, Det Forenede Kongerige og Frankrig**. Forskellen over for USA er dog stadig betydelig. Selv om andelen af kandidater inden for videnskab og teknologi som en procentdel af alle kandidater i EU er betydeligt højere end i USA, er antallet noget lavere sammenlignet med befolkningen i aldersgruppen 20-29 år på grund af den generelt lavere andel af kandidater med videregående uddannelse. Igen klarer **Irland, Frankrig og Det Forenede Kongerige** tæt fulgt af **Finland** sig bedst.

Med hensyn til det **svenske** mål for andelen af kandidater inden for ingeniør- og arkitektfagene blev 47 % af målet nået i 2002, og det årlige antal har været stigende siden 2001¹²⁶. Hvad angår nyuddannede lærere i **Sverige**, viser tallene for 2001 og 2002, at dette mål også kan opfyldes, idet Sverige har nået 48 % af målet i løbet af disse to år.

¹²¹ Som en procentdel af befolkningen over 15 år.

¹²² Som en procentdel af alle nyuddannede lærere.

¹²³ 2001: 23 %, 2002: 22 %.

¹²⁴ Bemærk, at data for 1999, 2001 og 2002 ikke er 100 % sammenlignelige med 2003, fordi der er tilføjet en ny svarkategori i 2003-undersøgelsen ("lav købekraft blandt kunderne"). Tallet for 2003 undervurderer derfor begrænsningen i forhold til de tidligere år.

¹²⁵ 20 % af de mellemstore virksomheder anførte mangel på kvalificeret arbejdskraft som en begrænsning sammenlignet med 13 % af mikrovirksomhederne.

¹²⁶ Sveriges mål er baseret på data fra Högskoleverket (National Agency for Higher Education).

Der er sket begrænset fremskridt med hensyn til øget deltagelse i livslang læring. I 2002 havde kun 8,5 % af befolkningen i alderen 25-64 år deltaget i en eller anden form for undervisning i de sidste fire uger umiddelbart inden EU-undersøgelsen. Kun i **Det Forenede Kongerige, Finland, Danmark, Sverige og Nederlandene** har deltagelsen i livslang læring oversteget EU-målet på 12,5 % siden mindst 2000. I alle andre lande er deltagelsesprocenten langt under denne tærskel, og den seneste udvikling udviser kun ringe tegn på fremskridt. I de lavest placerede lande, dvs. Grækenland, Frankrig og Portugal, er deltagelsesprocenten stagneret eller endda faldet i 2002.

Medlemsstaterne

Der er indført nye **uddannelsesforanstaltninger** siden den tidligere rapport. Tyskland er ved at reformere *loven om erhvervsuddannelser*. Ved reformen indføres nye former for eksamination og erhvervelse af sproglige og faglige færdigheder i udlandet. Det europæiske virksomhedskørekort ("*Europäischer Wirtschaftsführerschein*") er et østrigsk-tysk initiativ, der omfatter et eksaminations- og certificeringssystem, som garanterer, at de personer, der gennemfører kurset, har en grundlæggende viden om virksomhedsøkonomi. Udvidelse af ordningen til i første omgang yderligere otte europæiske lande begynder i 2004. I Finland søger programmet "*Noste*" at forebygge tidlig pensionering og forbedre karriereudviklingen for voksne, der kun har grunduddannelse, imødegå arbejdskraftmanglen som følge af den demografiske udvikling og bidrage til beskæftigelsesfrekvensen.

Med hensyn til specifik **uddannelse til små og mellemstore virksomheder** har Irland lanceret foranstaltningen "*In-Company Training Measure*", som har til formål at fremme uddannelsen og videreuddannelsen af personer i beskæftigelse. Foranstaltningen omfatter undervisning i ledelse og iværksætteri. Et andet nyt program i Irland er "*Company Development Cluster Programme*", som er rettet mod små virksomheder i deres tidlige udviklingsår. Fokuseret undervisning leveres ved at samle ti virksomheder i klynger i hver region. De kan benytte sig af et panel af undervisere inden for finans, markedsføring samt produktions- og kvalitetskontrol (www.fas.ie). I Det Forenede Kongerige har Learning and Skills Council som pilotprojekt etableret en ny uddannelsesordning for arbejdsgivere ("*employer training scheme*"), som skal hjælpe med at forbedre kvalifikationer hos op til 16 000 lavtuddannede arbejdstagere, og som er kædet sammen med incitamenter og økonomisk støtte til arbejdsgivere, hvis medarbejdere holder fri for at uddanne sig.

På **regionalt plan** har den flamske regering i Belgien godkendt dekretet om videreuddannelse, som bl.a. anfører, at en iværksætters uddannelse skal garanteres gennem hele den pågældendes levetid. Den flamske region i Belgien har lanceret en strategisk plan kaldet "*VOLT 2010*", som skal sætte nyt fokus på opfattelsen og substansen af lærepladser. Den vallonske regering i Belgien har desuden godkendt et udkast til et dekret om etableringen af et organ til dobbelt undervisning, som er rettet primært mod små og mellemstore virksomheder og selvstændige. Det nye organ tilvejebringer undervisningsprogrammer, som skifter mellem teoretiske kurser og praktisk arbejds erfaring.

For at dæmme op for **manglen på kvalifikationer inden for teknologi og IKT** har Grækenland lanceret en række *IKT-undervisningsprogrammer* for virksomheder i den private sektor, selvstændige og ledige samt *e-businessprogrammer* for virksomheder, forsknings-sammenslutninger og almennyttige undervisningsinstitutioner. Frankrig har nedsat en *ekspertgruppe med henblik på at forbedre de små og mellemstore virksomheders digitale konkurrenceevne*. Der er etableret et særligt websted til dette formål (www.competitivite-numerique.com). Italien har indført kandidatstudiet "*INSPRINT*", som supplerer og udbygger universitetsundervisningen med specialiseret juridisk og økonomisk viden inden for

intellektuel ejendomsret. Nederlandene er i gang med at lancere en handlingsplan for udbedring af manglen på kandidater og forskere inden for videnskab og ingeniørfagene, og Portugal har lanceret "*QUADROS*"-programmet til støtte for de små og mellemstore virksomheders rekruttering af tekniske medarbejdere. Som en del af *strategien for forøgelse af kompetenceniveauet inden for matematik, videnskab og teknologi* tilbyder Norge lærere i grundskolen og i de gymnasiale skoler et *pædagogisk stipendiat* i matematik.

Kommissionen

Arbejdsprogrammet for opfølgning af uddannelsessystemernes mål i Europa¹²⁷ opfordrer til, at der skabes et åbent læringsmiljø. I forlængelse heraf har en arbejdsgruppe foreslået åben og fleksibel adgang til livslang læring for personer i mikrovirksomheder samt små og mellemstore virksomheder som et prioriteret område. Rådgivnings- og vejledningstjenesterne bør også forbedres for disse virksomheder. Andre foreslåede værktøjer omfatter jobrotation og samfinansieringsordninger. Forbedring af mulighederne for livslang læring for lokalsamfundet og for lokale virksomheder via en omfattende netværksbaseret tilgang blev betragtet som en god forberedelse til deltagelsen i civilsamfundet og økonomien.

I november 2002 blev **Rådets resolution om fremme af styrket europæisk samarbejde om erhvervsuddannelser**, Københavnserklæringen, vedtaget. Erklæringen fastsætter otte prioriterede indsatsområder, hvor der skal etableres et frivilligt "bottom-up" samarbejde mellem medlemsstaterne, arbejdsmarkedets parter, EFTA/EØS-landene, tiltrædelseslandene, kandidatlandene og Kommissionen. De mest relevante prioriterede områder for de små og mellemstore virksomheder omfatter øget støtte til udvikling af kompetencer og kvalifikationer på sektorplan, udvikling af et sæt fælles principper for validering af ikke-formel og uformel uddannelse og etablering af en fælles ramme for gennemsigtigheden af kvalifikationer og kompetencer.

Hvert år finansieres flere projekter vedrørende kompetenceudvikling i og for virksomheder gennem **Leonardo da Vinci-programmet**. Inddragelse af de små og mellemstore virksomheder prioriteres højt. I 2003 omfattede den tematiske overvågning området for udvikling af kvalifikationer i virksomheder, herunder især små og mellemstore virksomheder (Development of skills within companies, in particular SMEs)¹²⁸. Brochuren "Building skills and qualifications among SME employees", der fremlægger eksempler på god praksis under Leonardo da Vinci, blev udsendt i maj 2003. I september 2003 blev en undersøgelse om Leonardo da Vinci-programmets bidrag til udviklingen af kvalifikationer i virksomheder, herunder især små og mellemstore virksomheder, offentliggjort, og et tematisk seminar med deltagelse af projektledere, eksperter og repræsentanter for virksomheder og arbejdsmarkedets parter fandt sted i oktober 2003. Endvidere har **Media-uddannelsesprogrammet** til formål at fremme europæiske uddannelsesinitiativer blandt branchefolk inden for den audiovisuelle programindustri, som især består af små og mellemstore virksomheder, med henblik på at forbedre deres kompetencer og deres virksomheders konkurrenceevne på det internationale marked¹²⁹.

I juli 2003 vedtog Kommissionen **"Fremme af sprogindlæring og sproglig mangfoldighed: Handlingsplan 2004-2006"**¹³⁰, som understreger betydningen af sprogindlæring for

¹²⁷ Rådets dokument nr. 6365/02 af 20.2.2002. Arbejdsprogrammet blev hilst velkommen af Det Europæiske Råd i Barcelona, 15.-16. marts 2002.

¹²⁸ <http://www3.socleoyouth.be/static/en/leonardo/theme2.htm>

¹²⁹ http://europa.eu.int/comm/avpolicy/media/forma_en.html

¹³⁰ KOM(2003) 449, endelig af 24.7.2003.

gennemførelsen af Lissabon-strategien. Der lægges særlig vægt på sprogindlæring som et af instrumenterne til udvikling af iværksætterkulturen i Europa. Af særlig betydning for erhvervslivet er den forventede gennemførelse af undersøgelser i 2005 af udgifterne til flersprogethed og af konsekvenserne af de indtjeningsmuligheder, der går tabt på grund af manglende sprogkundskaber, for EU's økonomi.

En revideret **europæisk beskæftigelsesstrategi** blev vedtaget i juli 2003¹³¹ for at sikre, at den tager højde for et udvidet EU, reagerer over for de udfordringer, det moderne arbejdsmarked står overfor, og bedre bidrager til opfyldelsen af Lissabon-strategien. Retningslinjerne er blevet enklere og mere resultatorienterede, og mål er et centralt element i den nye tilgang. Der lægges mere vægt på forskellige områder. Den vægt, der tillægges iværksætterkultur, gentages i de forskellige specifikke retningslinjer, og den specifikke retningslinje for jobskabelse og iværksætterkultur fokuserer yderligere på virksomhedernes kapacitet til at skabe job. Andre eksempler af interesse for de små virksomheder omfatter de specifikke retningslinjer vedrørende forbedret adgang til kvalificeret arbejdskraft gennem udvikling af menneskelig kapital og livslang læring, større arbejdskraftudbud og fremme af aktiv aldring, omdannelse af sort arbejde til rigtige job, mindselse af regionale beskæftigelsesmæssige skævheder og fremme af evnen til at tilpasse sig ændrede vilkår på arbejdsmarkedet bl.a. ved at slække på overdrevent restriktive bestemmelser i lovgivningen. I overensstemmelse med princippet om at strømline de politiske processer støttes retningslinjen vedrørende jobskabelse og iværksætterkultur af den erhvervspolitiske benchmarkingproces og medlemsstaternes gennemførelse af det europæiske charter for små virksomheder.

Kommissionen er ved at forberede sin midtvejsrapport om kvalifikationer og mobilitet til forelæggelse for Det Europæiske Råds forårsmøde i 2004. Den vil fremhæve de fremskridt, der er sket med hensyn til gennemførelsen af Kommissionens aktionsplan vedrørende kvalifikationer og mobilitet fra 2002¹³². Blandt de aktioner, der er af særlig interesse for de små virksomheder, er åbningen af den europæiske jobportal¹³³, som giver virksomheder mulighed for at rekruttere kvalificeret arbejdskraft i hele EU og få adgang til cv'er på internettet via Eures-netværket. Inden 2005 vil oplysninger om alle ledige job, der annonceres af de offentlige arbejdsformidlinger, være tilgængelige for jobsøgende i hele EU.

I 2002 vedtog arbejdsmarkedets parter i EU **rammer for foranstaltninger vedrørende livslang udvikling af kompetencer og kvalifikationer** på tværs af sektorerne. Den første gennemførelsesrapport blev forelagt Det Europæiske Råd på forårsmødet i 2003¹³⁴, og den anden rapport skal forelægges på det sociale trepartstopmøde om vækst og beskæftigelse, der afholdes forud for Det Europæiske Råds forårsmøde i marts 2004. Rapporterne dækker arbejdsmarkedets parters aktiviteter inden for livslang læring og er derfor et nyttigt middel til formidling af god praksis inden for udvikling af kvalifikationer.

I forlængelse af erklæringen fra eSkills-topmødet i 2002¹³⁵ og Rådets konklusioner om IKT og e-businessfærdigheder i Europa¹³⁶ nedsatte Kommissionen i marts 2003 **European eSkills Forum** (eSF). Målene for eSF er at fastlægge en fælles metodemæssig ramme for målingen

¹³¹ Rådets afgørelse af 22. juli 2003 om retningslinjer for medlemsstaternes beskæftigelsespolitik (2003/578/EF).

¹³² KOM(2002) 72 af 13.2.2002.

¹³³ <http://europa.eu.int/eures/index.jsp>

¹³⁴ "Framework of actions for the lifelong development of competencies and qualifications", Første opfølgingsrapport, 14.3.2003.

¹³⁵ København, den 18. oktober 2002.

¹³⁶ Vedtaget den 5.12.2002.

og beregningen af udbuddet af og efterspørgslen efter e-færdigheder, at kortlægge eksempler på god praksis til støtte for e-kvalifikationer og at fremsætte forslag om yderligere foranstaltninger på europæisk plan. Forumet offentliggør en endelig rapport med henstillinger i juni 2004. Som opfølgning heraf og som svar på Rådets konklusioner vil Kommissionen udarbejde en handlingsplan til støtte for e-færdigheder med henblik på den europæiske konkurrenceevne.

Initiativet vedrørende "**Information and Communication Technologies and e-Business skills for user industries and SMEs**", som blev iværksat i november 2002 med henblik på at kortlægge IKT- og e-businessfærdigheder samt jobprofiler inden for forskellige industrisektorer, resulterede i mindre ændringer i formuleringen af det eksisterende sæt af generiske IKT-kvalifikationsprofiler udviklet af Career Space-initiativet, som ledes af branchen. En workshop, som blev afholdt i april 2003¹³⁷, tog udgangspunkt i disse IKT-kvalifikationsprofiler og de tilhørende vejledende IKT-læseplaner for at skabe konsensus og fremme dem på europæisk plan. Denne workshop udvides i 2004 til at omfatte "sub-degree" niveauer og erhvervsuddannelsesniveauer.

5. Bedre adgang til internettet

"De offentlige myndigheder skal tilskyndes til i højere grad at anvende elektronisk kommunikation over for de små virksomheder. Virksomhederne vil hermed kunne få rådgivning, indgive ansøgninger, indsende selvangivelse eller indhente oplysninger på nettet, dvs. hurtigere og billigere. Kommissionen må foregå med et godt eksempel på området."

Indikatorer og mål

Flere lande har fremlagt kvantitative mål på området for offentlige tjenester på internettet. I **Tyskland, Irland, Portugal og Det Forenede Kongerige** vil andelen af offentlige tjenester¹³⁸ på internettet nå op på 100 % i 2005. **Portugal** vil endvidere sikre bredbåndsadgang til internettet for 100 % af de offentlige tjenester inden 2005.

Den erhvervspolitiske resultattavle konkluderede, at der er sket synligt fremskridt inden for e-forvaltning. I Danmark er alle tjenester allerede på internettet. Andre ni medlemsstater tilbyder 87 % eller mere, og ingen medlemsstater tilbyder under 68 % af tjenesterne på internettet. Det vil ikke være vanskeligt for Tyskland og Det Forenede Kongerige at opfylde deres mål på 100 %. Dataene viser, at Tyskland allerede har 98 % og Det Forenede Kongerige 97 % af deres tjenester på internettet. Irland bør også kunne opfylde dets mål om at tilbyde 91 % af tjenesterne på internettet. Portugal har nået 78 % og nærmer sig dermed også målet.

Medlemsstaterne

Flere nye **webportaler** er lanceret af de offentlige myndigheder, og andre er i støbeskeen. Blandt de, der allerede er i drift, er den belgiske portal, www.belgium.be, som omfatter et specifikt afsnit for virksomheder, hvor nye virksomheder kan gennemføre forskellige administrative formaliteter via den fælles elektroniske erklæring for nystartede virksomheder. Den danske virksomhedsportal "*Virk.dk*" er et fælles kontaktpunkt på internettet, som er etableret i et samarbejde mellem det offentlige og det private erhvervsliv. Portalen giver

¹³⁷ Tilrettelagt af Den Europæiske Standardiseringsorganisation (CEN) og ISSS (Information Society Standardisation System) i samarbejde med Det Europæiske Center for Udvikling af Erhvervsuddannelse (Cedefop) og CEPIS (Council of European Professional Informatics Societies).

¹³⁸ Forbundsregeringens tjenester i Tyskland.

adgang til de oplysninger og offentlige tjenester, virksomheder har brug for. Det franske ministerium for økonomi, finans og industri har etableret webstedet "*Minefi au service d'entreprises*", www.entreprises.minefi.gouv.fr, som giver virksomheder adgang til oplysninger.

I støbeskeen er den første version af den nederlandske one-stop-shop på internettet for virksomheder www.bedrijvenloket.nl, som åbnes ved udgangen af 2003. Kontaktpunktet vil være landsdækkende i 2006 og vil bl.a. give virksomheder mulighed for at registrere sig via internettet. Der vil snart være adgang til alle de elektroniske tjenester, der tilbydes af den offentlige forvaltning i Østrig, via én fælles portal, www.help.gv.at. Opbygningen af tjenesterne vil svare til en persons livsfaser. Østrig har også etableret en internetplatform vedrørende virksomheder i nød, som skal forbedre virksomheders og iværksætters problemløsningsevner og give dem adgang til forskellige oplysninger. Portugal har vedtaget en *handlingsplan for informationssamfundet*, som omfatter en *handlingsplan for e-forvaltning*, som har til formål at forbedre de offentlige tjenester, der leveres på internettet til både enkeltpersoner og virksomheder. I Det Forenede Kongerige arbejdes der på det tværministerielle program "*Business.gov*", som vil give de små og mellemstore virksomheder adgang til pakker med informationer og tjenester opdelt efter emne i stedet for ministerielt ansvarsområde (www.businesslink.gov.uk).

På **regionalt niveau** har den vallonske region i Belgien etableret projektet "*Wall-online*", som fastlægger regionens e-forvaltningsplaner. Formålet er at hjælpe den offentlige forvaltning med at komme videre med etableringen af "one-stop-shops".

Belgien har lanceret projektet "*FINPROF*", som muliggør elektronisk indgivelse af **selvangivelser** via skattemyndighedernes portal. Et 100 % elektronisk skattevæsen, hvor brugerne kan udfylde alle skatteformularer på internettet, er under udvikling i Grækenland. I Irland kan den årlige selvangivelse afleveres 100 % elektronisk ved hjælp af elektroniske signaturer. For at fremme anvendelsen af internettjenesterne blandt arbejdsgivere med færre end 50 ansatte vil Det Forenede Kongerige tilbyde visse økonomiske incitamenter, hvis de udfylder deres selvangivelser på internettet fra 2004/2005. I Norge har projektet "*AltInn*" etableret en internetbaseret løsning, hvor virksomheder ved hjælp af fælles datadefinitioner kan indberette finansielle oplysninger til skattemyndighederne.

Hvad angår **virksomhedsregistrering**, kan flere formularer påkrævet i henhold til den irske "*Companies Act*" nu indsendes via internettet i Irland. Planen er, at alle formularer skal kunne indsendes elektronisk ved udgangen af 2003. Det er også muligt at hente kopier af stiftelsesdokumenter via internettet. Det Forenede Kongerige vil gradvist øge udvalget af formularer, der kan indsendes elektronisk.

Det danske *Projekt Digital Forvaltning* blev etableret med henblik på at fremme **digitaliseringen af de offentlige tjenester og deres udveksling af data**. Projektet har også deltaget i "*eDag*", som markerede starten på udvekslingen af elektroniske informationer mellem forskellige offentlige myndigheder, og i udviklingen og distributionen af den digitale signatur. I Østrig er en føderal lov om regler til fremme af elektronisk kommunikation mellem offentlige myndigheder under udarbejdelse. Denne lov kommer til at indeholde bestemmelser om indførelsen af et *officielt elektronisk segl* med henblik på at gøre det hurtigere at oprette officielle dokumenter.

Blandt de andre indberettede **internet-tjenester** er Tyskland f.eks. ved at etablere faciliteter til **onlineaflevering af ansøgninger** til forskningsprogrammer, og Irland er ved at udvikle onlinemodtagelse af tilbud i forbindelse med **offentlige udbud** som en udvidelse af den

nuværende eTenders-facilitet (www.etenders.gov.ie). Irland er også ved at udvikle et **elektronisk betalingssystem**, som kommer til at omfatte hele økonomien, og har lanceret programmet "eBIT" på webstedet www.openup.ie. Her kan virksomheder i fremstillingssektoren eller servicevirksomheder, der markedsfører sig internationalt, med mindst 10 medarbejdere ansøge om hjælp til at vurdere deres krav i forbindelse med **eBusiness-/it-strategi**. Endelig vil det fra og med januar 2004 være muligt at indsende patenter via internettet i Italien.

Kommissionen

Informationssamfundsteknologier (IST)¹³⁹ er en prioritet under det sjette rammeprogram for forskning og udvikling. Efter den første indkaldelse af forslag i 2003 udgør de små og mellemstore virksomheders deltagelse ca. 16 % af den tildelte støtte, hvilket er tilfredsstillende sammenlignet med de 15 %, der er anført i rammeprogrammet, men under arbejdsprogrammets mål på 25 %. Inden for visse områder, som er af særlig interesse for små og mellemstore virksomheder, f.eks. "Virksomheder og myndigheder på net", "eSundhed" og "Netværksbaserede av-systemer og platforme i hjemmet", tildeles mere end 20 % af EU-støtten til små og mellemstore virksomheder. Korrigerende foranstaltninger kan forventes i 2004, hvis de små og mellemstore virksomheders deltagelse ikke viser sig at være højere i den anden indkaldelse, som sluttede i oktober 2003. Undersøgelsen "Monitoring Strategy and requirements for IST-RTD in the 6th FP"¹⁴⁰, som blev lanceret af Kommissionen i efteråret 2003, omfatter en kvantitativ og kvalitativ analyse af de små og mellemstore virksomheders deltagelse i instrumenterne under det sjette rammeprogram.

EU-administrationens portal¹⁴¹, som lanceres i sommeren 2004 under navnet "**Dit Europa**" af IDA-programmet (Interchange of Data between Administrations), vil stille oplysninger og tjenester til rådighed for Europas virksomheder og borgere, som ønsker at gennemføre grænseoverskridende aktiviteter, herunder f.eks. virksomheder, der ønsker at etablere en filial i et andet europæisk land. Den vigtigste foranstaltning, som blev indledt i 2003, er integrationen med de allerede eksisterende websteder "Dialog med erhvervslivet"¹⁴² og "Dialog med borgerne"¹⁴³ og med SOLVIT-initiativet (se afsnit 6 i annekset). Den færdige portal vil blive placeret som den vigtigste EU-portal til støtte for grænseoverskridende brugere.

Også inden for rammerne af IDA-programmet giver **eGovernment Observatory**¹⁴⁴ værdifuld indsigt i e-forvaltningsstrategier, initiativer og projekter i Europa og andre lande. På grundlag af et høringsdokument om den fremtidige politik for fælleseuropæiske e-forvaltningstjenester¹⁴⁵ og resultaterne af den åbne høring blev dokumentet "Linking up Europe: the importance of interoperability for e-government services"¹⁴⁶ udarbejdet og fremlagt på ministerkonferencen om e-forvaltning, som var tilrettelagt i fællesskab af det italienske formandskab og Kommissionen i juli 2003.

¹³⁹ www.cordis.lu/ist

¹⁴⁰ EUT 13.8.2003, 2003/S 154-139799.

¹⁴¹ Ud fra pilotportalen "public-services.eu", <http://europa.eu.int/public-services/>.

¹⁴² <http://europa.eu.int/business/>

¹⁴³ <http://europa.eu.int/citizens/>

¹⁴⁴ <http://europa.eu.int/ISPO/ida/jsps/index.jsp?fuseAction=showChapter&chapterID=140&preChapterID=0>

¹⁴⁵ http://europa.eu.int/comm/enterprise/consultations/government_e-services/index.htm

¹⁴⁶ SEK(2003) 801, 3.7.2003.

6. Større udnyttelse af det indre marked

"Kommissionen og medlemsstaterne må derfor videreføre de igangværende reformer med det formål at gennemføre et reelt indre marked i Den Europæiske Union, der er brugervenligt for små virksomheder på områder, der er afgørende for udvikling af små virksomheder, herunder elektronisk handel, telekommunikation, forsyning med gas, el mm., offentlige indkøb og grænseoverskridende betalingssystemer.

Samtidig bør de europæiske og nationale konkurrenceregler håndhæves strengt, så de små virksomheder får alle mulige chancer for at trænge ind på nye markeder og konkurrere på lige vilkår."

Indikatorer og mål

Medlemsstaterne gennemfører stadig ikke en stor del af lovgivningen om det indre marked korrekt og til tiden. I november 2003 var omkring 8,5 % af direktiverne om det indre marked (131 direktiver) endnu ikke gennemført i alle medlemsstaters nationale lovgivning, selv om fristerne, som medlemsstaterne selv har fastsat i forbindelse med vedtagelsen af direktiverne, er udløbet. Nogle medlemsstater, bl.a. **Danmark, Spanien, Finland og Det Forenede Kongerige**, har igen opfyldt det af Det Europæiske Råd i Stockholm fastsatte mål om at holde gennemførelsesefterslæbet for direktiver om det indre marked under 1,5 %. **Irland** opfylder nu også dette mål, efter at landet har mere end halveret sit efterslæb siden maj 2003. Sveriges efterslæb er kommet op på 1,6 %. Andre lande, f.eks. Frankrig, Tyskland, Luxembourg, Grækenland og Italien, har vedvarende haft et over dobbelt så stort efterslæb som målet. Belgien, hvis gennemførelsesefterslæb næsten har fordoblet sig siden maj 2003, befinder sig nu også i denne gruppe af medlemsstater, der sakker bagud.

Kun tre medlemsstater – **Danmark, Portugal og Finland** – lever op til det nultolerance-mål, der er fastsat for direktiver, hvor gennemførelsen er forsinket mere end to år. Lange forsinkelser skader i høj grad virksomhederne, da de forhindrer dem i at gøre deres rettigheder gældende og få det fulde udbytte af det indre marked.

Herudover er antallet af overtrædelsesprocedurer mod medlemsstater for fejlagtig anvendelse af bestemmelserne om det indre marked stigende. Ved udgangen af oktober 2003 tegnede Italien alene sig for 146 verserende overtrædelsessager, dvs. flere end Danmark (21 sager), Finland (25 sager) og Sverige (26 sager) tilsammen. Frankrig havde 135 sager, og Spanien 102. Dette betyder yderligere vanskeligheder for erhvervslivet og især for små virksomheder.¹⁴⁷

Medlemsstaterne

Østrig er ved at etablere en *ny koordineringsfunktion*, som skal arbejde hen imod rettidig og komplet **gennemførelse** af EF-direktiverne. Senere vil der blive nedsat et *gennemførelsesudvalg*, som skal håndtere indholdsrelaterede og organisatoriske forhold samt særlige problemer i forbindelse med gennemførelsen af EF-direktiverne.

I juni 2003 blev liberaliseringen af EU's el- og gasmarkeder afsluttet. Direktiverne om markedsliberalisering giver alle erhvervslivets energiforbrugere fri adgang til el- og

¹⁴⁷ Pressemeddelelse IP/04/33, 12.1.2004.

gasmarkederne senest i juli 2004. Senest i juli 2007 vil samtlige forbrugere frit kunne vælge deres energileverandør. En række medlemsstater har allerede liberaliseret deres markeder.

Med hensyn til **offentlige indkøb** har Belgien udviklet en *informationspakke*, som indeholder oplysninger om virksomhedernes muligheder for at indgå kontrakter med det offentlige. Danmark har spillet en vigtig rolle ved at etablere "*Public Procurement Network*", et permanent uformelt netværk af udbudsmyndigheder i Europa. Netværket har til formål at bidrage til hurtig og effektiv løsning af de problemer, som virksomheder oplever, allerede inden der indgås kontrakt i grænseoverskridende udbudssager og at fremme udveksling af bedste praksis på området. Grækenland har gennemført tre pilotprogrammer med henblik på at etablere et nationalt elektronisk offentligt indkøbssystem. Etablering af dette system er netop udbudt i licitation.

Den nye østrigske kontraktlov gennemfører rammebestemmelserne for udnyttelse af elektroniske medier og brugen af nye teknologier på området for offentlige indkøb. Der er iværksat mange initiativer i Finland med henblik på at undervise både indkøbere og leverandører i anvendelsen af lovgivningen om offentlige indkøb. Flere ministerier, sammenslutningen af lokale og regionale myndigheder, kommunerne, erhvervsorganisationer og en del virksomheder har lanceret projektet "*Kilpanet*". Formålet med dette projekt er at tilvejebringe elektroniske værktøjer til kommunerne til levering af tjenester og udsendelse af udbud vedrørende tjenester.

Med hensyn til **konkurrenceregler** har Danmark iværksat en række casestudier for at analysere de nuværende eller tidligere statsstøtteordninger. Formålet er også at vurdere alle nye statsstøtteordninger på et tidligt trin i beslutningsprocessen for at reducere de skadelige virkninger. Danmark arbejder løbende med at øge gennemsigtigheden på statsstøtteområdet med henblik på at forbedre overvågningen og gøre det nemmere for virksomhederne at klage over eventuelle uregelmæssigheder.

Flere lande rapporterer om **SOLVIT**-programmet (se nedenfor) på nationalt niveau, herunder især Tyskland, Italien, Portugal, Sverige, Det Forenede Kongerige og Norge.

Sverige har tilrettelagt en informationskampagne om **CE-mærket** med det formål at øge bevidstheden om, hvad det betyder for forbrugerne, erhvervslivet og handelen. Sverige har også iværksat en undersøgelse af *frivillige mærkningsordninger* for at kortlægge omfanget af de hindringer, de skaber for handelen.

Kommissionen

Det indre marked skaber fortsat en ramme, hvori især små virksomheder kan vokse og skabe de arbejdspladser, der er behov for i EU. Det er tydeligt, at det indre marked fungerer. Kommissionen anslår, at det indre marked har skabt 2,5 mio. ekstra arbejdspladser og næsten 900 mia. EUR i ekstra velstand, siden hindringerne blev fjernet i begyndelsen af 1993¹⁴⁸. Men den samme analyse viste også, at det indre marked - på trods af de klare fordele ved et velfungerende indre marked - ikke fungerede optimalt, især på tjenesteydelsesområdet, og at muligheder gik tabt.

Det var nødvendigt med et nyt skub for at udrydde svaghederne, så det indre marked kan realisere dets fulde potentiale med hensyn til konkurrenceevne, vækst og beskæftigelse, herunder for små virksomheder. Kommissionens nye **strategi for det indre marked 2003-**

¹⁴⁸

http://europa.eu.int/comm/internal_market/10years/workingdoc_en.htm

2006 fra maj 2003 er en tipunktsplan, som skal få det indre marked til at fungere bedre. Målet er at tage udfordringerne fra udvidelsen og befolkningsaldringen op og bidrage til at holde kursen mod opfyldelsen af Lissabon-målet. Særlige virksomhedsrettede prioriterede områder omfatter forbedring af gennemførelsen og håndhævelsen af lovgivningen om det indre marked, virkeliggørelse af den frie bevægelighed for tjenesteydelser på tværs af grænser, fjernelse af de resterende hindringer for handel med varer og etablering af reelt åbne og konkurrencedygtige markeder for offentlige indkøb, som giver små virksomheder mulighed for at deltage på disse markeder, og som sikrer skatteyderne mere valuta for pengene. Det vil i stigende grad blive medlemsstaternes ansvar at sikre, at det indre marked fungerer i det daglige for erhvervslivet.

Der er dog en række foranstaltninger vedrørende det indre marked, hvor EU skal handle for at hjælpe erhvervslivet. F.eks. vil Rådets og Europa-Parlamentets vedtagelse af **EF-patentet (COMPAT)**¹⁴⁹ og de foreslåede direktiver om **computer-implementerede opfindelsers patenterbarhed (SOFTPAT)**¹⁵⁰ og **overholdelse af intellektuelle ejendomsrettigheder**¹⁵¹ bidrage til forbedringer. Kommissionens handlingsplaner om **selskabsret**¹⁵² og **lovpligtig revision**¹⁵³ vil hjælpe med at sikre, at virksomhederne producerer pålidelige regnskaber, som igen giver potentielle investorer tillid til at investere.

I sin meddelelse fra maj 2003 "**En bedre anvendelse af direktiverne efter den nye metode**"¹⁵⁴ bekræftede Kommissionen sin faste beslutning om at styrke grundlaget for et system med fri bevægelighed for varer, også i et udvidet EU. Efter næsten 15 års praktisk erfaring med gennemførelsen af mere end 20 direktiver baseret på den nye metode ses det, at denne metode har været særdeles vellykket, men at de direktiver, der er baseret herpå, kan forbedres på forskellige måder. Især små virksomheder har behov for enkle og transparente retlige rammer. På grundlag af Kommissionens forslag har Rådet anmodet Kommissionen om at træffe de nødvendige foranstaltninger for at forbedre den praktiske effektivitet af direktiverne efter den nye metode¹⁵⁵. Rådet erkender navnlig behovet for mere klare rammer for overensstemmelsesvurdering, akkreditering samt markedsovervågning.

Små virksomheder er fremherskende i tjenesteydelsessektoren, men deres muligheder for at vokse på tværs af grænserne hæmmes i alvorlig grad af de nuværende retlige hindringer og uforholdsmæssigt store administrative byrder. Forslaget til **direktiv om tjenesteydelser i det indre marked**¹⁵⁶, som blev vedtaget af Kommissionen i januar 2004, vedrører disse hindringer og søger at mindske byrderne både for tjenesteydere, der ønsker at etablere sig i en anden medlemsstat, og for leverandører af grænseoverskridende tjenesteydelser. Kommissionens **meddelelse om virksomhedsrelaterede tjenesteydelser**¹⁵⁷ fastlægger

¹⁴⁹ Kommissionens forslag af 1.8.2000 til Rådets forordning om EF-patenter, KOM(2000) 412 endelig, CNS 2000/0177, EFT C 337 E/45 af 28.11.2000, s. E/278.

¹⁵⁰ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om computer-implementerede opfindelsers patenterbarhed, KOM(2002) 92 endelig af 20.2.2002.

¹⁵¹ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om foranstaltninger og procedurer til sikring af overholdelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder, KOM(2003) 46 endelig af 30.1.2003, 2003/0024 (COD).

¹⁵² Meddelelse om modernisering af selskabsretten og forbedret virksomhedsledelse i Den Europæiske Union - vejen frem, KOM(2003) 284 endelig af 21.5.2003.

¹⁵³ Styrkelse af den lovpligtige revision i EU, KOM(2003) 286 endelig af 21.5.2003.

¹⁵⁴ KOM(2003) 240, endelig af 7.5.2003.

¹⁵⁵ Resolution af 10. november 2003, EUT C 282 af 25.11.2003, s. 3.

¹⁵⁶ KOM(2004) 2 (COD), 13.1.2004; pressemeddelelse IP/04/37, 13.1.2003.

¹⁵⁷ "The competitiveness of business-related services and their contribution to the performance of European enterprises", COM(2003) 747 af 4.12.2003.

foranstaltninger til opfølgning af det foreslåede direktiv. Foranstaltningerne, som omfatter fremme af indikatorer for kvalitet af tjenesteydelser, frivillige standarder for grænseoverskridende levering af tjenesteydelser og regler for indberetning af immaterielle aktiver som f.eks. investering i uddannelse og software, har til formål at fremme konkurrencen mellem tjenesteyderne og hjælpe kunderne med at sammenligne priserne på og arten af de tilbudte tjenesteydelser. Kombineret med bedre statistikker til brug for beslutningstagningen vil dette bidrage til at gøre markederne mere gennemsigtige. Virksomhedsrelaterede tjenesteydelser er uløseligt forbundet med fremstillingsindustrien og er afgørende for dens konkurrencedygtighed.

Den **nye lovgivningspakke om offentlige indkøb**, der skal vedtages i starten af 2004, vil være afgørende for moderniseringen af Europas offentlige indkøbssystemer. Parallelt hermed lancerede Kommissionen i 2003 en undersøgelse, der skulle måle de små og mellemstore virksomheders adgang til offentlige kontrakter over EU-tærsklerne¹⁵⁸. Undersøgelsen, som afsluttes i begyndelsen af 2004, kortlægger de vigtigste problemstillinger for små virksomheder. Den fremlægger også eksempler på god praksis for medlemsstaterne, de ordregivende myndigheder og de små virksomheder. Kommissionen har endvidere indledt det forberedende arbejde med henblik på i 2004 at forelægge en handlingsplan om elektronisk tilbudsgivning ved offentlige indkøb.

Små virksomheder skal ligesom borgere og forbrugere informeres langt bedre om deres rettigheder. Medlemsstaterne motiveres aktivt gennem projekter som f.eks. **SOLVIT-nettet**¹⁵⁹ til at løse problemer med forkert anvendelse af lovgivningen vedrørende det indre marked og fejl fra de offentlige forvaltningers side, så virksomheder og borgere kan gøre de ting, som det indre marked giver mulighed for, i praksis og ikke kun i teorien.

Hvad angår høringen om "Co-operatives in Enterprise Europe", som blev lanceret i december 2001, udarbejder Kommissionen i øjeblikket en meddelelse om kooperative selskaber i et udvidet Europa. I meddelelsen, der efter planen skal forelægges i starten af 2004, vil Kommissionen skitsere den kommende retning for politikker og aktiviteter til fordel for andelsselskaber på medlemsstatsniveau og europæisk niveau. **Statutten for det europæiske andelsselskab**¹⁶⁰ blev vedtaget af Rådet i juli 2003. Statutten er i et vist omfang parallel med statutten for det europæiske selskab, men er skræddersyet specielt til andelsselskaber. Kommissionen arbejder i øjeblikket på et forslag til en **statut for en europæisk sammenslutning**.

Med hensyn til gensidige selskaber offentliggjorde Kommissionen i oktober 2003 høringsdokumentet "**Mutuals in an Enlarged Europe**"¹⁶¹. Dokumentet søger at forbedre de europæiske og nationale myndigheders forståelse af sektoren med henblik på at sikre tilstrækkelig regulering, vurdere potentialet for den foreslåede statut for det europæiske gensidige selskab med det formål at fremme de gensidige selskabers grænseoverskridende aktiviteter, fremme etableringen af nye gensidige selskaber og konstatere, hvordan de kan

¹⁵⁸ <http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/craft/craft-studies/craft-publicprocurement.htm>

¹⁵⁹ Kommissionens meddelelse "Effektiv problemløsning i det indre marked ("SOLVIT")", KOM(2001) 702 af 27.11.2001. Kommissionens henstilling om principper for anvendelsen af "SOLVIT" — problemløsningsnettet for det indre marked, 7.12.2002, EFT L 331 af 15.12.2001, s. 79 (http://europa.eu.int/comm/internal_market/solvit/index_en.htm).

¹⁶⁰ Ændret forslag, KOM(93) 252 endelig af 6.7.1993, EFT C 236 af 31.8.1993.

¹⁶¹ http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/coop/social-cmaf_agenda/social-cmaf-mutuals.htm

hjælpe med at forbedre erhvervslivets konkurrenceevne og løse udfordringerne i forbindelse med udvidelsen.

7. Beskatning

"Skattesystemerne bør ændres, så de belønner succes, tilskynder til virksomhedsetableringer, fremmer små virksomheders ekspansion og jobskabelse samt letter deres etablering og overtagelse. Medlemsstaterne bør benytte bedste praksis, når det gælder skatter og personlige præstationsincitament."

Medlemsstaterne

Flere medlemsstater rapporterer om forskellige **skatteforanstaltninger, som skal lette skattebyrden på små og mellemstore virksomheder**. Tyskland øger den omsætningstærskel, op til hvilken virksomheder er fritaget for omsætningsskat, til 17 000 EUR. Grækenland har *forenklet skatteprocedurerne* for små og mellemstore virksomheder i skattereformen ved f.eks. at øge fritagelsestærsklerne og rationalisere forskellige krav. Spanien har udvidet reduktionen på 10 % i *den samlede selskabsskat* til at gælde for alle skatteydere, der har investeret i nye materielle aktiver. De nuværende selskabsskattemæssige fordele, der skal hjælpe selvstændige og fremme erhvervsinvesteringerne, er blevet forbedret. Italien har vedtaget en lov, som yderligere øger *fradragene for virksomheder*, hvis skattepligtige omsætning ikke overstiger visse grænser. Den østrigske skattereform for 2004 omfatter *skatteincitament* vedrørende egenkapital for enkeltmandsvirksomheder og partnerskaber, hvis tilbageholdt overskud beskattes med halvdelen af den gennemsnitlige skatteprocent op til en grænse på 100 000 EUR. Det generelle fradragberettigede beløb er også hævet, og reglerne for marginalskat er blevet ændret. Sverige har indført *fritagelse for skat på både kapitalgevinst og udbytte* af aktier, der ejes af virksomheder til erhvervsformål, for at forhindre, at virksomhedernes indkomst beskattes kumulativt¹⁶². Nye virksomheder får endvidere tre måneders henstand med betalingen af kildeskat.

For at gøre generationsskifte nemmere i virksomheder har Spanien ændret *arve- og gaveloven*, som sikrer en reduktion på 95 % af værdien af det skattepligtige beløb, så den også gælder for brugsret. Nederlandene *strømliner skattepolitikken* i forbindelse med virksomhedsoverdragelser.

Andre indberettede skatteforanstaltninger omfatter den danske ændring af skattereglerne for investeringsfonde, som har til formål at motivere professionelle investorer som f.eks. forsikringsselskaber og pensionsfonde til at investere i små og mellemstore virksomheder, især i mindre innovative virksomheder. Danmark har også indført en ny *ordning for medarbejderaktieoptioner* for at give mindre virksomheder mulighed for at sænke deres lønudgifter i opstartsfasen. Når særlige betingelser er opfyldt, kan virksomheden og medarbejderen aftale, at lønnen udbetales i aktier, optioner og garantier, uden at disse regnes som skattepligtig indkomst, når medarbejderen modtager aktierne eller indfrier en garanti eller option.

¹⁶² Svenskt Näringsliv (Confederation of Swedish Enterprise) og Foretagarnas Riksorganisation (Federation of Private Enterprises) i Sverige har i deres skriftlige bemærkninger begge kritiseret det faktum, at den såkaldte 3:12 skat, der beskatter en privat investor, som investerer i et lille iværksætterprojekt, langt hårdere, end hvis den pågældende investerede på børsen, endnu ikke er ændret, selv om drøftelserne og det indledende lovarbejde har været i gang i nogen tid.

Frankrig har forbedret flere af landets *skatteincitamenter for at tiltrække investeringer* i virksomheder, og Portugal har indført forskellige *skatteforanstaltninger for virksomheder baseret på risikovillig kapital (FCR)* for at forbedre deres konkurrenceevne på det internationale marked.

Kommissionen

Som beskrevet i sidste års rapport er Kommissionens nuværende arbejde på skatteområdet baseret på en undersøgelse af selskabsbeskatningen og Kommissionens meddelelse fra oktober 2001¹⁶³, som fastlægger en tostrengt strategi til udryddelse af skattehindringer og manglende effektivitet på området for selskabsskatter. Fremskridt omfatter etableringen af **"Joint Transfer Pricing Forum"**, et **forslag til ændring af direktivet om moder- og datterselskaber**¹⁶⁴, som er udformet med henblik på at løse problemet med beskatning af udbytteudbetalinger inden for koncerner, og **et forslag til ændring af fusionsdirektivet**¹⁶⁵, som har til formål at fremme omstruktureringer på tværs af grænser. Begge forslag har til formål at udvide anvendelsesområdet for direktiverne og lempe bestemmelserne.

Arbejdet i forbindelse med mulige **"generelle tilgange"** fortsætter. Disse kunne f.eks. på lang sigt etablere et konsolideret selskabsskattegrundlag for virksomheders aktiviteter overalt i EU. Den igangværende forskning fokuserer på de internationale regnskabsstandarde, der træder i kraft fra 2005, som et udgangspunkt for udviklingen af et fælles skattegrundlag i EU, på udviklingen af en nøgle for fordelingen af skattegrundlaget mellem de involverede medlemsstater og på videreudvikling af idéen om "hjemstatsbeskatning" i et pilotprojekt for små og mellemstore virksomheder¹⁶⁶.

Kommissionens tjenestegrene lancerede i september 2003 endvidere en særdeles omfattende **undersøgelse af overensstemmelsesomkostningerne** for 3 000 virksomheder i EU. Formålet med undersøgelsen er at kortlægge virksomhedernes omkostninger som følge af kravet om, at de skal kunne håndtere 15 forskellige skattesystemer og de væsentligste determinanter for disse omkostninger – en problemstilling, der er af stor betydning for de små og mellemstore virksomheder. Undersøgelsen, som også omhandler moms, benyttede EBTP-redskabet (se afsnit 2.4.1).

Kommissionens meddelelse fra november 2003 "Et indre marked uden selskabsskattemæssige hindringer: hidtidige resultater, igangværende initiativer og tilbageværende udfordringer"¹⁶⁷ beskriver i detaljer resultatet af disse initiativer og fremlægger Kommissionens konklusioner og prioriterede områder for de kommende år. Meddelelsen blev efterfulgt af en konference på højt niveau om emnet i december 2003. Konferencen var tilrettelagt i fællesskab af det italienske formandskab og Kommissionen.

¹⁶³ Kommissionens meddelelse, "På vej mod et indre marked uden skattemæssige hindringer - En strategi for fastsættelse af et konsolideret selskabsskattegrundlag for virksomheders aktiviteter overalt i EU", KOM(2001) 582 endelig af 23.10.2001. Commission Staff working paper, Company Taxation in the Internal Market, SEC(2001) 1681 af 23.10.2001,
http://europa.eu.int/comm/taxation_customs/taxation/company_tax/index.htm.

¹⁶⁴ Forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 90/435/EØF om en fælles beskatningsordning for moder- og datterselskaber fra forskellige medlemsstater, KOM(2003) 462 endelig af 29.7.2003, 2003/0197 (CNS).

¹⁶⁵ Forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 90/434/EØF af 23. juli 1990 om en fælles beskatningsordning ved fusion, spaltning, tilførsel af aktiver og ombytning af aktier vedrørende selskaber i forskellige medlemsstater, KOM(2003) 613 endelig af 17.10.2003, 2003/0239 (CNS).

¹⁶⁶ http://europa.eu.int/comm/taxation_customs/taxation/consultations/home_state_sme.htm

¹⁶⁷ KOM(2003) 726 af 24.11.2003.

Ud fra en undersøgelse gennemført i 2002 udarbejdede en ekspertgruppe i 2003 en rapport, som analyserede brugen af **medarbejderaktieoptioner** i EU og fremlagde henstillinger til mulige forbedringer af det retlige og administrative miljø for dette instrument til medarbejderdeltagelse¹⁶⁸. Rapporten beskrev, hvornår og på hvilket grundlag medarbejderaktieoptioner generelt bør beskattes, og hvordan dobbeltbeskatning kan undgås i grænseoverskridende sager.

For at hjælpe medlemsstaterne i processen for at gennemføre Kommissionens henstilling fra 1994 vedrørende **overdragelse af små og mellemstore virksomheder**¹⁶⁹ og for at imødekomme forslagene til foranstaltninger fremsat i Best-projektet om overdragelse af virksomheder¹⁷⁰, iværksatte Kommissionen et nyt projekt i oktober 2002. Den endelige rapport, som blev offentliggjort i september 2003¹⁷¹, anfører benchmarkene for seks udvalgte nøgleområder i Kommissionens henstilling og beskriver de foranstaltninger, der allerede er iværksat eller er under planlægning i medlemsstaterne, Norge og tiltrædelseslandene på disse områder og som svar på Best-projektets seks henstillinger.

8. Succesfulde forretningskoncepter for e-handel og støtte til særligt fremgangsrige virksomheder

"Kommissionen og medlemsstaterne bør tilskynde de små virksomheder til at benytte bedste praksis og vælge succesfulde forretningskoncepter, som gør, at de virkelig kan blomstre op i den nye økonomi.

Vi vil koordinere medlemsstaternes og EU's aktiviteter for at oprette informationssystemer og virksomhedsstøtteordninger, netværk og tjenester, der er lette at få adgang til og forstå og relevante for erhvervslivets behov; vi vil sørge for, at der i hele EU er adgang til rådgivning og støtte fra vejledere og private investorer, herunder via websteder, og udnytte Det Europæiske Observationscenter for SMV."

Indikatorer og mål

Seks medlemsstater har fastlagt kvantitative mål med forbindelse til e-business. **Tyskland** ønsker, at 20 % af de tyske små og mellemstore virksomheder skal have en e-strategi inden 2005, og **Nederlandene** ønsker, at 66 % af landets små og mellemstore virksomheder skal kunne gennemføre onlinetransaktioner inden 2005. **Frankrig og Irland** ønsker, at henholdsvis 90 % og 95 % af deres små og mellemstore virksomheder¹⁷² skal have internetadgang inden 2006, og **Spanien** ønsker, at 97 % af de spanske virksomheder med mere end 10 ansatte har internetadgang inden 2006 og 99 % inden 2010. **Portugal** ønsker, at 50 % af landets virksomheder har bredbåndsbaseret internetadgang inden 2005.

Med hensyn til støttetjenester er det Frankrigs mål at få etableret 865 nye virksomheder gennem offentlige virksomhedskuvøser i 2006.

¹⁶⁸ http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/support_measures/stock_options/final_report.htm

¹⁶⁹ EFT L 385 af 31.12.1994, s. 14 og den tilhørende meddelelse med begrundelserne for henstillingen, EFT C 400 af 31.12.1994, s. 1.

¹⁷⁰ http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/support_measures/transfer_business/best_project.htm

¹⁷¹ http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/support_measures/transfer_business/follow-up.htm

¹⁷² 95 % af **alle** virksomheder i Irland.

I henhold til de seneste tal i den erhvervspolitiske resultattavle er EU ved at indhente USA med hensyn til IKT-udgifter. Med IKT-udgifter på 5,4 % af BNP ligger **Sverige** forrest efterfulgt af **Det Forenede Kongerige, Nederlandene, Danmark og Finland**, mens Grækenland, Spanien, Irland, Italien og Portugal alle investerer under 3 %.

Virksomhedernes brug af internettet er steget markant i alle medlemsstater, selv om der stadig er visse forskelle. Virksomheder i **Finland, Sverige og Danmark** ligger forrest, mens der er plads til forbedringer i virksomhederne i Det Forenede Kongerige, Grækenland, Portugal og Italien.

Elektronisk handel er stadig en fremgangsmåde af sekundær betydning for virksomheder, idet mange virksomheder køber, men ikke sælger online. **Sverige og Finland** havde flest virksomheder, der indkøbte via internettet i 2002, og **Nederlandene og Danmark** havde flest virksomheder, der modtog ordrer via internettet i samme år. Virksomheder i Spanien, Italien, Grækenland og Portugal er bagud på dette område. Trods førerpositionen, når det gælder salg via internettet, er Nederlandene tilsyneladende langt fra at opfylde deres mål om, at 66 % af de små og mellemstore virksomheder skal gennemføre onlinetransaktioner inden 2005, idet de i dag kun ligger på 34 % for modtagelse af ordrer og 32 % for køb via internettet, hvilket gælder for virksomheder af alle størrelser. Den primære erhvervsmæssige brug af internettet er stadig formidling af oplysninger om produkter og salgsservice. Banktransaktioner gennemføres endvidere i stort omfang via internettet.

Frekvensen for udbredelsen af bredbånd er steget betydeligt i de senere år, men er stadig lavere end de sammenlignelige internationale frekvenser. **Danmark, Belgien og Sverige** har alle ca. 100 bredbåndslinjer pr. 1 000 indbyggere, mens Grækenland og Irland er langt bagefter med henholdsvis 0,2 og 2,4 linjer pr. 1 000 indbyggere.

Medlemsstaterne

Som en del af den danske e-businesshandlingsplan er der lanceret et initiativ, som skal hjælpe små og mellemstore virksomheder med at komme i gang med **e-handel**. Initiativet fokuserer på små og mellemstore virksomheder i deres rolle som leverandører til den offentlige sektor og private virksomheder og søger at hjælpe dem med at opnå de første nemme fordele og besparelser fra e-handel og forberede deres systemer. Tyskland har lanceret projektet "*PROZEUS*" (processer og standarder), som skal bidrage til at oplyse de små og mellemstore virksomheder om potentialet ved e-business og lære dem, hvordan e-business gennemføres i praksis. Tyskland har også på forsøgsbasis etableret et *ekspertnet til erfaringsudveksling* blandt undervisere, iværksættere og forskere med henblik på at fremme informations- og videnstyringen i små og mellemstore virksomheder og gøre virksomhederne bevidste om de specifikke tekniske løsninger, der er udviklet til informationsbehandling. Via projektet "*WissensMedia*" (Videnmedier) fremmer Tyskland endvidere innovative løsninger til videnstyring i små og mellemstore virksomheder og den offentlige forvaltning.

Italien yder *støtte til fremme af udviklingen af elektroniske forretningsgange* i små og mellemstore virksomheder i alle økonomiske sektorer, især i dårligt stillede områder. Der er også etableret et *e-businessudvalg* med deltagelse af de ministerier, der er involveret i innovation, de største fagforeninger, forbrugerorganisationer og repræsentanter for førende virksomheder i forskellige sektorer. Udvalgets opgave er at kortlægge og foreslå lovgivningsmæssige og økonomiske foranstaltninger til støtte for udbredelsen af e-business blandt de små og mellemstore virksomheder.

Finland har åbnet en gratis informationstjeneste om e-business for små og mellemstore virksomheder, "*the NetMate*", på internettet (www.verkkokaveri.fi). Den vil senere blive suppleret af en praktisk vejledning i, hvordan man begynder at bruge e-business. I plejesektoren er et *nationalt netværk for plejetjenester*, "*HOPE*", indført. Det omfatter en national database over private virksomheder inden for plejesektoren og er en markedsføringskanal for disse virksomheder (www.hoivayrittajat.com). Sverige har iværksat *SFTI-projektet* (Single Face to Industry) for at udvikle en standard og værktøjer til nem elektronisk fakturering.

På **lokalt niveau** i Irland arbejder forskellige County Enterprise Boards videre med en række initiativer til fremme af *e-learningaktiviteter*. Det netop lancerede program "*CCI PRISM III e-Business Programme*" fokuserer endvidere på e-indkøb som den vigtigste motivationsfaktor for udbredelsen af IKT blandt små og mellemstore virksomheder.

Flere aktioner finder sted på området for **støtte til virksomheder**.

Danmark er i gang med at *reformere de offentlige rådgivningstjenester* med det formål at sikre de mindre virksomheder nemmere adgang til disse tjenester og forbedre deres kvalitet. Den nye struktur bruger webportalen for iværksættere, www.startguiden.dk, som et redskab til levering af onlineassistance. Danmark fremmer også et *netværk af private rådgivere*, som tilbyder gratis eller billige rådgivningstjenester og rådgivning, og man har udviklet en *webvejledning om finansiering*, www.finansieringsguiden.dk, som giver iværksættere et overblik over de mulige finansieringskilder.

Foranstaltningen "*GründerService Deutschland*" (tysk iværksætterservice) gennemføres som pilotprojekt i nogle tyske regioner. Formålet er at uddanne ekspertgrupper på centrale kontaktsteder i regionerne og tilrettelægge "iværksætterdage", hvor der ydes rådgivning og coaching til iværksættere. Spanien har lanceret "*España.es plan*" for at fremme informationssamfundet gennem udvikling af sektorbaserede tjenester og løsninger. I Frankrig besøgte "*Business Creation Train*" med deltagelse af ministeren for små og mellemstore virksomheder 13 byer og gav flere 14 000 personer mulighed for at lære om de nye muligheder, der tilbydes i forbindelse med virksomhedsetablering.

Finland har åbnet en ny eksperttjeneste, "*NetworkRating*", som evaluerer og udvikler de små og mellemstore virksomheders netværkskapacitet. Endvidere gennemføres der i øjeblikket en *undersøgelse* af den aktuelle status for de rådgivende tjenester til mikrovirksomheder etableret inden for de seneste tre år. I Det Forenede Kongerige er "*Small Business and Government – The Way Forward*" den nye politiske ramme for tværministeriel assistance til små virksomheder. Norge er ved at reformere det *offentlige støttesystem til innovation*. Fire eksisterende institutioner fusioneres til én for at skabe synergi og etablere et *fælles kontaktpunkt* til alle de offentlige støtteforanstaltninger for virksomheder.

På **regionalt niveau** i Det Forenede Kongerige relancerede man støttetjenesten for virksomheder i Wales under navnet "*Business Eye*". Den omfatter et lettilgængeligt indgangssted for alle forespørgsler om støtte til virksomheder i Wales og en gratis informations- og vejvisertjeneste til eksisterende og potentielle virksomheder (www.businessseye.org.uk). I Skotland blev "*Business Gateway*" lanceret som den primære indgang til ensartet støtte og rådgivning til iværksættere, nuværende virksomheder og virksomheder i vækst af alle størrelser.

Den fremtidige indsats til støtte for de små og mellemstore virksomheders e-business analyseres og beskrives i yderligere detaljer i Kommissionens meddelelse fra marts 2003 om **"Tilpasning af e-business-politikker i et miljø i udvikling: Status over digitaliseringsinitiativet og fremtidige udfordringer"**.¹⁷³ Formålet med det europæiske e-business-støttenetværk (eBSN)¹⁷⁴, som samler regeringseksperter i e-business fra forskellige områder, herunder repræsentanter for regionale og nationale initiativer til støtte for e-business og partnerskaber mellem den offentlige og private sektor, er at stimulere udvekslingen af erfaringer. For at fremme processen vil der blive åbnet en **eBSN-portal** i begyndelsen af 2004 med oplysninger om eksisterende e-businessinitiativer og eksempler på bedste praksis.

Kommissionens **e-business w@tch-funktion**¹⁷⁵ har undersøgt udbredelsen af e-business blandt virksomheder i 15 fremstillings- og tjenesteydelsessektorer i Europa. Resultatet heraf ("**European e-Business Report 2003**")¹⁷⁶ blev offentliggjort i august 2003. Rapporten bekræfter, at der er sket betydeligt fremskridt i de europæiske virksomheder med hensyn til brugen af IKT og e-businessværktøjer, men at der stadig er væsentlige forskelle, som kræver særlige e-businesspolitikker, navnlig til fordel for små og mellemstore virksomheder, for at undgå en digital opdeling af medlemsstaterne, sektorer og virksomhedsstørrelser.

For at fremme et e-businessmiljø, der er gunstigt for de små og mellemstore virksomheder, har Kommissionen også lanceret den europæiske **eBusiness-lovgivningsportal**¹⁷⁷, som blev åbnet i april 2003. Denne portal giver små og mellemstore virksomheder relevante og brugervenlige oplysninger om de juridiske og lovgivningsmæssige aspekter af e-handel. Informationstjenesterne, f.eks. en oversigt over den relevante lovgivning, mulighed for personlige spørgsmål og svar, hyppigt stillede spørgsmål (FAQ), artikler, ordbog, oplysninger vedrørende e-trust, findes på 12 sprog¹⁷⁸ og udvides med sprogene for tiltrædelses- og kandidatlandene.

Efter den åbne høring om trust-relaterede spørgsmål på business-to-business-markeder (B2B) fremlagde Kommissionen arbejdsdokumentet **"B2B Internet trading platforms: Opportunities and barriers for SMEs – A first assessment"**¹⁷⁹ i november 2002. For yderligere at behandle problemstillingen blev der nedsat en ekspertgruppe med repræsentanter for virksomheds- og erhvervssammenslutninger og operatører på e-markedet med det formål at kortlægge faktiske og potentielle hindringer og foreslå mulige foranstaltninger, der kan fremme de små og mellemstore virksomheders brug af internetplatforme i forbindelse med B2B-transaktioner. Som resultat af dette arbejde vil en **europæisk portal** med bedre oplysninger blive etableret i begyndelsen af 2004.

¹⁷³ KOM(2003) 148 af 27.3.2003.

¹⁷⁴ Etableret i 2002 under eEurope 2005-handlingsplanen med udgangspunkt i resultaterne af Best-projektet om nationale og regionale politikker til støtte for e-business i små og mellemstore virksomheder (<http://europa.eu.int/comm/enterprise/ict/policy/e-blue-snfsme.htm>).

¹⁷⁵ <http://www.ebusiness-watch.org/marketwatch/>

¹⁷⁶ Tilgængelig på <http://www.ebusiness-watch.org/marketwatch/resources/resources.htm>.

¹⁷⁷ <http://www.ebusinesslex.net/>

¹⁷⁸ De 11 officielle EF-sprog og norsk.

¹⁷⁹ SEC(2002) 1217, 11.11.2002; se <http://europa.eu.int/comm/enterprise/ict/policy/b2b/index.htm>.

Media-pilotprojekterne¹⁸⁰ (nævnt ovenfor i afsnit 2.3.1) omfatter også projekter til udvikling af e-businessmodeller, der kan bruges af de små og mellemstore virksomheder i den audiovisuelle sektor.

I forlængelse af arbejdet vedrørende støttetjenester til mikrovirksomheder, små virksomheder og enkeltmandsvirksomheder¹⁸¹ og vedrørende erhvervsstøttetjenester i topklasse¹⁸² har Kommissionen under fællesskabsinitiativet **Equal**, som finansieres af Den Europæiske Socialfond (ESF), også støttet afprøvningen af rummelige erhvervsstøttetjenester for dårligt stillede grupper i Europa¹⁸³.

Gennem **Best-projektet "Promoting Entrepreneurship amongst Women"**¹⁸⁴ har Kommissionen kortlagt 132 nationale eller regionale foranstaltninger og aktioner, der støtter kvindelige iværksættere, som etablerer virksomhed eller ønsker at udvide deres virksomhed. Der blev observeret en række eksempler på god praksis¹⁸⁵. Projektet fremhævede værdien af skræddersyede støttetjenester for kvindelige iværksættere og behovet for yderligere indsats med fokus på problemstillinger som f.eks. information, netværkssamarbejde og adgang til finansiering. Det **europæiske forum "Female Entrepreneurship"**, som blev afholdt i Bruxelles i marts 2003 med deltagelse af 400 repræsentanter for 30 lande og internationale organisationer drøftede resultaterne af projektet og den nødvendige opfølgning.

I juni 2003 afholdt Kommissionen en konference om **iværksættere fra etniske minoriteter**. Konferencen fremhævede det betydelige økonomiske potentiale, som iværksættere fra etniske minoriteter repræsenterer, men fokuserede også på de særlige problemer, disse iværksættere står overfor, når de etablerer eller udvider deres virksomhed. Der blev fremlagt en række eksempler på god praksis i forbindelse med disse problemer, og konferencen konkluderede, at der er behov for mere systematisk netværkssamarbejde, undersøgelse og udveksling af god praksis. I den forbindelse vil der blive gennemført en undersøgelse, hvis endelige resultater forventes at foreligge i 2005.

To projekter vedrørende støtte til innovative iværksættere blev lanceret i januar 2003 inden for rammerne af PAXIS (Pilot Action of Excellence on Innovative Start-ups)¹⁸⁶. **Biolink-projektet** har til formål at kortlægge nyttige erfaringer fra et internationalt konsortium af fem virksomhedskuvøser inden for bioteknologi og på den baggrund udvikle et værktøjssæt for bedste kuvøsepraksis, som efterfølgende kan anvendes af virksomhedskuvøser inden for andre teknologiområder. **Tractor-projektet**, som skal gennemføres i regioner i Spanien, Sverige, Frankrig og Slovenien, har til formål at bistå i etableringen og konsolideringen af innovative iværksættere ved at integrere og formalisere nye fremgangsmåder, yde støttetjenester og tilvejebringe uddannelse.

Incubator Forum-nettet¹⁸⁷ under Gate2Growth (se afsnit 2.2.1), som blev lanceret i 2003 med støtte fra Kommissionen, er et fælleseuropæisk net af professionelle ledere af teknologikuvøser og kuvøser tilknyttet forskningsinstitutter og universiteter, som har til formål at udveksle erfaring og god praksis, udvikle den professionelle kapacitet for

¹⁸⁰ http://europa.eu.int/comm/avpolicy/media/pilot_en.html

¹⁸¹ <http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/craft/craft-studies/craft-supportserv.htm>

¹⁸² http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/support_measures/top-class/index.htm

¹⁸³ http://europa.eu.int/comm/employment_social/equal/index.cfm

¹⁸⁴ <http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/craft/craft-women/bestproject-women.htm>

¹⁸⁵ Herunder eksempler fra USA, Canada, Australien, Japan og New Zealand.

¹⁸⁶ <http://www.cordis.lu/paxis/>

¹⁸⁷ <http://www.gate2growth.com/IncubatorForum.asp>

medarbejdere inden for teknologikuvøser og samarbejde tæt med nationale kuvøsesammenslutninger. Kommissionen fortsætter også med at drive og opdatere **Business Incubators-databasen**¹⁸⁸. Antallet af registreringer har været støt stigende¹⁸⁹, og webstedet besøges ca. 2 500 gange om måneden. De ti hyppigst repræsenterede sektorer blandt de registrerede kuvøser er softwareudvikling, generelle virksomhedskuvøser, e-business, computerteknologi, bioteknologi, informations- og kommunikationsteknologi (IKT), e-handel, kommunikation, informatik og bygge- og anlægsaktiviteter.

SMIE-databasen¹⁹⁰, som regelmæssigt opdateres og udvides, indeholder mere end 2 500 foranstaltninger til støtte for virksomheder og 120 eksempler på god praksis fra 25 lande (EU, EØS og seks kandidatlande)¹⁹¹. Den seneste tilføjelse til databasen er offentlige foranstaltninger til støtte for og fremme af virksomhedernes sociale ansvar. Databasen er et unikt reference- og informationsredskab, der gør det nemmere at foretage sammenlignende analyser, benchmarking og evaluering af støtteforanstaltninger på tværs af de forskellige europæiske lande.

¹⁸⁸ <http://europa.eu.int/comm/enterprise/bi/index.htm>. Databasen blev oprettet efter Best-projektet om virksomhedskuvøser,
http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/support_measures/incubators/index.htm,
<http://europa.eu.int/comm/enterprise/bi/index.htm>.

¹⁸⁹ 734, jf. den seneste optælling.

¹⁹⁰ <http://europa.eu.int/comm/enterprise/smie>

¹⁹¹ Alle foranstaltninger findes på engelsk og på sproget for deres oprindelsesland, dvs. der bruges i alt 20 europæiske sprog i databasen.